

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสรุปประเด็นตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
2. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
3. แบบฝึกทักษะ
4. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้
5. การเขียน
6. มาตรฐานตัวสะกด
7. แบบทดสอบแบบอัตนัย
8. ความพึงพอใจ
9. บริบทโรงเรียน
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 10.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 10.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีความมุ่งหวังที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว คือ ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม ซึ่งมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในการวางแผนดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้พัฒนาให้เป็นที่ไปตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้กำหนดให้การจัดการศึกษาตามหลักสูตรต้องเป็นที่ไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมแห่งความเป็นไทยในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ, 2545 : 4)

1. เห็นคุณค่าตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา ที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียนและรักการค้นคว้า
3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์
4. มีทักษะกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญหา และทักษะในการดำเนินชีวิต
5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีคุณภาพและบุคลิกที่ดี
6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค
7. เข้าใจในประวัติของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

จากการศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พอสรุปได้ว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการมีวินัยในตนเอง รักการอ่าน การเขียน

มีทักษะกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ รักการออกกำลังกาย ยึดมั่นในวิถี และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย วัฒนธรรม ประเพณีและพัฒนาสิ่งแวดล้อม รักประเทศชาติและสร้างสิ่งอันดีงามให้สังคม

2. โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรมวิชาการ (2544 ข : 5-7) กล่าวว่า เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด และเพื่อให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

2.1 ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามลำดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

2.2 สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

2.2.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2.2.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

2.2.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

2.2.4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2.2.5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

2.2.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

2.2.7 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

2.2.8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ทุกคนต้องเรียนรู้ โดยจัดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นสาระที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน

เพื่อสร้างพื้นฐานการคิดและเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ กลุ่มที่ 2 ประกอบไปด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์ (กรมวิชาการ (2544 ข : 5 - 7)

เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ในสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษา

กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ กำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้นส่วนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ สามารถเลือกการจัดการเรียนการสอนได้ตามความเหมาะสม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับส่วนที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนนั้น สถานศึกษาสามารถกำหนดเพิ่มขึ้นได้ให้สอดคล้องและสนองตอบศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

กล่าวโดยสรุป โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามลำดับพัฒนาการของผู้เรียน และกำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ในสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษา ส่วนกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ กำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้น

2.3 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพมุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเอง ตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่สนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้อง

ดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม กิจกรรมพัฒนาผู้แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

2.3.1 กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อ และการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

2.3.2 กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้นำเพื่อประโยชน์

สรุป กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเอง ตามศักยภาพมุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเอง ตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมนักเรียน กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคลสามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน สำหรับกิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้นำเพื่อประโยชน์

2.4 มาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมของแต่ละกลุ่ม เพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือ

2.4.1 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.4.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้น

พื้นฐานกำหนดไว้เฉพาะ มาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตลอดจนมาตรฐานการเรียนรู้ที่เข้มข้นตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนให้สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมได้ (กรมวิชาการ. 2544 ข : 5-7)

สรุป หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของแต่ละกลุ่ม เพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือ มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้น

3. การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

สถานศึกษาต้องจัดสาระการเรียนรู้ให้ครบทั้ง 8 กลุ่มในทุกชั้น ให้เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ และระดับพัฒนาการของผู้เรียน โดยในช่วงการศึกษาภาคบังคับ คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จัดหลักสูตรเป็นรายปี และมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จัดเป็นหน่วยกิต ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และปีที่ 4-6 การศึกษาระดับนี้เป็นการศึกษาภาคบังคับ หลักสูตรที่จัดขึ้น มุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ การติดต่อ สื่อสาร และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ เน้นการบูรณาการอย่างสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและวัฒนธรรม

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสำรวจความสามารถ ความถนัด ความสนใจของตนเอง และพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตัว พัฒนาความสามารถ ทักษะพื้นฐานด้านการเรียนรู้ และทักษะในการดำรงชีวิต ให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถเสริมสร้างสุขภาพส่วนตนและชุมชน มีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน มุ่งปลูกฝังความรู้ ความสามารถ และทักษะใน วิทยาการและเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อ การศึกษาและการประกอบอาชีพ มุ่งพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็น ผู้นำและผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ

ลักษณะหลักสูตรช่วงชั้นนี้จัดเป็นหน่วยกิตเพื่อให้มีความยืดหยุ่นในการจัด แผนการเรียนรู้ที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้าน วิชาการและวิชาชีพ

สรุป การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สถานศึกษาต้องจัด สารการเรียนรู้ให้ครบทั้ง 8 กลุ่มในทุกชั้น ให้เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ และระดับ พัฒนาการของผู้เรียน โดยในช่วงการศึกษาภาคบังคับ คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 จัดหลักสูตรเป็นรายปี มัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จัดเป็นหน่วยกิต เป็นหลักสูตรที่ มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้านที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ

4. สื่อการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษา มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความยืดหยุ่น สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ผู้เรียน สามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ และเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ทุก ประเภท รวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและแหล่งอื่น ๆ เน้นสื่อที่ ผู้เรียนและผู้สอนใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียน ผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อ การเรียนรู้ขึ้นเองหรือนำสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัว และในระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนรู้โดยใช้ วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อ และแหล่งความรู้

ลักษณะของสื่อการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ควรมีความหลากหลาย ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่ออื่น ๆ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไป อย่างมีคุณค่าน่าสนใจ ชวนคิด ชวนคิดตาม เข้าใจได้ง่าย และรวดเร็วขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียน รู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้งและต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อให้ การใช้สื่อการเรียนรู้เป็นไปตามแนวการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

อย่างแท้จริง สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ควรดำเนินการดังนี้

1. จัดทำและจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ป็นสื่อการเรียนรู้
2. ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้
ของผู้เรียน
3. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษของผู้เรียน และสำหรับเสริม
ความรู้ของผู้สอน
4. ศึกษาวิธีการเลือกและการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม
และหลากหลายและสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความ
แตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
5. ศึกษาวิธีการวิเคราะห์และประเมินคุณภาพมาตรฐานสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้น
เองและที่เลือกนำมาใช้ประกอบการเรียนรู้ โดยมีการวิเคราะห์และประเมินสื่อการเรียนรู้ที่ใช้
อยู่นั้นอย่างสม่ำเสมอ
6. จัดหาหรือจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพใน
สถานศึกษา และในชุมชน เพื่อการศึกษา ค้นคว้า แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ และ
พัฒนาสื่อการเรียนรู้
7. จัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่าง
สถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน และสังคมอื่น
8. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อ และ
การใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ (กรมวิชาการ (2544 ข : 5 - 7)

สรุป ลักษณะของสื่อการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ควรมีความ
หลากหลาย ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่ออื่น ๆ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้
การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น
สามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ และเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ทุก
ประเภทรวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและแหล่งอื่น ๆ เน้นสื่อที่
ผู้เรียนและผู้สอนใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง

5. การวัดและประเมินผลหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

กรมวิชาการ (2545 : 171 - 173) กล่าวถึง การวัดและการประเมินผล

การพัฒนาความสามารถทางภาษาของผู้เรียนเป็นภารกิจที่มีความยุ่งยาก แม้ว่าการทดสอบ จะทำการทดสอบตามเกณฑ์ก็ตามแต่การวัดและการประเมินผลจะต้องถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งต้องดำเนินการวัด และประเมินผลควบคู่กันไป เป็น การบูรณาการ หรือประสมประสานการวัดและการประเมินผลกับการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์ กันอย่างใกล้ชิด การประเมินผลจะมีทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้ ผลทางตรงคือจะให้ ข้อมูลย้อนกลับที่จะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผลทางอ้อม คือ การ ประเมินผลจะเป็นตัวชี้้นำการเรียนการสอน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงสามารถนำผล การประเมินทั้ง 2 ลักษณะมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา หากพิจารณาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ระบุว่า การจัดการ ศึกษาที่ยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองและถือว่าผู้เรียนมี ความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพ ฉะนั้นผล ทางตรงจากการประเมินผู้เรียน จะเป็นข้อมูลที่น่าไปสู่การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียน พัฒนาตนเองได้โดยแท้จริง ผลทางอ้อมมาจากการประเมินผู้เรียนจะเป็นตัวชี้้นำการเรียนการ สอนที่ผู้สอนจะใช้เป็นจุดหมายของผู้เรียนในการวัดและประเมินผล ดังนั้นหากมุ่งพัฒนาการ เรียนของผู้เรียน การวัดและการประเมินผู้เรียน ทั้งระหว่างการเรียนการสอนและหลังการเรียน การสอน เพื่อตัดสินผลการเรียนการสอน จะต้องกำหนดภาระงานให้ผู้เรียน ผู้สอนจะต้อง ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติการเรียนจริงและผู้เรียนในฐานะผู้ถูก ประเมินจัดเตรียมและฝึกฝนตนเอง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานการเรียนจริงด้วยเช่นกัน

การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ ด้านภาษาเป็นงานที่ยาก ซึ่งต้องการ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการพัฒนาทางภาษา ดังนั้น ผู้ปฏิบัติหน้าที่วัดผลการเรียนรู้ทางภาษา จำเป็นต้องเข้าใจหลักการของการเรียนรู้ทางภาษาเพื่อเป็นพื้นฐาน ดังนี้

1. ทักษะทางภาษา การฟัง การดู การพูด การอ่าน และการเขียน มี ความสำคัญเท่า ๆ กัน และทักษะเหล่านี้จะบูรณาการกันในการเรียนการสอนจะไม่แยกฝึกทักษะ ที่ละอย่างจะต้องฝึกทักษะไปพร้อมกัน และทักษะทางภาษาทักษะหนึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนา ทักษะอื่น ๆ ด้วย

2. ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาความสามารถทางภาษา พร้อมกับการพัฒนา ความคิด เพราะภาษาเป็นสื่อของความคิดผู้ที่มีทักษะและความสามารถในการใช้ภาษามีประมวลคำ

มากจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดด้วย ขณะเดียวกันการเรียนภาษาจะเรียนร่วมกันกับผู้อื่น มีการติดต่อสื่อสาร ใช้ภาษาในการติดต่อกับเพื่อน กับครู จึงเป็นการฝึกทักษะทางสังคมด้วย เมื่อผู้เรียนใช้ภาษาในสถานการณ์จริง ทั้งในวิชาการ ในห้องเรียนและในชุมชนจะทำให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาและได้ฝึกทักษะทางสังคมในสถานการณ์จริง

3. ผู้เรียนต้องเรียนรู้การใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนอย่างถูกต้อง ด้วยการฝึกการใช้การพูดการเขียน เรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาแต่เพียงอย่างเดียว การเรียนภาษาจะต้องเรียนรู้ไวยากรณ์หรือการเขียนภาษา การสะกดคำ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และการใช้ความรู้ดังกล่าวไปใช้ในการฝึกการเขียน และพัฒนาทักษะทางภาษาของตน

4. ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษาเท่ากัน แต่การพัฒนาทางภาษาจะไม่เท่ากัน และวิธีการเรียนรู้จะต่างกัน

5. ภาษากับวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด หลักสูตรจะให้ความสำคัญและให้ความเคารพ เห็นคุณค่าของเชื้อชาติจัดกิจกรรมภูมิหลังของภาษาและการใช้ภาษาท้องถิ่นของผู้เรียนและช่วยให้ผู้เรียนพัฒนา ภาษาไทยของตน และพัฒนาความรู้ที่ดีเกี่ยวกับภาษาไทยและกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนภาษาไทยด้วยความสุข

6. ภาษาไทยเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ และทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้จะต้องใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือการสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ การเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้จะใช้ภาษาไทยในการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การอภิปราย การเขียนรายงาน การเขียนโครงการ การตอบคำถาม การตอบข้อสอบ ดังนั้น ครูทุกคนไม่ว่าจะสอนวิชาไหนก็ตามจะต้องใช้ภาษาที่เป็นแบบแผน เป็นตัวอย่างที่ดี แก่นักเรียน และต้องสอนการใช้ภาษาแก่ผู้เรียนด้วยเสมอ

สรุป การวัดและการประเมินผลถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งต้องดำเนินการวัด และประเมินผลควบคู่กันไป การวัดและการประเมินผล กับการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด การประเมินผลจะมีทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้ ผลทางตรงคือจะให้ข้อมูลย้อนกลับที่จะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผลทางอ้อม คือ การประเมินผลจะเป็นตัวชี้้นำการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผู้เรียน ควรกระทำทั้งระหว่างการเรียนรู้และการสอนและหลังการเรียนการสอน เพื่อตัดสินผลการเรียน การสอนจะต้องกำหนดภาระงานให้ผู้เรียน ผู้สอนจะต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียน ได้ปฏิบัติการเรียนรู้จริงและผู้เรียนในฐานะผู้ถูกประเมิน จัดเตรียมและฝึกฝนตนเอง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานการเรียนรู้จริงด้วย

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

วิชาภาษาไทยในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้จัดทำเป็นสาระการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุตามมาตรฐานที่กำหนด มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม การกำหนดสาระการเรียนรู้ ถือเป็นสาระแกนกลางที่ทุกคนจะต้องเรียน เพราะมีการกำหนด มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ที่วิเคราะห์มาจากมาตรฐานการเรียนรู้ 12 ปี จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

1. ลักษณะของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

กรมวิชาการ (2546 : 14 - 15) กล่าวว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นกรอบและทิศทางพัฒนาหลักสูตรภาษาไทย ของสถานศึกษาเช่นเดียวกับกลุ่มวิชาอื่น ๆ ซึ่งสถานศึกษาจะนำไปพัฒนาเป็นหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้เป็นแนวเดียวกันทั้งประเทศตาม มาตรฐานการเรียนรู้ลักษณะสำคัญของหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ดังนี้

1.1 กำหนดสาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยซึ่งเป็น แก่นความรู้ทางภาษาที่ผู้สอนต้องนำไปขยายรายละเอียด และจัดให้เหมาะสมกับผู้เรียนและ สภาพแวดล้อมในห้องเรียน ประกอบด้วย การอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม

1.2 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชาและ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของแต่ละสาระ เพื่อระบุสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องเรียนและสมรรถภาพที่ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ อันเป็นคุณภาพของผู้เรียนที่ผู้สอนจะยึดเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้

1.3 กำหนดหลักสูตรเป็นช่วงชั้น ทั้งมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐาน การเรียนรู้ช่วงชั้นโดยแบ่งเป็น 4 ช่วงชั้นคือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีการพัฒนาทักษะทางภาษาอย่างต่อเนื่องผู้สอน ต้องศึกษาหลักสูตรทุกช่วงชั้น มิใช่เฉพาะช่วงชั้นที่จะสอนเท่านั้นเพื่อให้เห็นภาพการพัฒนา การเรียนการสอน

1.4 กำหนดเวลาเรียนตามความเหมาะสม ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดเวลาเรียนเป็นรายปี ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 กำหนดเวลาเรียน เป็นรายภาคและเป็นหน่วยกิต ทั้งนี้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดเวลาเรียนชั้นประถม

ศึกษาปีที่ 1-3 จัดเวลาเรียนเฉพาะภาษาไทยและคณิตศาสตร์ ใช้เวลาเรียนประมาณร้อยละ 50 (เวลาเรียนตลอดปี 800 – 1,000 ชั่วโมง) เพื่อเป็นเครื่องมือการเรียนรู้และวางพื้นฐานที่จำเป็นในการเขียนการอ่านและการคิดคำนวณ

สรุป ลักษณะหลักสูตรภาษาไทยกำหนดสาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งเป็นแก่นความรู้ทางภาษาที่ผู้สอนต้องนำไปขยายรายละเอียด และจัดให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ประกอบด้วย การอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชาและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของแต่ละสาระ กำหนดหลักสูตรเป็นช่วงชั้น ทั้งมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น โดยแบ่งเป็น 4 ช่วงชั้น กำหนดเวลาเรียนตามความเหมาะสม ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดเวลาเรียนเป็นรายปี ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 กำหนดเวลาเรียนเป็นรายภาคและเป็นหน่วยกิต

2. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย

กรมวิชาการ (254 : 15-17) กล่าวว่า ภาษาไทยเป็นหลักสูตรที่มีลักษณะเป็นหลักสูตรมาตรฐาน (Standard – Based curriculum) และมีลักษณะเป็นหลักสูตรสมรรถฐาน (Competency - Based curriculum) กล่าวคือ หลักสูตรจะมีสาระการเรียนรู้ (Strand) เป็นกลุ่มเนื้อหาและทักษะที่ต้องสอนแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น (Benchmark) เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้นจะต้องมีความรู้ความสามารถ มาตรฐานการเรียนรู้จึงเป็นข้อกำหนดคุณลักษณะและความสามารถของผู้เรียนที่ครูจะจัดการเรียนรู้ให้ ผู้เรียนมีคุณลักษณะและความสามารถ ส่วนมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นกำหนดสาระการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐาน (Content Standard) เนื้อหา ซึ่งส่วนมากมักจะเขียนเป็นความคิดรวบยอด กำหนดเนื้อหาการสอนและการปฏิบัติ กำหนดคุณสมบัติที่เป็นความสามารถปฏิบัติงานและคุณธรรม จริยธรรม มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น กำหนดความรู้หลักการให้เกิดความคิดระดับสูง มีทักษะกระบวนการ และมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมซึ่งครูจะใช้เป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียนสู่ชีวิตจริงและสู่สังคมภายนอก และเป็นแนวทางการประเมิน เพื่อพิจารณาความสำเร็จของผู้เรียน สถานศึกษาจะต้องนำมามาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นพัฒนาเป็นหลักสูตรของสถานศึกษาเอง ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและชุมชน และเป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาและยังใช้เป็นเกณฑ์การประเมินคุณภาพของการศึกษา ขณะเดียวกันหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพของสถานศึกษาจะใช้มาตรฐานการเรียนรู้ และ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นจัดทำเครื่องมือประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อประกันคุณภาพ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจะใช้มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นตรวจสอบคุณภาพของผู้เรียนและใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ให้เข้าสู่มาตรฐานที่กำหนด และผู้ปกครองยังใช้มาตรฐานตรวจสอบผลการเรียนของบุตรหลานของตนได้อีกด้วย

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน วิชาภาษาไทย มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

สาระการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้
1. การอ่าน	-มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด ไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน
2. การเขียน	-มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การฟัง การดู และการพูด	-มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกใน โอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์
4. หลักการใช้ภาษา	- มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ -มาตรฐาน ท 4.2 สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัยบุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน
5. วรรณคดี และวรรณกรรม	-มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นเป็นการกำหนดสาระการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานเนื้อหา ซึ่งส่วนมากจะเขียนเป็นความคิดรวบยอด กำหนดเนื้อหาการสอน และมาตรฐานการปฏิบัติ (Performance Standard) กำหนดคุณสมบัติที่เป็นความสามารถการปฏิบัติงาน และคุณธรรม จริยธรรม มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นจะกำหนดความรู้ หลักการและให้ความคิดระดับสูง มีทักษะ กระบวนการ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ซึ่งควรจะนำไปเป็นแนวทาง

ในการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน เชื่อมโยงประสบการณ์ การเรียนรู้ใน ห้องเรียนสู่ชีวิตจริง และสู่สังคมภายนอกและเป็นแนวทางการประเมินผลเพื่อพิจารณา ความสำเร็จของผู้เรียน สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6) กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย ที่เกี่ยวข้องกับการเขียนมีรายละเอียด ดังนี้

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นและสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6)

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐานที่ 1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียน เรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมี ประสิทธิภาพ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

1. สามารถเขียนเรียงความ ย่อความชี้แจงการปฏิบัติงาน การรายงาน เขียน จดหมายสื่อสารได้เหมาะสมกับ โอกาสและจุดประสงค์ เขียนเรื่องราวจากจินตนาการ หรือ เรื่องราวที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงรวมทั้งใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียน

2. มีมารยาทการเขียนและนิสัยรักการเขียนและการศึกษาค้นคว้าโดยใช้ทักษะ การเขียนจดบันทึกข้อมูลความรู้ ประสบการณ์ เหตุการณ์ และการสังเกตอย่างเป็นระบบ นำวิธีการของแผนภาพความคิดมาพัฒนางานเขียน และการรายงานและเขียนสื่อสารได้ตาม จุดประสงค์อย่างมีมารยาททางสังคม

สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น

1. การเขียนเรียงความ
2. การเขียนย่อความ
3. การเขียนรายงาน
4. เขียนชี้แจงการปฏิบัติงาน
5. เขียนจดหมายสื่อสารได้เหมาะสมกับ โอกาสและตามจุดประสงค์
6. เขียนเรื่องราวจากจินตนาการ
7. เขียนเรื่องราวที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง
8. ใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียน
9. มารยาทการเขียน
10. นิสัยรักการเขียน รักการศึกษาค้นคว้า
11. ใช้ทักษะการเขียนจดบันทึกข้อมูลประสบการณ์ เหตุการณ์

12. สังเกตอย่างเป็นระบบ
13. นำวิธีการแผนภาพความคิดมาพัฒนางานเขียน
14. เขียนรายงานและเขียนสื่อสารตามจุดประสงค์
15. มารยาททางสังคม

สรุป สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดมาตรฐานไว้ 5 มาตรฐานและ 5 สาระ คุณภาพของผู้เรียน เมื่อเรียนจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ และนำมาจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของแต่ละกลุ่ม เพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมาย ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

3. การจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

3.1 หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

การจัดการเรียนสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้อง อาศัยหลักจิตวิทยาเป็นพื้นฐาน เพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนให้มากที่สุด

กรณีการ์ พวงเกษม (2534 : 35-37) ได้กล่าวถึง หลักจิตวิทยาในการจัด การเรียนการสอนภาษาไทยว่า ประกอบด้วย

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual different) ในการจัดการเรียน การสอนภาษาไทย ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลมาก เพราะนอกจากการใช้ภาษา ของเด็กจะแตกต่างกันแล้ว สภาพแวดล้อมของเด็กมีส่วนสำคัญยิ่งต่อการเรียนภาษา เพราะเด็ก บางคนเติบโตมาในกลุ่มที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการดำรงชีวิตประจำวัน หรือเด็ก บางกลุ่มใช้ภาษาอื่นเป็นภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกันไป เพราะมีความสามารถในการรับรู้แตกต่างกัน การสอนภาษาไทยควรจะได้รับทดสอบ ความรู้พื้นฐานของผู้เรียนก่อนสอน การสอนโดยแบ่งกลุ่มเด็กกลุ่มเก่งและเด็กกลุ่มอ่อนไว้ ด้วยกัน เพื่อให้เด็กเก่งได้ช่วยเหลือเด็กอ่อน และเด็กอ่อนได้ดูแบบอย่างเด็กเก่ง

2. ความพร้อม (Readiness) ความพร้อม คือ สภาพการเจริญเติบโตของ ร่างกายความรู้สึกพื้นฐานและความสนใจที่จะรับรู้สิ่งที่ครูสอนได้ ซึ่งองค์ประกอบของ ความพร้อมของเด็กมีหลายประการ ได้แก่

2.1 วุฒิภาวะ (Maturition) ความพร้อมที่จะรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ตามอายุของเขา เด็กยิ่งมีอายุมากขึ้นความพร้อมที่จะรับรู้ก็มากขึ้น

2.2 ประสบการณ์เดิม (Experience) ประสบการณ์ที่เด็กมีอยู่ก่อนที่จะรับรู้สิ่งใหม่ๆ ถ้าประสบการณ์เดิมเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ใหม่ได้รวดเร็ว

2.3 ความสัมพันธ์ของบทเรียนเกี่ยวข้องกับตัวเด็ก หมายถึง จัดบทเรียนที่มีธรรมชาติสัมพันธ์ความสนใจเด็ก เด็กจะรับรู้ได้เร็วขึ้น

3. กระบวนการเรียนรู้ (Learning process) การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งมีผลมาจากการที่บุคคลได้รับประสบการณ์ที่มีผลมาจากความเจริญงอกงามของบุคคล ทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา บุคคลจะสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

4. เป้าหมายของการเรียนรู้ (Purposeful leaning) การตั้งเป้าหมายของครูก่อนสอนเป็นสิ่งที่จะต้องทำอย่างจริงจัง เพื่อจะได้ดำเนินการสอนให้เป็นที่ไปตามเป้าหมายที่วางไว้เป็นการกระตุ้นความสนใจในบทเรียนให้มากขึ้น เมื่อนักเรียนรู้ว่าจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมในบทเรียน วิธีที่ดีที่สุดอีกประการหนึ่งคือ ให้นักเรียนช่วยกันตั้งเป้าหมายในการเรียนของแต่ละเรื่องไว้

5. การเรียนรู้โดยการฝึกฝน (Law of exercise) การฝึกหัดบ่อย ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ผลเร็วขึ้น ธอร์นไดค์ ให้ความเห็นว่า การกระทำซ้ำ ๆ จะทำให้เกิดความแม่นยำในเนื้อหาดีขึ้น โดยในเรื่องการใช้ภาษา การเขียน การอ่าน ถ้าทำได้บ่อย ๆ ความชำนาญก็จะเกิดขึ้น เขียนคำผิคน้อยลงออกเสียงได้ถูกต้องชัดเจนยิ่งขึ้น

6. การเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำด้วยตนเอง (Learning by doing) การได้ทำกิจกรรมจะเกิดการเรียนรู้ เพราะมีประสบการณ์ตรง

7. กฎแห่งผล (Law of effect) ธอร์นไดค์ (Thorndike, 1961) ได้กล่าวว่า ผลแห่งการปฏิบัติตอบสนองใดเป็นที่พอใจบุคคลย่อมทำกิจกรรมนั้นซ้ำอีก หากเชื่อตามกฎนี้ การเบื่อหน่ายในการเรียนของนักเรียนส่วนใหญ่ย่อมเกิดจากวิธีสอนและการจัดกิจกรรมไม่สอดคล้องของผู้เรียน นั่นคือเด็กไม่พอใจเรียนภาษาไทย ทำให้เกิดความบกพร่องทางแก้ปัญหาอย่างหนึ่งคือการตรวจผลงานของนักเรียนให้นักเรียนได้รู้ผลกระทำของตนเองอย่างสม่ำเสมอ

8. กฎแห่งการนำไปใช้ (Law of use and disuse) การเรียนรู้จะเกิดผลดีก็ต่อเมื่อนำความรู้นั้นไปใช้ วิชาภาษาไทยเป็นวิชาทักษะความแม่นยำในเนื้อหา

9. กฎแห่งแรงจูงใจ (Law of motivation) ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ การที่นักเรียนให้ความสนใจน้อยมาก เพราะนักเรียนต่างคิดว่าเป็นเรื่องที่อยู่แล้วใช้ประจำ ดังนั้น

การสอนที่จะให้ผล ต้องอาศัยแรงจูงใจเป็นสำคัญที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ คือ

- 9.1 บุคลิกภาพของครู
- 9.2 วิธีสอน
- 9.3 ความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียน
- 9.4 การยกย่องชมเชยหรือการตำหนิ
- 9.5 สื่อการเรียน
- 9.6 การได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม
- 9.7 การได้มีโอกาสเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่บุคคล
- 9.8 การได้มีโอกาสได้รับการเผยแพร่

10. การส่งเสริมกำลังใจ (Reinforcement) การส่งเสริมกำลังใจเป็นการทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจตน จะทำอะไรถูกต้องเหมาะสมแล้วได้รับคำชมเชย การเสริมสร้างกำลังใจทำได้โดยการพูดยกย่องชมเชย การให้รางวัล การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและการสนับสนุนให้ทำ เมื่อทราบว่านักเรียนมีความสามารถในการเรียนภาษาไทย

กันยา แสงสุวรรณ (2544 : 157) กล่าวถึง จิตวิทยาการศึกษาที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยเฉพาะ และมีประโยชน์ต่อการศึกษามากที่สุด เนื้อหาวิชาเป็นจิตวิทยาที่เน้นเรื่องการสอนเด็กและการเรียนรู้ (Learning) ได้แก่ทฤษฎีการเชื่อมโยง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ดังกล่าวข้างต้นพบว่า การจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ นั้น ผู้สอนจะต้องจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง จัดการเรียนการสอนและประเมินผลตามสภาพจริง

3.2. การจัดกิจกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยของสถานศึกษาต้องมีการพัฒนาหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของสถานศึกษา โดยนำโครงสร้างของสถานศึกษาที่กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนภาษาไทยสัปดาห์ละกี่ชั่วโมงในแต่ละระดับชั้น เพื่อกำหนดเวลาของหน่วยการเรียนรู้ นอกจากนั้นจะต้องกำหนดแบบของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามปรัชญา ทิศทาง และจุดหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และรูปแบบของการจัดหลักสูตร

จะเขียนเป็นหลักสูตรรายวิชาที่เน้นเนื้อหาสาระหรือหลักสูตรบูรณาการเป็นหน่วยการเรียนรู้ หรือหลักสูตรสหวิทยา

3.3. แนวคิด

แนวคิดในการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา การศึกษารายละเอียดของแนวคิดในการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาจะช่วยให้ทราบถึงหลักการและแนวคิดที่จำเป็นต่อการนำไปใช้ ดังนี้

3.3.1 หลักการสอนภาษาไทย

วรรณิ โสภประยูร (2537 : 193 - 195) ได้กล่าวถึง หลักการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษา มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. ในการสอนภาษาไทยควรนำจุดประสงค์ทั่วไปไปสอดแทรกทุกครั้งที่มีการเรียนการสอน เพราะจุดประสงค์ทั่วไปเป็นจุดประสงค์หลักที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนตลอดเวลาที่จัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่เด็ก

2. การสอนภาษาไทยควรคำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียน ซึ่งมี 3 ลักษณะ ดังนี้

2.1 ความพร้อมในการเรียนซึ่งจัดว่าเป็นความพร้อมก่อนเริ่มเรียน

2.2 ความพร้อมก่อนเริ่มวิชา ซึ่งจัดว่าเป็นความพร้อมก่อนที่จะเริ่มต้นวิชาภาษาไทยโดยเฉพาะ เช่น เด็กควรมีความพร้อมทางด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนเป็นต้น

2.3 ความพร้อมก่อนเริ่มเรียนบทใหม่

3. เนื่องจากทักษะทางภาษาซึ่งได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด แต่ละทักษะต่างก็มีพัฒนาการที่เชื่อมโยงกัน และมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กประถมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษามุ่งที่จะพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนเป็นประการสำคัญ กิจกรรมการเรียนการสอนจึงควรเน้นวิธีฝึกทักษะมากกว่าการเรียนรู้หลักภาษาไทย

4. การสอนภาษาไทยควรสอนทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนให้สัมพันธ์กัน โดยอาศัยหลักบูรณาการเป็นส่วนสำคัญในการเชื่อมโยง

5. การสอนภาษาไทยควรสอนให้สัมพันธ์กับกลุ่มประสบการณ์อื่น

6. การสอนภาษาไทยควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียนมาก ๆ เนื่องจากการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาเน้นการฝึกทักษะ ซึ่งทักษะที่จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการฝึกฝนและใช้สื่อการเรียนประกอบ
7. ต้องเน้นให้นักเรียนรู้จักคิด ตัดสินใจ และแก้ปัญหาเองอยู่เสมอ
8. ควรสอดแทรกคุณธรรม และให้รู้จักการทำงานร่วมกัน เพื่อให้ นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ
9. ควรใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธีผสมผสานกันตามรูปแบบที่เหมาะสม รวมทั้งควรคำนึงถึงวัยและความสามารถของเด็กด้วย
10. ครูจะต้องรักและศรัทธาต่อภาษาไทย เพราะบุคลิกลักษณะของครูจะสะท้อนให้เด็กได้เห็นและรู้สึกรักและศรัทธาวิชาภาษาไทยตามไปด้วย
11. ในการสอนเนื้อหา ควรใช้หลักการเลือกเนื้อหาหรือทักษะ ดังนี้
  - 11.1 ควรสอนเรื่องที่ย้ายไปสู่เรื่องที่ยาก
  - 11.2 ควรสอนเรื่องที่อยู่ใกล้ตัว ไปสู่เรื่องที่อยู่ไกลตัว
  - 11.3 ควรสอนเรื่องที่เป็นรูปธรรม ไปสู่นามธรรม
  - 11.4 ควรสอนเรื่องที่ต้องรับผิดชอบน้อย ไปสู่เรื่องที่ต้องรับผิดชอบมาก
  - 11.5 ควรสอนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์เดิม ไปสู่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ใหม่
12. เนื่องจากภาษาไทยเป็นวิชาประเภททักษะ และมีกระบวนการเรียนแตกต่างจากวิชาอื่นมาก ในการวัดผลจำเป็นต้องวัดทักษะทั้งสิ้นให้ครบทุกด้าน ทั้งทางด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ โดยครูควรใช้วิธีวัดผลหลาย ๆ วิธีตามความเหมาะสม อย่างไรก็ตาม การสอนภาษาไทยจะบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีการวางแผนเอาไว้ล่วงหน้า แล้วปฏิบัติตามแผนการสอนนั้นอย่างเหมาะสม

สรุป ในการนำหลักจิตวิทยาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความพร้อมในการเรียนของนักเรียน รูปแบบการเรียนรู้ โดยเน้นการฝึกปฏิบัติบ่อย ๆ และเป็นการเรียนรู้ที่มีจุดหมาย ครูควรใช้เทคนิควิธีการหลากหลายในการนำเข้าสู่บทเรียน ตลอดจนมีการเสริมกำลังใจ และสร้างเจตคติที่ถูกต้องให้แก่เด็ก ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนภาษาไทยบรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตร

แบบฝึกทักษะ

นวัตกรรมการศึกษา ถือว่ามีความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง แบบฝึกทักษะเป็นนวัตกรรมประเภทหนึ่ง ที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมาย ฉะนั้นแบบฝึกทักษะจึงมีความจำเป็นและมีประโยชน์มาก เพราะนอกจากจะช่วยสร้างประสบการณ์ เสริมความรู้ เพิ่มทักษะให้นักเรียนแล้วยังช่วยแบ่งเบาภาระของครูได้อย่างดี ได้มีผู้ให้ความหมายและความสำคัญของแบบฝึกทักษะไว้ ดังนี้

1. ความหมายของแบบฝึกทักษะ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 147) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกเสริมทักษะไว้ว่า เป็นสื่อการเรียนการสอนที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนภาษาไทย แบบฝึกหัดเสริมทักษะเป็นสื่อการเรียนประเภทหนึ่งสำหรับให้นักเรียนปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและทักษะเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่จะอยู่ที่ท้ายหนังสือเรียน

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 130-134) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกไว้ว่า แบบฝึก หรือแบบฝึกหัด หรือแบบฝึกเสริมทักษะเป็นสื่อการเรียนประเภทหนึ่งที่เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริม สำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่หนังสือเรียนจะมีแบบฝึกหัดอยู่ที่ท้ายบทเรียน ในบางวิชาแบบฝึกหัดจะมีลักษณะเป็นแบบฝึกปฏิบัติ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 147) ได้กล่าวถึงแบบฝึกเสริมทักษะว่า แบบฝึกหรือแบบฝึกเสริมทักษะเป็นสื่อการเรียนการสอนประเภทหนึ่งสำหรับนักเรียนฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่หนังสือเรียนจะมีแบบฝึกอยู่ที่ท้ายบทเรียนในบางวิชาอาจจะมีบางลักษณะเป็นแบบฝึกปฏิบัติ

อุษา ชันแจ่ม (2545 : 17) กล่าวว่า แบบฝึกทักษะหรือแบบฝึกหัด หมายถึงงานหรือกิจกรรมที่ครูมอบหมายให้นักเรียนทำ เพื่อเป็นการฝึกฝนหรือทบทวนความรู้ที่เรียนไปแล้วให้เกิดความชำนาญ

สกุณา เลิกนอก (2545 : 22) กล่าวว่า แบบฝึกเสริมทักษะ หมายถึง สื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนนำความรู้ที่เรียนแล้วไปใช้เพื่อให้เกิดทักษะมากยิ่งขึ้น

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะ หมายถึง สื่อการเรียนการสอนประเภทหนึ่งสำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เกิดความชำนาญ และมีทักษะเพิ่มขึ้น

2. ความสำคัญของแบบฝึก

แบบฝึกเป็นเทคนิคการสอนที่สนุกอีกวิธีหนึ่ง คือ การให้นักเรียนทำแบบฝึกมาก ๆ สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้ดีขึ้น คือ แบบฝึก เพราะนักเรียนได้มีโอกาสนำความรู้ที่เรียนมาแล้วมาฝึกให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางยิ่งขึ้น

3. แนวคิดในการสร้างแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกเป็นเครื่องมือหรือสื่อที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดทักษะและความชำนาญ แบบฝึกต่าง ๆ ที่สร้างขึ้น เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งมีหลักการสร้างอยู่ 5 ขั้นตอน ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 : 34)

3.1 การศึกษาเอกสารแนวคิด หรือหลักการที่เกี่ยวข้อง

3.2 การเลือกนวัตกรรมที่เหมาะสม และการวางแผนสร้างนวัตกรรมการเลือกนวัตกรรม ต้องรู้ลักษณะของนวัตกรรมที่ดีคือ

3.2.1 เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการและความจำเป็น

3.2.2 เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้แก่นักเรียน

3.2.3 สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน

3.2.4 เป็นนวัตกรรมที่มีแนวคิดหรือหลักการทางวิชาการรองรับจนน่าเชื่อถือว่าจะแก้ปัญหา หรือพัฒนาการเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้จริง

3.2.5 ใช้ได้ง่ายสะดวกต่อการใช้และการพัฒนานวัตกรรม

3.2.6 มีผลการพิสูจน์เชิงประจักษ์ว่าได้ใช้ในสถานการณ์จริง แล้วสามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ได้อย่างน่าพึงพอใจ

3.3 การสร้างและพัฒนานวัตกรรม มีขั้นตอนดังนี้

3.3.1 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้

3.3.2 กำหนดและออกแบบชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.3.3 ออกแบบสื่อเสริม

3.3.4 ลงมือทำ

3.3.5 ตรวจสอบคุณภาพครั้งแรกโดยผู้เชี่ยวชาญ

3.3.6 ทดลองในระยะสั้น เพื่อปรับปรุงเนื้อหาสาระ

3.3.7 นำไปใช้เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้

3.4 การหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมก่อนนำไปใช้

3.5 การปรับปรุงนวัตกรรม หลังจากหาประสิทธิภาพของนวัตกรรม ที่สร้าง
ขึ้นแล้ว ควรนำความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะเหล่านั้นมาปรับปรุงนวัตกรรมต่อไป

รัชณี ศรีไพรวรรณ (2537 : 416) กล่าวถึง ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ ดังนี้

1. ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียน ได้ดีขึ้น
2. ทำให้ครูทราบความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนอันเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป ตลอดจนสามารถช่วยให้นักเรียนเรียนได้ดีที่สุดตามความสามารถของเขา
3. ฝึกให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นและความสามารถประเมินผลงานของเขาได้
4. ฝึกให้นักเรียนได้ทำงานตามลำพัง โดยมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับ

มอบหมาย

ยุพา ยิ้มพงษ์ (2522 : 27) กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ ดังนี้

1. เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมหนังสือเรียนในการเรียน
2. ช่วยเสริมการใช้ภาษาให้ดีขึ้น แต่ทั้งนี้จะต้องอาศัยการส่งเสริม และการเอาใจใส่จากผู้สอนด้วย
3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะการที่ให้นักเรียนทำแบบฝึกทักษะที่เหมาะสมกับความสามารถของเขาจะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จทางด้านจิตใจมากขึ้น
4. แบบฝึกทักษะช่วยเสริมทักษะทางภาษาดังทวน ลักษณะการฝึกที่จะช่วยให้เกิดผล ได้แก่
  - 4.1 ฝึกทันทีหลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องนั้น
  - 4.2 ฝึกซ้ำหลาย ๆ ครั้ง
  - 4.3 เน้นเฉพาะในเรื่องที่ฝึก
5. การให้นักเรียนทำแบบฝึกทักษะ ช่วยให้ครูมองเห็นข้อเด่น ข้อบกพร่องของนักเรียนอย่างชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการพัฒนาแก้ไขปัญหานั้นอย่างทันที
6. แบบฝึกทักษะที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อยแล้วจะช่วยให้ครูประหยัดแรงงาน และเวลาในการเตรียมสร้างแบบฝึกทักษะ ในด้านผู้เรียนที่ไม่ต้องเสียเวลาในการคัดลอกแบบฝึกทักษะจะทำให้ได้มีเวลาและโอกาสได้ฝึกทักษะด้านต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น

4. หลักในการสร้างแบบฝึกทักษะ

โรจนา แสงระวี (2531 : 30) ได้กล่าวถึง การสร้างแบบฝึกทักษะว่าต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยดูความพร้อม ระดับสติปัญญา ความสามารถ ความเหมาะสมในการใช้สำนวนภาษา ซึ่งทำให้นักเรียนสนใจที่จะนำเอาแบบฝึกที่ครูสร้างขึ้นนี้แก้ไข ข้อบกพร่อง หรือส่งเสริมทักษะทางภาษาให้ดีขึ้น

จากหลักการดังกล่าว จึงพอสรุปเป็นหลักการในการสร้างแบบฝึกได้ ดังนี้

1. ต้องคำนึงถึงจิตวิทยา
2. เนื้อหาต้องไม่ยาวเกินไป
3. ควรเป็นสื่อที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
4. ควรมีหลาย ๆ รูปแบบ หลาย ๆ กิจกรรม
5. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

5. ประเภทและลักษณะที่ดีของแบบฝึกทักษะ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (253 : 167) ได้ให้รูปแบบหรือลักษณะของแบบฝึกทักษะไว้ 3 ลักษณะ คือ

1. แบบฝึกหัดเสริมที่เป็นบัตรคำตั้ง
2. แบบฝึกหัดเสริมที่เป็นใบงานหรือใบกำหนดงาน
3. แบบฝึกหัดเสริมที่เป็นชุดแบบฝึกหัดเสริม

วิชัย เพ็ชรเรือง (2531 : 77) ได้สรุปแบบฝึกที่ดีไว้ดังนี้

1. ชุดฝึกต้องมีเอกภาพ และความสมบูรณ์ในตัวเอง
2. เกิดจากความต้องการของผู้เรียนและสังคม
3. ครอบคลุมลักษณะวิชา โดยบูรณาการให้เข้ากับการอ่าน
4. ให้แนวคิดใหม่ในการจัดกิจกรรม
5. สนองความสนใจใคร่รู้ และความสามารถของผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ

เรียนเต็มที่ เน้นการแก้ปัญหา

6. คำนึงถึงพัฒนาการและวุฒิภาวะของผู้เรียน
7. ครูและนักเรียนมีโอกาสวางแผนร่วมกัน
8. ควรเน้นสิ่งที่น่าสนใจถือเป็นสิ่งที่มีความแปลกใหม่พอสมควร

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 145) กล่าวถึงลักษณะแบบฝึกทักษะที่ดี ควรมีลักษณะ ดังนี้

1. เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับชั้นเรียน หรือวัย แสดงความสามารถของนักเรียน
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่าย
4. ใช้เวลาที่เหมาะสม
5. มีสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้แสดงความสามารถ
6. ควรมีข้อแนะนำในการใช้
7. มีให้เลือกตอบอย่างจำกัดและตอบอย่างเสรี
8. ถ้าเป็นแบบฝึกที่ดีต้องให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง แบบฝึกควรมีหลายรูปแบบ
9. ควรใช้สำนวนภาษาง่าย ๆ ฝึกให้คิดได้เร็วและสนุก
10. ปลุกความสนใจ และใช้จิตวิทยา

6. แนวทางการสร้างแบบฝึกทักษะ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 145-146) ได้กล่าวถึงวิธีการสร้างแบบฝึก โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. สำรวจปัญหาและความต้องการ โดยรวบรวมปัญหาต่าง ๆ จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และสำรวจการผ่านจุดประสงค์ใน ปี.01
2. กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบฝึกให้ชัดเจนเพื่อให้ทราบว่าสร้างแบบฝึกเพื่ออะไรต้องการให้นักเรียนเป็นอย่างไร
3. วิเคราะห์หาคำในจุดประสงค์ว่าประกอบด้วยคำ และความหมายอย่างไร คำไหนมีปัญหาในการอ่าน และเขียน ให้จดบันทึกไว้
4. ศึกษาจิตวิทยาการเรียนรู้และจิตวิทยาของนักเรียนในแต่ละชั้นว่าเด็กแต่ละวัยมีความสนใจอะไร
  - 4.1 ความใกล้ชิด คือ ถ้าใช้สิ่งเร้าและตอบสนองเกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกัน จะสร้างความพอใจแก่นักเรียน
  - 4.2 การฝึกหัด คือ การให้ผู้เรียนได้ทำซ้ำ ๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ
  - 4.3 กฎแห่งผล คือ การที่ผู้เรียนได้ทราบผลการทำงานของตนเอง ด้านการเฉลยคำตอบ จะช่วยให้ผู้เรียนทราบความบกพร่อง เพื่อปรับปรุงแก้ไข และสร้างความพอใจแก่ผู้เรียน

5. กำหนดกรอบการสร้างชุดแบบฝึกว่าควรประกอบด้วยอะไรบ้าง มีกิจกรรมอะไรบ้างที่มีความยาวเพียงไร จะนำเสนอรูปภาพหรือไม่

6. ลงมือสร้างแบบฝึกแต่ละชุดนำแบบฝึกนั้นไปให้ผู้ชำนาญการตรวจสอบความถูกต้องความตรงตามเนื้อหา เช่น ครูผู้สอนภาษาไทยที่มีประสบการณ์ หรือศึกษานิเทศก์ หรือนำไปใช้กับนักเรียน 5 คน เพื่อรวบรวมข้อมูลนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

7. จัดพิมพ์หรืออัดสำเนาแบบฝึกเพื่อให้นักเรียนนำไปใช้เสริมกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยต่อไป

7. ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ

วรรณ เครือเนียม (2531 : 43) กล่าวว่า แบบฝึกทักษะเป็นเครื่องมือจำเป็นต่อการฝึกทักษะทางภาษาของนักเรียน ประโยชน์สำหรับครูในการสอนเพื่อให้ทราบพัฒนาการทางทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง พูด อ่าน เขียน ครูสามารถเห็นข้อบกพร่องในการใช้ภาษาของนักเรียน ซึ่งสามารถแก้ไขได้ทันที

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า แบบฝึกทักษะมีประโยชน์ ดังนี้

1. ช่วยแก้ปัญหาข้อบกพร่องทางการเรียนของนักเรียน
2. ช่วยเสริมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน
3. เป็นสื่อช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาได้ดีขึ้น

8. ลักษณะของแบบฝึกที่ดี

นักการศึกษาได้กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดี ไว้ ดังนี้
 ชันธชัย มหาโพธิ์ (2535 : 20) ลักษณะแบบฝึกที่ดีควรประกอบด้วย

1. มีเนื้อหาที่ตรงกับจุดประสงค์
2. กิจกรรมเหมาะสมกับระดับวัยหรือความสามารถของนักเรียน
3. มีภาพประกอบ มีการวางฟอร์มที่ดี
4. มีที่ว่างเหมาะสำหรับฝึกเขียน
5. ใช้เวลาที่เหมาะสม
6. ทำท่ายความสามารถของผู้เรียนและสามารถนำไปฝึกด้วยตนเองได้

มนทรา ภักดีณรงค์ (2540 : 99-100) การสร้างแบบฝึกที่ดีจะทำให้นักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ที่ดี ต้องมีองค์ประกอบต่อไปนี้

1. นักเรียนต้องได้ฝึกกระทำบ่อย ๆ
2. นักเรียนได้ลงมือฝึกกระทำเอง
3. เกิดความสนุกสนานในการทำแบบฝึกหัด

กล่าวโดยสรุป ลักษณะแบบฝึกที่ดีควรมีดังนี้ คือเนื้อหาตรงกับจุดประสงค์ครอบคลุมและสอดคล้องกับเนื้อหาเหมาะสมกับระดับวัย ทำทายความสามารถของผู้เรียน มีภาพประกอบ และใช้เวลาเหมาะสม

9. การหาประสิทธิภาพเครื่องมือ

การหาประสิทธิภาพเครื่องมือ มี 2 วิธีใหญ่ ๆ คือ วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล และวิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ ได้มีนักการศึกษากล่าวถึงวิธีการหาประสิทธิภาพเครื่องมือ ไว้ดังนี้

เชษฐ กิจระการ (2544 : 44 - 46) ได้กล่าวว่า สื่อหรือเทคโนโลยีการศึกษาได้รับการผลิตขึ้นมาแล้ว ต้องมีการทดสอบเพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อและเทคโนโลยีการศึกษานั้นก่อนนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน ถ้าหากการสอนใด ๆ ที่ไม่ได้ผ่านการทดสอบหาประสิทธิภาพภายนอก นอกจากจะไม่มี ความมั่นใจในประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งหมายถึง คุณภาพของสื่อหรือเทคโนโลยีการศึกษาที่ยืนยันได้ในเชิงปริมาณหรือตัวเลขแล้ว ยังอาจก่อให้เกิดผลข้างเคียงอันเกิดแก่ผู้เรียนในด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสังคมอีกด้วยนอกจากนั้นครูผู้สอนจำนวนมากที่ใช้สื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน โดยไม่มีหลักการหรือทฤษฎีที่ถูกต้อง ทำให้สื่อการสอนเหล่านั้นมีค่าเท่ากับการนำเอาเครื่องมือมาประกอบการสอนเท่านั้น โดยไม่ทราบว่าสื่อเข้าไปมีบทบาทหรือมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด จากคำดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าสื่อและเทคโนโลยีที่ได้รับการผลิตขึ้นเพื่อที่จะนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องผ่านกระบวนการหาประสิทธิภาพของสื่อเสียก่อน

หลังจากผ่านกระบวนการและขั้นตอนของการสร้างสื่อทั้งหลายตามหลักวิชาแล้ว ขั้นตอนต่อไปที่สำคัญคือ การหาประสิทธิภาพของสื่อที่สร้างขึ้น กล่าวคือในการหาประสิทธิภาพของสื่อการสอนใด ๆ มีกระบวนการสำคัญอยู่ 2 ขั้นตอน ได้แก่ การหาประสิทธิภาพตามวิธีการหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational approach) และขั้นตอนการหาประสิทธิภาพตามวิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (Empirical approach) ทั้งสองวิธีนี้

ควรทำควบคู่กันไปจึงจะมั่นใจได้ว่าสื่อหรือเทคโนโลยีการเรียนการสอนที่ผ่านกระบวนการหาประสิทธิภาพจะเป็นที่ยอมรับได้ มีรายละเอียด ดังนี้

9.1 วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล

กระบวนการนี้เป็นการหาประสิทธิภาพโดยใช้หลักของความรู้และเหตุผลในการตัดสินคุณค่าของสื่อการเรียนการสอน โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญ (Panel expert) เป็นผู้พิจารณาตัดสินคุณค่า ซึ่งเป็นการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสม ในด้านความถูกต้องของการนำไปใช้ (Usability) ผลจากการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน จะนำมาหาประสิทธิภาพโดยใช้สูตร ดังนี้

$$CVR = \frac{2 - N_c}{N} - 1$$

เมื่อ	CVR	แทน	ประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational Approach)
	N_c	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ยอมรับ (Number of Panclists Who Had Agreement)
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (Total Number of Panelists)

ผู้เชี่ยวชาญจะประเมินสื่อการเรียนการสอนตามแบบประเมินที่สร้างขึ้นในลักษณะของแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (นิยมใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ) นำค่าเฉลี่ยที่ได้จากแบบประเมินของแต่ละคนไปแทนค่าในสูตร สำหรับค่าเฉลี่ยของผู้เชี่ยวชาญที่ยอมรับจะต้องอยู่ในระดับมากขึ้นไปคืออัตราเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 - 5.00 ค่าที่คำนวณได้ต้องสูงกว่าค่าที่ปรากฏในตารางตามจำนวนของผู้เชี่ยวชาญ จึงจะยอมรับว่าสื่อมีประสิทธิภาพ ถ้าได้ค่าไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดจะต้องปรับปรุงแก้ไขสื่อและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาใหม่

9.2 วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์

เผชิญ กิจระการ (2544 : 49) กล่าวว่า วิธีการนี้จะนำไปทดลองกับกลุ่มนักเรียนเป้าหมาย การหาประสิทธิภาพของสื่อ เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) บทเรียนโปรแกรม ชุดการสอนแผนการสอน แบบฝึกทักษะ เป็นต้น ส่วนมากใช้วิธีการหาประสิทธิภาพด้วยวิธีนี้ ประสิทธิภาพส่วนใหญ่จะพิจารณาจากเปอร์เซ็นต์ การทำแบบฝึกหัด

หรือกระบวนการเรียน หรือแบบทดสอบย่อย โดยแสดงเป็นค่าตัวเลข 2 ตัว เช่น $E_1/E_2 = 80/80$, $E_1/E_2 = 85/85$, $E_1/E_2 = 90/90$ เป็นต้น

เกณฑ์ประสิทธิภาพ (E_1/E_2) มีความหมายแตกต่างกันในลักษณะ ในที่นี้จะยกตัวอย่าง $E_1/E_2 = 80/80$ ดังนี้

1. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 1 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือนักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัด หรือแบบทดสอบย่อยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ถือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนการหาค่า E_1/E_2 ใช้สูตร ดังนี้

$$E_1 = \frac{\sum x}{A} \times 100$$

เมื่อ E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
$\sum x$	แทน	คะแนนของแบบฝึกหัดหรือของแบบทดสอบย่อยรวมกัน
A	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดทุกชุดรวมกัน
N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

$$E_2 = \frac{\sum F}{B} \times 100$$

เมื่อ E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
$\sum x$	แทน	คะแนนรวมของแบบทดสอบหลังเรียน
B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน
N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด

2. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 2 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือ จำนวนนักเรียนร้อยละ 80 ทำแบบทดสอบหลังเรียน ได้คะแนนร้อยละ 80 ทุกคน ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนครั้งนั้น ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 เช่น มีนักเรียน 40 คน ร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด คือ 32 คน แต่ละคนได้คะแนนจาก

การทดสอบหลังเรียนถึงร้อยละ 80 (E_1) ส่วน 80 (E_2) คือ ผลการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนทั้งหมด (40 คน) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

3. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 3 ตัวเลข 80 ตัวเลข (E_1) คือ จำนวนนักเรียนทั้งหมด ทำแบบทดสอบหลังเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ที่นักเรียนทำเพิ่มขึ้นจากแบบทดสอบหลังเรียน โดยเทียบกับคะแนนที่ได้ก่อนการเรียน

4. เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 4 ตัวเลข 80 ตัวเลข (E_1) คือ จำนวนนักเรียนทั้งหมด ทำแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละข้อถูก มีจำนวนร้อยละ 80 (ถ้านักเรียนทำข้อสอบข้อใดถูก มีจำนวนนักเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 แสดงว่าสื่อไม่มีประสิทธิภาพ และชี้ให้เห็นว่าจุดประสงค์ที่ตรงกับข้อนั้นมีความบกพร่อง)

กล่าวโดยสรุป เกณฑ์ในการหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน จะนิยมตั้งเป็นตัวเลข 3 ลักษณะ คือ 80/80 , 85/85 , 90/90 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของวิชาและเนื้อหาที่นำมาสร้างสื่อ นั้น ถ้าเป็นวิชาที่ค่อนข้างยากก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ 80/80 หรือ 85/85 สำหรับวิชาที่มีเนื้อหาง่าย ก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ 90/90 เป็นต้น นอกจากนี้ยังตั้งเกณฑ์ เป็นค่าความคลาดเคลื่อนไว้เท่ากับร้อยละ 2.5 นั่นคือ ถ้าตั้งเกณฑ์ไว้ที่ 90/90 เมื่อคำนวณแล้วค่าที่ถือว่าใช้ได้คือ 87.5/87.5 หรือ 87.5/90 เป็นต้น ประสิทธิภาพของสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอนจะมาจากผลลัพธ์ของการคำนวณ (E_1) และ (E_2) เป็นตัวเลข ตัวเลขแรกและตัวหลังตามลำดับ ถ้าตัวเลขเข้าใกล้ 10 มากเท่าไร ยิ่งสื่อว่ามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเป็นเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาการรับรองประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน

10. ดัชนีประสิทธิผล

นักการศึกษาได้กล่าวเกี่ยวกับดัชนีประสิทธิผล ไว้ดังนี้

ฮอฟแลนค์ (เผชิญ กิจระการ. 2542 : 1) ได้เสนอ “ดัชนีประสิทธิผล”

(Effectveness Index) ซึ่งคำนวณได้จากการหาความแตกต่างของการทดสอบก่อนการทดลอง และการทดสอบหลังการทดลองด้วยคะแนนสูงสุดที่สามารถทำเพิ่มขึ้นได้ ฮอฟแลนค์ เสนอว่า ค่าความสัมพันธ์ของการทดลองจะสามารถทำได้ถูกต้องแน่นอน ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) และคะแนนที่สามารถทำได้สูงสุด ดัชนีประสิทธิผลจะเป็นตัวชี้ถึงขอบเขตและประสิทธิภาพสูงสุดของสื่อ

สมนึก กัทยิทธิณี (2545 : 31-33) การหาพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียน โดยอาศัย การหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectveness Index : E.I.) มีสูตร ดังนี้

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล (E.I.)} = \frac{\text{คะแนนทดสอบหลังเรียน} - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}$$

$$\text{หรือ E.I.} = \frac{P_2 - P_1}{\text{Total} - P_1}$$

เมื่อ P_1	แทน ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน
P_2	แทน ผลรวมของคะแนนหลังเรียนทุกคน
Total	แทน ผลคูณของจำนวนนักเรียนกับคะแนนเต็ม

การหาค่า E.I. เป็นการพิจารณาพัฒนาการในลักษณะที่ว่าเพิ่มขึ้นเท่าไร ไม่ได้ทดสอบว่าเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ ซึ่งค่าที่แสดงคะแนนที่เพิ่มขึ้น นั้น เรียกว่า หาค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) และเพื่อให้สื่อความหมายกันง่ายขึ้นจึงเปลี่ยนคะแนนให้อยู่ในรูปของร้อยละ เช่น จากค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) 0.6240 คิดเป็นร้อยละ 62.40

การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะต้องมีการเตรียมตัวและวางแผนอย่างเป็นระบบซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการนำสื่อ นวัตกรรมต่าง ๆ มาประกอบการเรียนการสอนก็จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1. ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ตนเอง แต่เป็นแผนที่เน้นให้นักเรียนได้พัฒนาการเรียนของตนด้วยกิจกรรมหลากหลาย มีครูเป็นผู้แนะนำหรือจัดแนวการเรียนแก่นักเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักคิดศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์วิจารณ์ข้อมูลและสังเคราะห์เป็นความรู้ของตนเอง นักเรียนจะอ่านหนังสือ จดบันทึก และควรจะได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เรียนรู้จากวิทยากรท้องถิ่น จากสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชน จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อินเทอร์เน็ต ซีดีรอม วิกิพีเดีย เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 93)

มีนักการศึกษาให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้หลายลักษณะ ดังนี้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540 : 203) กล่าวว่าแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอนวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า แผนการสอนเป็นแผนที่ผู้สอนจัดทำขึ้นตามคู่มือครู หรือแนวการสอนของกรมวิชาการทำให้ผู้สอนรับทราบว่า จะสอนเนื้อหาใดเพื่อจุดประสงค์ใด สอนอย่างไร ใช้สื่อและวัดประเมินผลโดยวิธีใด

วัฒนาพร ระจับทุกซ์ (2542 : 1) กล่าวว่า แผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้หมายถึง แผนการหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ปฏิบัติการสอน เพื่อใช้ในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบและเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์เรียนรู้ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ชัยชาญ วงศ์สามัญญ (2543 : 39) ให้ความหมายของแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ว่า แผนการสอน เป็นแบบบันทึกที่บรรจุข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้สำหรับสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แผนการสอนที่ดีควรมีองค์ประกอบที่เหมาะสม มีขั้นตอนการจัดเตรียมและมีการปรับปรุงอยู่เสมอ

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2545 : 2) กล่าวว่า แผนการสอน หรือแผนการจัดการเรียนรู้ คือ แนวคำเนิการ และวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ซึ่งส่วนสำคัญประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา วิธีการจัดกิจกรรม สื่อการเรียน และการประเมินผลผู้เรียน

สุคนธ์ สนิรพนนท์ และคณะ (2545 : 19) กล่าวว่าแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การวางแผนการเตรียมการในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้

รุจิร ภู่อสาระ (2545 : 19) กล่าวว่า แผนการเรียนรู้เป็นเครื่องมือแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่ม

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ได้ว่า หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแนวคำเนิการที่จัดเตรียมไว้สำหรับการสอนเป็นการเตรียมการสอนอย่างเป็นระบบและเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ ประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา วิธีการจัดกิจกรรม สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลผู้เรียน

2. ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

มีผู้ให้ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

สงบ ลักษณะ (อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2540 : 203 : อ้างอิงมาจาก สงบ ลักษณะ.

2533: ไม่มีเลขหน้า) ได้กล่าวถึง ผลดีของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. ทำให้เกิดการวางแผนวิธีสอน วิธีเรียนที่มีความหมายยิ่งขึ้น เพราะเป็นการจัดทำอย่างมีหลักการที่ถูกต้อง
2. ช่วยให้ครูมีคู่มือการสอนที่ทำด้วยตนเอง ทำให้เกิดความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ทำให้สอนได้ครบถ้วนตรงตามหลักสูตร และสอนให้ทันเวลา
3. เป็นผลงานวิชาการที่สามารถเผยแพร่เป็นตัวอย่างได้
4. ช่วยให้สะดวกแก่ครูผู้มาสอนแทนในกรณีที่ครูผู้สอนไม่สามารถเข้าสอนได้

นอกจากนี้ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545 : 2) กล่าวว่า การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้จะก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ก่อให้เกิดการวางแผนและการเตรียมการล่วงหน้า เป็นการนำเทคนิควิธีการสอนการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และจิตวิทยาการเรียนการสอนมาผสมผสานประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ
2. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรเทคนิคการเรียนการสอนการเลือกใช้สื่อ การวัดและประเมินผลตลอดจนประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจำเป็น
3. เป็นคู่มือการสอนสำหรับตัวครูผู้สอนและครูที่สอนแทน นำไปใช้ปฏิบัติการสอนอย่างมั่นใจ
4. เป็นหลักฐานแสดงข้อมูลด้านการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนต่อไป
5. เป็นหลักฐานแสดงความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ซึ่งสามารถนำไปเสนอเป็นผลงานทางวิชาการต่อไป

รุจิรี ภู่อาระ (2545 : 159) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่จะต้องตอบคำถามได้ว่า

1. จะให้นักเรียนมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์อย่างไร

2. จะเสริมสร้างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอะไรบ้าง จึงจะทำให้นักเรียนบรรลุผล ตามวัตถุประสงค์

3. ครูจะต้องมีบทบาทอย่างไรในการจัดกิจกรรมตั้งแต่ครูเป็นศูนย์กลาง จนถึงนักเรียนเป็นผู้จัดทำ

4. ให้สื่ออุปกรณ์อะไรจึงช่วยให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์

5. จะรู้ได้อย่างไรว่านักเรียนเกิดคุณสมบัติที่คาดหวังไว้

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2545 : 7) กล่าวว่า การจัดแผนการสอนเป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้สอนและตัวผู้เรียน ดังนี้

1. ทำให้ครูผู้สอนเกิดความมั่นใจในการสอนยิ่งขึ้น
2. ทำให้การสอนของครูต่อเนื่อง
3. ทำให้ผู้เรียนเกิดความศรัทธาในตัวครู
4. ทำให้บทเรียนมีประโยชน์และมีความหมายต่อชีวิตจริงของผู้เรียน
5. เป็นแนวทางการสอนสำหรับผู้อื่น ที่จำเป็นต้องสอนแทน
6. เป็นหลักฐานในการวัดผลของผู้เรียน
7. เป็นหลักฐานในการพิจารณาผลงานของครู

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีประโยชน์สำหรับครูผู้สอน เพราะทำให้ครูผู้สอนเกิดความมั่นใจในการสอนยิ่งขึ้น เป็นหลักฐานในการวัดผลของผู้เรียน และเป็นแนวทางการสอนสำหรับผู้อื่น ที่จำเป็นต้องสอนแทน

3. ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

มีนักการศึกษาและหน่วยงานได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ไว้ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เข้าลักษณะ 4 ประการ คือ (วัลลภ กันทรัพย์. 2533 : 10)

1.1 เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด โดยครูเป็นผู้คอยชี้แนะ ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้กิจกรรมที่ผู้เรียนดำเนินไปตามความมุ่งหมาย

1.2 เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบคำตอบหรือทำสำเร็จด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนลดบทบาทจากผู้ออกมาเป็นผู้คอยกระตุ้นด้วยคำถามหรือปัญหาให้ผู้เรียนคิดแก้หรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจกรรม

1.3 เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการมุ่งให้ผู้เรียนรับรู้ และนำกระบวนการไปใช้จริง

1.4 เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการใช้วัสดุที่สามารถจัดหาได้ในท้องถิ่น หลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์สำเร็จราคาสูง

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2545 : 6) เสนอว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ควรมี กิจกรรมการเรียนรู้ที่เข้าลักษณะ 4 ประการ คือ

1. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียน เป็นผู้ได้ลงมือปฏิบัติให้ มากที่สุด โดยครูเป็นผู้คอยชี้แนะ ส่งเสริม หรือกระตุ้นให้กิจกรรมผู้เรียนดำเนินการไปตาม จุดมุ่งหมาย

2. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบคำตอบ หรือ ทำสำเร็จด้วยตนเอง โดยครูพยายามลดบทบาทจากผู้บอกคำตอบมาเป็นคอยกระตุ้นด้วยคำถาม หรือปัญหาให้ผู้เรียนคิดแก้หรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจกรรมเอง

3. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการ มุ่งให้ผู้เรียนรับรู้ และ นำกระบวนการไปใช้จริง

4. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถจัดหาได้ ในท้องถิ่น หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุอุปกรณ์สำเร็จราคาแพง

2. ข้อคิดเกี่ยวกับหลักการสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้
(สงบ ลักษณ์. 2533 : 20)

2.1 จุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน

2.2 กิจกรรมการเรียนสามารถนำไปสู่จุดประสงค์ได้

2.3 ผู้เรียนมีโอกาสเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรม ครูผู้สอนอำนวยความสะดวกตาม กระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม

2.4 ใช้เนื้อหาใกล้ตัว

2.5 ครูผู้สอนแสวงหา คิดค้น พัฒนา สื่อราคาย่อมเยาในท้องถิ่น สื่อเสริมการเรียนรู้

2.6 จัดระบบการวัดผลประเมินผลต่อเนื่อง ใช้ผลเพื่อการพัฒนา

สรุปคุณลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี จะต้องเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ ให้ผู้เรียน ได้ลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด โดยครูเป็นผู้คอยชี้แนะ ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้กิจกรรมที่ ผู้เรียนดำเนินไปตามความมุ่งหมาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบคำตอบหรือทำสำเร็จด้วย

ตนเอง โดยครูผู้สอนลดบทบาทจากผู้บอกมาเป็นผู้คอยกระตุ้นด้วยคำถามหรือปัญหาให้ผู้เรียนคิดแก้หรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจกรรม เน้นทักษะกระบวนการมุ่งให้ผู้เรียนรับรู้และนำกระบวนการไปใช้จริง ส่งเสริมการใช้วัสดุที่สามารถจัดหาได้ในท้องถิ่น หลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์สำเร็จราคาสูง

4. ประเภทของแผนการจัดการเรียนรู้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537 : 913-916) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่นิยมมี 3 ประเภท คือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้ระดับหน่วยประสบการณ์ หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมการสอนกลุ่มเนื้อหาสาระขนาดใหญ่ มีความคิดรวบยอดหลายอย่างและใช้เวลาสอนต่อเนื่องกันหลายครั้ง ครั้งละหลาย ๆ คาบ ในการสอนให้ครบทั้งแผนต้องใช้เวลาเป็นสัปดาห์หรือเป็นเดือน

2. แผนการจัดการเรียนรู้ระดับหน่วยย่อย หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้ระดับหน่วยให้เล็กลง แต่ยังไม่เล็กถึงที่สุด เพราะแต่ละหน่วยใช้สอนได้มากกว่า 1 ครั้ง

3. แผนการจัดการเรียนรู้ระดับบทเรียน เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ 1 แผนต่อการสอน 1 ครั้ง

5. รายละเอียดของส่วนประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้

ส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ จำแนกได้ ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2538 : 352)

1. สาระสำคัญ คือ ความคิดรวบยอดหรือหลักการ หรือโครงสร้างของเนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับ หลังจากเรียนเรื่องราวนั้น ๆ ไปแล้ว ฉะนั้นเนื้อหาสาระจะถูกต้องครอบคลุมและชัดเจน

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วิเคราะห์จากหลักสูตรในคำอธิบายรายวิชา เป็นสิ่งบอกให้ทราบว่า จะจัดการเรียนการสอนให้อยู่ในขั้นใดของทักษะ เช่น ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ นำไปใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และควรมีจุดประสงค์ย่อยเพื่อนำทางไปสู่การเรียนรู้ปลายทาง

3. เนื้อหา คือ เนื้อหาสาระที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

4. กิจกรรมการเรียนการสอน คือ การจัดสถานการณ์ การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ต้องเน้นกระบวนการที่ส่งเสริมให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ได้ฝึกปฏิบัติทั้งงานกลุ่มและงานรายบุคคล ฉะนั้นกิจกรรมจะต้องเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีความสนใจ ความเหมาะสม และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

5. สื่อการเรียนการสอน คือ เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้การสอนบรรลุจุดประสงค์ได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น สื่อการเรียนการสอนจึงควรมีความสนใจ ความประหยัดและช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น

6. การวัดและประเมิน คือ การประมาณค่าของสิ่งต่าง ๆ เพื่อบอกคุณภาพของสิ่งนั้น ๆ เช่น การประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นการบอกคุณภาพว่าผู้เรียนมีความเข้าใจมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้ใช้ข้อมูลมากเพียงพอที่จะนำมาประกอบการวินิจฉัยได้ เป็นต้นว่า แบบสังเกต แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ และอื่น ๆ การวัดและประเมินผลที่ดีควรจะมีความเที่ยงตรง ความเชื่อถือได้ และความสามารถประยุกต์ได้

7. กิจกรรมเสนอแนะ คือ การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนในแต่ละจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่นักเรียนโดยการจัดในโอกาสต่าง ๆ นอกเวลาเรียน รวมทั้งการจัดกิจกรรมเพื่อซ่อมเสริม และการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรักและเห็นคุณค่าของวิชาที่เรียน

8. ข้อเสนอแนะของหัวหน้าสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย (ตรวจสอบนิเทศ/เสนอแนะรับรอง) คือ การตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยของแผนการจัดการเรียนรู้ ก่อนที่จะนำไปใช้จริงและลงชื่อ วัน เดือน ปี กำกับ

9. บันทึกผลการเรียนหลังสอน คือ การบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วเกิดผลอย่างไร นำผลมาบันทึกไว้เป็นการปรับปรุงแก้ไขในคราวต่อไป และลงชื่อ วัน เดือน ปี กำกับ

แนวที่ยึดคาบเวลาเป็นหลัก คือ การทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรายคาบ รายสัปดาห์ รายเดือน รายภาคการศึกษา หรือรายปีก็ได้

แนวที่ยึดเนื้อหาเป็นหลัก เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่พิจารณาว่าเนื้อหาและวิชาหรือรายวิชา มีหัวข้อหรือหน่วยเนื้อหาย่อยอะไรบ้าง แผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนจะใช้หัวข้อหรือหน่วยเนื้อหานั้นเป็นขอบข่ายของแต่ละแผน

เอกสารประกอบการทำแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย หลักสูตร คู่มือครู

หนังสือเรียน และเอกสารอื่น ๆ เช่น วารสาร

สรุป การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้จะต้องยึดส่วนประกอบที่สำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้อย่างน้อยส่วนนี้เป็นแนวทางในการเขียนส่วนประกอบอื่น ๆ เป็นส่วนเสริมเมื่อเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เสร็จแล้ว ส่วนจะพัฒนา ปรับปรุง เพิ่มเติมความจำเป็น ความต้องการของแต่ละหน่วยงานได้

6. ประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้

มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้อย่างหลากหลาย คือ

1. ประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้ มีดังนี้ (สนอง อิงละคร. 2535 : 31-32)

1.1 ทำให้เกิดการวางแผน วิธีสอน วิธีเรียน มีความหมายยิ่งขึ้น เพราะเป็นการผสมผสานของเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์ในการเรียนจากหลักสูตรกับหลักจิตวิทยาการศึกษา หรือนวัตกรรมการเรียนใหม่ ๆ ผสมกับปัจจัยการอำนวยความสะดวกของโรงเรียน และสภาพปัญหา ความสนใจ ความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และทรัพยากรในท้องถิ่น

1.2 ช่วยให้ครูมีคู่มือของตน ที่ทำด้วยตัวเองล่วงหน้า เพื่อให้เกิดความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ได้ดีมีคุณภาพตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ครบถ้วนและทันเวลา

1.3 ถ้าผู้สอนคิดจะจำเป็นไม่ได้สอนด้วยตนเอง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี จะช่วยให้ครูที่มาสอนแทนมีความมั่นใจยิ่งขึ้น

1.4 เป็นผลงานทางวิชาการอย่างหนึ่ง que แสดงความชำนาญพิเศษหรือความเชี่ยวชาญของผู้ทำการสอน ซึ่งสามารถเผยแพร่เป็นตัวอย่างที่ดีกับครูทั่วไป

2. แผนการจัดการเรียนรู้เป็นเอกสารเครื่องมือช่วยให้ครูดำรงการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2537 : 134)

2.1 รู้วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยความมั่นใจ

2.3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน

2.4 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพตรงตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ซึ่งส่งเสริมให้นักเรียนเกิดผลการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอน สอนได้ครบถ้วนและ

ทันเวลา ถ้าครูมีความจำเป็นไม่ได้สอนด้วยตนเอง ผู้ที่มาสอนแทนสามารถสอนแทนได้ตาม จุดประสงค์ที่ตั้งไว้

7. ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ กระทำตามขั้นตอน ดังนี้ (สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 33)

1. ศึกษาหลักสูตร จุดหมาย โครงสร้างของกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ จุดประสงค์ของกลุ่มประสบการณ์ และคำอธิบายกลุ่มประสบการณ์
2. ศึกษาการใช้คู่มือหลักสูตร คู่มือหลักการสอน แนวการสอน เพื่อให้เข้าใจ จุดเน้นของหลักสูตร เหตุผลในการปรับปรุงหลักสูตร สารสำคัญที่ควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลง บทบาทของครูผู้สอน ตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ พัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ ของการสอนในแต่ละกลุ่มประสบการณ์
3. นำโครงสร้างเนื้อหาวิชา จุดประสงค์ของกลุ่มประสบการณ์และจุดประสงค์ รายวิชามากำหนดหัวข้อเนื้อหาหลัก หัวข้อเนื้อหาย่อย โดยให้สัมพันธ์กับอัตราเวลาที่ กำหนดให้ในแต่ละกลุ่มประสบการณ์เป็นการกำหนดการสอนระยะยาว
4. ศึกษาตัวอย่างการสอนในกลุ่มมือครู แล้วจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนด กิจกรรมการเรียนการสอน คาบเวลาเรียน ให้เหมาะสมกับหัวข้อเนื้อหาและจุดประสงค์ การเรียนรู้ของแต่ละหัวข้อ เพื่อครูนำไปปรับสอนให้เหมาะสมกับเวลาที่จัดไว้ในตารางเรียน ของแต่ละวันในแต่ละสัปดาห์ต่อไป
5. จัดทำแผนการเรียนรู้ โดยครูจะต้องพิจารณาหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มาประกอบ เช่น หนังสือค้นคว้า อ้างอิง สารสำคัญสำหรับครู หนังสือเรียน สื่อการเรียน การสอน วัสดุสำหรับนักเรียนฝึกปฏิบัติ ข้อทดสอบสำหรับวัดผลและประเมินผลนักเรียน

8. หลักการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540 : 211-216) กล่าวถึงหลักการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ว่าเป็นสิ่งยากมาก แต่ผู้ที่ไม่คุ้นเคยจะรู้สึกว่าเป็นภาระหลัก อย่างไรก็ตามถ้าได้ฝึกเขียนอย่าง สม่ำเสมอผลที่ได้จะคุ้มค่ากับเวลาอย่างแท้จริง การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ให้ถูกต้อง ตามหลักการ สิ่งที่ควรเขียนให้ชัดเจนในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ คือ

1. ชื่อเรื่อง เป็นหัวข้อย่อยที่แยกมาจากหัวข้อใหญ่หรือหน่วยย่อย ชื่อเรื่อง

หรือหัวข้อเรื่องนี้ได้มาจากการอ่านคำอธิบายรายวิชาหรือใช้หัวข้อปัญหาในชีวิตจริงตามความต้องการของชุมชนให้สอดคล้องกับวัยและความสามารถของผู้เรียนหรือจากแนวการสอนของกรมวิชาการ

2. จำนวนคาบ เป็นคาบเวลาที่ใช้สอนเรื่องย่อมนั้น โดยคำนวณจากจำนวนคาบของหัวข้อใหญ่ คำนวณคาบเวลาให้เหมาะสมกับน้ำหนักและปริมาณของหัวข้อย่อมนั้น

3. สาระสำคัญ คือ แก่นของความรู้ ทักษะและเจตคติที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับหลังจากเรียนเรื่อง (หน่วย หัวข้อ) นั้น ๆ แล้วจัดเป็นหัวใจหรือตะกอนของความรู้ความสามารถที่จะให้คิดค้างไปกับนักเรียนในอนาคต และจัดเป็นกรอบกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนประจำตัวหัวข้อเรื่องนั้น การเขียนสาระสำคัญให้คำนึงถึงหลักการเขียนดังนี้

3.1 เป็นประโยคที่สมบูรณ์ (มีภาคประธาน ภาคแสดง) และได้ใจความ

3.2 ใช้คำกะทัดรัดชัดเจน

3.3 มีใจความตรงกับเนื้อหา

4. จุดประสงค์ต้องเขียนเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยทั่วไปจะเขียนรวมโดยไม่แยกเป็นจุดประสงค์ปลายทาง และจุดประสงค์นำทาง

5. เนื้อหา เป็นสาระของความรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้ศึกษาในคาบของเวลาเรียนนั้น ในการเขียนอ่านเขียนเพียงหัวข้อหรือเค้าโครงเท่านั้น ไม่ต้องลงรายละเอียดทั้งหมด ซึ่งผู้สอนควร ได้ศึกษาค้นคว้าหารายละเอียดเพิ่มเติมจากเอกสารต่าง ๆ

6. กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นวิธีจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งจัดให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร

7. สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุและอุปกรณ์ต่างๆที่ครูและนักเรียนใช้ประกอบการเรียนการสอนในเรื่องนั้น ๆ อาจเป็นรูปภาพ ของจริง ของจำลอง แผนภูมิเพลง หนังสือนิทาน บัตรคำ แผ่นใส แผ่นสไลด์ ฯลฯ ครูควรพยายามจัดหามาใช้ให้สอดคล้องกับบทเรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น และผู้สอนเกิดความสะดวกในการสอนหลักการใช้สื่อการเรียนการสอน มี 6 ป ได้แก่

7.1 เป้าหมาย หมายถึง เลือกจัดหาสื่อมาใช้ให้ตรงกับจุดประสงค์การสอน

7.2 ประโยชน์ หมายถึง เป็นสื่อที่ให้ประโยชน์ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีและช่วยให้ผู้สอนเกิดความสะดวก คล่องตัวในการสอน

7.3 ประสิทธิภาพ หมายถึง เป็นสื่อที่มีคุณภาพ ไม่ขาดไม่เก่าเกินไป

มีความชัดเจน และใช้งานได้ดี

7.4 ปลอคภัย หมายถึง การใช้สื่อ ให้คำนึงถึงความปลอดภัย ถ้าเป็นสื่อที่ต้องระวังมากหรืออาจเกิดอุบัติเหตุได้

7.5 แปลกตา หมายถึง ควรเป็นสื่อที่นักเรียนไม่คุ้นเคย มีความน่าสนใจ และแปลกใหม่ สำหรับนักเรียน

7.6 ประหยัด หมายถึง เป็นสื่อที่ไม่ต้องใช้งบประมาณมากเกินไป
ถ้าเป็นสื่อที่ครูสามารถจัดทำเองได้ จากเศษวัสดุที่มีในท้องถิ่น ยิ่งมีค่ามากกว่าสื่อที่จัดซื้อ

8. การวัดและประเมินผล เป็นความจำเป็นที่ผู้สอนจะต้องวัดและประเมินผลทุกครั้งที่สอน เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ บรรลุผลตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ผู้สอนอาจวัดผลก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน โดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น ใช้แบบทดสอบก่อนเรียน ใช้การสังเกตการทำกิจกรรมของผู้เรียน การซักถาม การสัมภาษณ์ การให้ทำแบบฝึกหัด ให้ทำข้อสอบหลังการเรียน เป็นต้น

หลักการเขียนการวัดผลและประเมินผล

1. เขียนเรียงตามลำดับวิธีการวัดผลที่ใช้ก่อนและหลัง
2. เขียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดให้
3. เขียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน

เทคนิคในการจัดการสอน ควรปฏิบัติ ดังนี้ (สุนันทา สุนทรประเสริฐ, 2545 : 6-7 ; อ้างอิงมาจากทองพูน บุญอึ้ง ม.ป.ป. : 2535)

1. ศึกษาหลักสูตรและระยะเวลาในการสอน โดยศึกษาว่า
  - 1.1 สอนวิชาใด
  - 1.2 หลักสูตรเป็นอย่างไร
  - 1.3 ระยะเวลาที่เรียนกี่สัปดาห์
  - 1.4 มีการสอนกี่ครั้ง มีวันหยุดกี่วัน
  - 1.5 ศึกษาเอกสารต่าง ๆ เพื่อประกอบการจัดทำแผนการสอน
2. จัดแบ่งเนื้อหาโดยกำหนดโครงสร้างของเนื้อหาและจุดประสงค์ของรายวิชานั้นตลอดทั้งภาคเรียนหรือตลอดปี ส่วนที่กำหนดเป็นโครงสร้างแผนการสอนรายวิชาแบ่งออกเป็นกี่เรื่อง
  3. การวางแผนโดยกำหนดแผนการสอน อาจกำหนดเป็นเรื่อง ๆ ไป หรือเป็นจำนวนครั้ง หรือกำหนดเป็นรายคาบก็แล้วแต่ผู้สอนกำหนด การวางแผนการสอนนั้นปกติ

จะต้องวางแผนตลอดหลักสูตร แต่ในหลายกรณีครูอาจทำไม่ทันก็อาจจัดทำล่วงหน้าเป็นรายสัปดาห์

4. การจัดเตรียมการสอน อันที่จริงการวางแผนการสอน เป็นการเตรียมการสอนขั้นต้นตอนหนึ่ง แต่ปกติแผนการจัดการเรียนรู้ จะเป็นเพียงกำหนดการเท่านั้น ในการสอนจะต้องเตรียมการสอนในส่วนอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ ส่วนที่ต้องจัดเตรียม

4.1 สื่อหรืออุปกรณ์ จะต้องทำหรือจัดหาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นครูจะต้องเตรียมสื่อที่จะต้องจัดทำขึ้น ครูจะต้องบอกด้วยว่าจัดอย่างไร ใช้อย่างไร

4.2 การวัดผล หรือแบบประเมินผล จะต้องทำแบบหรือแนวทางในการวัดผลและประเมินผล

4.3 ข้อควรคำนึงในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

อาจารย์ ใจเที่ยง (2540 : 219) ได้เสนอแนะข้อที่คำนึงถึงในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

1. เขียนให้ชัดเจนแจ่มแจ้งในทุกหัวข้อ เพื่อให้ความกระจ่างแก่ผู้อ่าน มีรายละเอียดพอสมควร ไม่ย่อและไม่ละเอียดจนเกินไป
2. ใช้ภาษาเขียนที่สื่อความหมายให้เข้าใจตรงกัน เป็นประโยคที่เข้าใจความ ไม่ใช่ความค้ำ ไม่ยืดเยื้อย่นเย้อ
3. เขียนทุกหัวข้อหรือทุกช่องให้สอดคล้องกัน เช่น
  - 3.1 สารสำคัญต้องสอดคล้องกับเนื้อหา
  - 3.2 จุดประสงค์จะต้องสอดคล้องกับเนื้อหา กิจกรรมและการวัดผล
  - 3.3 สื่อการเรียนจะต้องสอดคล้องกับกิจกรรมและการวัดผล
4. เขียนให้เป็นลำดับขั้นตอนก่อนหลัง ในทุกหัวข้อ
5. เขียนทุกหัวข้อให้ถูกต้อง และจุดประสงค์ต้องเขียนให้เป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
  6. จัดเนื้อหา กิจกรรม ให้เหมาะสมกับเวลาที่กำหนดไว้
  7. คิดจัดกิจกรรมที่น่าสนใจอยู่เสมอ ไม่ควรใช้วิธีเดียวกันทุกครั้งที่สอน
  8. เขียนให้เป็นระเบียบ ง่ายแก่การอ่าน และสะอาดชวนอ่าน
  9. เขียนในสิ่งที่สามารถจัดได้จริง และสอนตามที่ได้วางแผนไว้

สรุป ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องเตรียมการสอนไว้ล่วงหน้าเพื่อให้ การสอนเป็นตามขั้นตอนที่วางไว้จะทำให้การสอนนั้นบรรลุตามจุดประสงค์ ในการเขียน แผนการจัดการเรียนรู้ จะต้องศึกษาประเด็นที่สำคัญ ดังนี้ คือ ความหมาย ความสำคัญ ประเภท รูปแบบ และรายละเอียดของส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ให้เข้าใจ จะทำ ให้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเขียน

การเขียนเป็นทักษะอย่างหนึ่งของการเรียนการสอนภาษาไทย มีความสัมพันธ์กับ ทักษะการฟัง การพูด และการอ่าน ทักษะการเขียนเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกัน เมื่อเรารับ สารซึ่งมาจากการฟังหรือการอ่าน แล้วก็จะต้องมีการส่งสารด้วยการพูดอธิบาย หรือเขียนให้ คนอื่น ๆ เข้าใจ การเขียนนับเป็นเรื่องที่ยากเพราะเขียนแล้วผู้อ่านอาจไม่เข้าใจตรงตามทีผู้เขียน ต้องการสื่อความก็ได้ ดังนั้นการฝึกให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ได้มีนักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาได้กล่าวถึงความหมาย ความสำคัญ ความมุ่งหมาย และองค์ประกอบของการเขียนไว้ดังนี้

1. ความหมายของการเขียน

นักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายของการเขียนไว้ ดังนี้

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546: 203) ได้กล่าวถึงความหมาย ที่กล่าวไว้ว่า เขียน หมายถึง จัดให้เป็นตัวหนังสือหรือตัวเลขจัดให้เป็นเส้นหรือรูปต่าง ๆ ให้ชัดเจน

วรณี โสมประยูร (2542 : 139) ได้กล่าวถึงความหมายของการเขียนไว้ว่า การเขียนหมายถึง การถ่ายทอดความรู้ที่นึกคิด และความต้องการของบุคคลออกมาเป็นสัญลักษณ์ หรือเป็นตัวอักษร เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจได้ เพราะการเขียนเป็นทักษะการส่งออกมา แบบของภาษาศิลป์ จากความหมายของการเขียนดังกล่าวทำให้มองเห็นความสำคัญของการเขียน ว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เช่น นักเรียนใช้การเขียนบันทึกความรู้ทำ แบบฝึกหัดและตอบข้อสอบ บุคคลทั่วไปใช้การเขียนเพื่อเขียนจดหมาย ทำสัญญาพินัยกรรมและ คำประกัน พ่อค้าใช้การเขียนเพื่อการโฆษณาสินค้า ทำบัญชี ใบส่งของ ใบเสร็จรับเงิน แพทย์ใช้ เขียนบันทึกประวัติคนไข้ เขียนใบสั่งยาและอื่น ๆ นักวิชาการใช้การเขียนเพื่อเขียนบทความ เขียน หนังสือ ตำรา รายงาน เป็นต้น

กู๊ด (Good. 1945 : 383) ได้ให้ความหมายของการเขียนสะกดคำไว้ว่าการเขียนสะกดคำคือ วิธีการจำตัวอักษรได้ เกิดจากการใช้ชื่อหรือออกเสียงเป็นตัว ๆ ไป และเชื่อมเข้าเป็นคำหนึ่ง ๆ ที่ทุกคนยอมรับได้

สรุปได้ว่า ความหมายของการเขียน คือ การถ่ายทอดสรรพสิ่งอันเป็นความรู้สึกนึกคิดของตนเองออกมาเป็นสัญลักษณ์ ประทับตราไว้บนวัตถุหรือสิ่งต่าง ๆ อาจจะต้องการสื่อถึงบุคคลอื่นหรือไม่สื่อถึงบุคคลอื่นก็ได้แล้วแต่จุดประสงค์ของผู้เขียน

2. ความสำคัญของการเขียน

นักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนไว้ ดังนี้

วรณีย์ โสมประยูร (2542 :140-141) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนโดยสรุปไว้ ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือสื่อสารอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดความคิดความเข้าใจและประสบการณ์ของตนออกเสนอผู้อ่าน
2. เป็นการเก็บบันทึกรวบรวมข้อมูลที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ซึ่งตนเคยมีประสบการณ์มาก่อน
3. เป็นการระบายอารมณ์อย่างหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องที่ทำให้ผู้เขียนเกิดความรู้สึกประทับใจในประสบการณ์ที่ผ่านมา
4. เป็นเครื่องมือถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม เช่น ถ่ายทอดจากสมัยหนึ่ง ไปสู่อีกสมัยหนึ่งหรือชาติหนึ่ง ไปอีกชาติหนึ่ง
5. เป็นเครื่องมือพัฒนาสติปัญญาของบุคคลเนื่องจากการเรียนรู้เกี่ยวกับทุกอย่างต้องอาศัยการเขียนเป็นเครื่องมือสำหรับบันทึกสิ่งที่ได้ฟังหรือ ได้อ่าน
6. เป็นการสนองความต้องการของมนุษย์ตามความประสงค์ที่มนุษย์แต่ละคนปรารถนา เช่น เพื่อต้องการทำให้รู้เรื่องราว ทำให้รัก ทำให้โกรธ และสร้างหรือทำลายความสามัคคีของคนในชาติ
7. เป็นการแสดงออกซึ่งภูมิปัญญาของผู้เขียนทำให้รู้สึกถึงความสามารถของผู้เขียน ได้จากวรรณกรรมหรือเขียนอื่นๆ
8. เป็นอาชีพอย่างหนึ่งที่ได้รับการยกย่องว่ามีเกียรติ และเพิ่มฐานะทางเศรษฐกิจให้สูงขึ้น
9. เป็นการพัฒนาความสามารถและบุคลิกส่วนบุคคลให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง การแสดงความรู้สึกและแนวทางความคิด

10. เป็นการพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม

สรุปได้ว่า การเขียนมีความสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน เป็นเครื่องมือสื่อสารของมนุษย์ที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดความคิด ประสบการณ์และเก็บมาบันทึกเป็นข้อมูลข่าวสาร และผลงานเขียนทุกอย่างของตนออกมานำเสนอผู้อ่าน

3. ความมุ่งหมายในการเขียน

การเขียนมีความมุ่งหมายต่าง ๆ หลายประการ ซึ่งนักการศึกษาได้กล่าวถึงความมุ่งหมายในการเขียนไว้ ดังนี้

วรรณี โสภประยูร (2542:141) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการเขียนไว้ ดังนี้

1. เพื่อคัดลายมือหรือเขียนให้ถูกต้องตามหลักตัวอักษรให้เป็นระเบียบชัดเจนและอ่านเข้าใจง่าย
2. เพื่อเป็นการฝึกฝนทักษะการเขียนให้พัฒนาองกงามขึ้นตามควรแก่วัย
3. เพื่อให้มีทักษะการเขียนสะกดคำถูกต้องตามอักขรวิธี เขียนวรรคตอนถูกต้องและเขียนได้รวดเร็ว
4. เพื่อให้รู้จักเลือกภาษาเขียนที่ดี มีคุณภาพเหมาะสมกับบุคคลและโอกาส
5. เพื่อให้สามารถรวบรวมและลำดับความคิดแล้วจัดบันทึกสรุปและย่อใจความเรื่องที่อ่านหรือฟังได้
6. เพื่อถ่ายทอดให้มีจินตนาการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความรู้สึกนึกคิดเป็นเรื่องราวให้ผู้อื่นเข้าใจความหมายอย่างแจ่มแจ้ง
7. เพื่อให้สามารถสังเกต จดจำ และเลือกเฟ้นถ้อยคำหรือสำนวนโวหารให้ถูกต้องตามหลักภาษาที่สื่อความหมายให้ตรงตามที่ต้องการ
8. เพื่อให้ทักษะการเขียนประเภทต่าง ๆ และสามารถนำหลักการเขียนไปใช้ให้เกิดในชีวิตประจำวัน
9. เพื่อเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ด้วยการเขียนตามที่ตนเองสนใจและมีความถนัด
10. เพื่อให้เห็นความสำคัญและคุณค่าของการเขียนว่ามีประโยชน์ต่ออาชีพการศึกษาค้นคว้าความรู้และอื่น ๆ

สรุปได้ว่า ความมุ่งหมายในการเขียน เพื่อถ่ายทอดให้มีจินตนาการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความรู้ตื้นลึกเกิดเป็นเรื่องราวให้ผู้อื่นเข้าใจความหมายอย่างแจ่มแจ้ง และสามารถนำหลักการเขียนไปใช้ให้เกิดในชีวิตประจำวัน

4. องค์ประกอบของการเขียน

การเขียนเป็นการสื่อสารมีองค์ประกอบใหญ่ๆ 4 ประการ วรรณิ โสุมประยูร (2542 : 142 ป) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเขียนว่ามีองค์ประกอบใหญ่ๆ 4 ประการดังนี้

4.1 ผู้เขียน (ผู้ส่งสาร) ซึ่งประกอบไปด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จินตนาการของผู้เขียน ความสามารถในการใช้ภาษา การแสดงความคิด ลายมือของผู้เขียนและจรรยาบรรณของผู้เขียน

4.2 ภาษา (สาร) ภาษาไทยมีการจำแนกคำสำหรับใช้ให้ถูกกาลเทศะในแต่ละฐานะของบุคคล เพราะคำคำเดียวไม่สามารถใช้กับบุคคลได้ทุกคน ทุกโอกาส และทุกสถานที่ ในทางภาษาจำแนกภาษาออกเป็น 3 ระดับ คือ ภาษาปาก ภาษากึ่งแบบแผน และภาษาแบบแผน

4.2.1 ภาษาปาก ส่วนใหญ่เป็นภาษาที่ใช้พูดมากกว่าเขียน เช่น ภาษาถิ่นหรือหมายถึง การเขียนที่ใช้ภาษาพูดกับบุคคลที่สนิทคุ้นเคย

4.2.2 ภาษากึ่งแบบแผน เป็นทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนในการเขียนที่ใช้ภาษากึ่งแบบแผน

4.2.3 ภาษาแบบแผน เป็นภาษาที่มีความมุ่งหมายแบบแผนและหลักเกณฑ์สำหรับเขียนเฉพาะเรื่อง เช่น เรียงความ จดหมายราชการ ภาษาแบบแผนจึงเป็นภาษาที่ใช้มากกว่าพูด ถ้าจะใช้พูดก็เป็นการเขียนสำหรับการพูดอย่างมีพิธีรีตอง เช่น สุนทรพจน์ โอวาท

4.3 เครื่องมือที่ทำให้เกิดสาร หมายถึง เครื่องมือที่ผู้เขียนใช้ เช่น อักษร ดินสอ สมุด ฯลฯ

4.4 ผู้อ่าน (ผู้รับสาร) การเขียนมีจุดมุ่งหมายที่แท้จริง คือเขียนเพื่อให้ผู้อื่นอ่านงานเขียนบางอย่างผู้เขียนมีเจตนาให้บุคคลเฉพาะกลุ่มอ่าน เช่น เขียนให้เด็กอ่าน เขียนให้นักธุรกิจอ่าน เขียนให้คนทั่วไปอ่าน

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการเขียนประกอบด้วย ผู้เขียนเลือกเนื้อหาและเครื่องมือมาเขียนด้วยลายมือและมีจรรยาบรรณในการเขียน การใช้ภาษาให้ถูกกาลเทศะในแต่ละฐานะและบุคคล

5. การเขียนสะกดคำ

การเขียนสะกดคำเป็นพื้นฐานที่จำเป็นของการเขียน เพราะต้องรู้จักการแจก
ถูกสะกดคำให้ถูกต้องเสียก่อนจึงสามารถเขียนประโยคและเรื่องราวได้ ถ้าเด็กเขียนและอ่าน
สะกดคำไม่ได้ เด็กจะไม่สามารถเข้าใจเรื่องราวของผู้อื่น และแสดงให้เห็นว่าผู้อื่นเข้าใจความคิด
ของตนเองไม่ได้ ได้มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการเขียนสะกดคำไว้ดังนี้

5.1 ความหมายของการเขียนสะกดคำ

การเขียนสะกดคำมีความสำคัญ ซึ่งถือว่าเป็นทักษะทางภาษาที่ต้องอาศัย
การฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอและจะต้องจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่ต่างกัน
เพื่อสร้างความสนใจของนักเรียน นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการเขียนสะกดคำไว้ ดังนี้

ชิน โปริธออน (2526 : 10) ให้ความหมายไว้ว่า การเขียนสะกดคำ หมายถึง
ความสามารถของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ที่สามารถเขียนสะกดคำหนึ่ง โดยเรียงพยัญชนะ สระ
และวรรณยุกต์ได้ถูกต้องตามที่มันควรอยู่ และถูกต้องตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน
2525

อดุลย์ ภูปลี (2539 : 10) กล่าวว่า การเขียนสะกดคำ คือ วิธีการเรียงลำดับ
พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ภายในคำนั้น ๆ ได้ถูกต้องตามพจนานุกรม ฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถออกเสียงถูกต้อง ชัดเจน และเขียนคำนั้นได้ถูกต้อง
รู้หลักในการเขียนและสามารถนำสิ่งที่เขียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

สุภาพ ดวงเพชร (2533 : 15) ให้ความหมายไว้ว่าการเขียนสะกดคำ
หมายถึง ความสามารถในการเขียนคำโดยเรียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และสะกดการันต์ได้
ถูกต้องตามหลักภาษาและตรงตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525

สาวิตรี เทพิกัน (2535 : 10) ให้ความหมายไว้ว่า การเขียนสะกดคำว่ามี
ความสำคัญที่สุดในการสื่อสารความหมายด้วยวิธีการเขียน และเพิ่มพูนทักษะในการเขียน
เพราะการเขียนผิดก็เหมือนกับการพูดผิด ความหมายของคำก็เปลี่ยนไปและประสิทธิภาพ
การเขียนก็ลดลง ในทางตรงข้าม ถ้าเขียนสะกดคำที่ถูกต้องจะช่วยให้ผู้อื่นเข้าใจข้อความที่เขียน
ได้ถูกต้องและทำให้ผู้เขียนมั่นใจในการเขียนของตนเองยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้ประสิทธิภาพของ
การเขียนเพิ่มขึ้นด้วย

สุรีพร แยมฉาย (2536 : 3) ได้กล่าวถึง การเขียนสะกดคำที่ถูกต้องว่าเป็น
ปัจจัยที่สำคัญที่จะช่วยในผู้เขียนสื่อความหมายได้ดี ถูกต้องรวดเร็ว อีกทั้งยังช่วยสร้างเจตคติ
ที่ดีแก่ผู้อ่านยังช่วยให้เกิดความมั่นใจในตนเอง และก่อให้เกิดศรัทธาแก่ผู้ที่ได้อ่านด้วย

สกุณา เลิกนอก (2545 : 16) ได้ให้ความหมายของการเขียนสะกดคำไว้ว่า การเขียนสะกดคำ คือ วิธีการจัดเรียงลำดับพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ภายในคำนั้น ๆ ให้ถูกต้องตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถออกเสียง ได้ถูกต้องชัดเจน รู้หลักเกณฑ์ในการเขียนและเขียนคำนั้นได้ถูกต้อง

มนัสวาท ไชยคารา (2540 : 28) กล่าวว่า การเขียนสะกดคำ คือ การถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของคนเรามาเป็นตัวหนังสือ เพื่อเป็นการสื่อความหมายให้บุคคลอื่นได้เข้าใจความรู้สึกของตน และการเขียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้ด้วย

สรุปว่า การเขียนสะกดคำมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวัน และความ เป็นอยู่ของบุคคลในปัจจุบัน เพราะการเขียนสะกดคำที่ถูกจะช่วยให้ผู้เขียนอ่านและเขียน หนังสือได้ถูกต้อง สื่อความหมายได้แจ่มชัดและมีความมั่นใจในการเขียนทำให้ผลงานที่เขียนมี คุณค่าเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังอาจจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพการศึกษาของบุคคลนั้นอีกด้วย

5.2 ความสำคัญของการเขียนสะกดคำ

การเขียนสะกดคำโดยใช้คำพื้นฐานถูกกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียน กลุ่มทักษะภาษาไทย ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2544 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นอกจากนี้การสะกดคำยังเป็นพื้นฐานการเขียนทุกรูปแบบจึงมีผู้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนสะกดคำ หลายท่าน ดังนี้

บันลือ พฤกษ์วัน (2533 : 65) ได้กล่าวไว้ว่า การเขียนสะกดคำให้ถูกต้อง เป็นสิ่งสำคัญของการเขียน หากเขียนผิดจะสื่อความหมายกันไม่ได้ บางครั้งพอเดาความหมาย ได้แต่ก็แสดงความไม่รู้ของผู้เขียน อันเป็นสิ่งหนึ่งที่ลดความศรัทธาของผู้อ่านที่มีต่อผู้เขียน

ปีทมา ราษฎร์คุณฎี (2545 : 9) กล่าวว่า การเขียนสะกดคำเป็นสิ่งจำเป็น มากสำหรับการเขียน เพราะนอกจากสื่อความหมายได้ถูกต้องแล้ว ยังทำให้คงความถูกต้อง ของหลักภาษา เกิดความงามทางภาษาและยังทำให้ผู้เขียนได้รับความศรัทธาในงานเขียน นอกจากนั้นการเขียนสะกดคำให้ถูกต้องยังเป็นพื้นฐานของการเขียนในการที่จะเริ่มเรียนวิชา อื่น ๆ อีกด้วย

ชนาธิป ผลแหววาว (2548 : 24) กล่าวว่า การเขียนสะกดคำมีความสำคัญ มากเพราะเป็นการใช้สัญลักษณ์แทนเสียงพูด เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดเรื่องราวต่าง ๆ ดังนั้นการเขียนสะกดคำจึงมีความสำคัญต่อการเขียนเป็นอย่างมาก เพราะเป็นพื้นฐานที่จำเป็น ของการเขียนอย่างหนึ่ง นักเรียนจะต้องรู้จักสะกดคำให้ถูกต้องก่อน จึงจะสามารถเขียน ประโยคและเรื่องราวได้ ถ้านักเรียนสะกดคำผิด จะทำให้ไม่เข้าใจเรื่องราวจากผู้อื่น และ

ไม่สามารถทำให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนเองได้ นับว่าการเขียนสะกดคำให้ถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญมากในทักษะการเขียน

ทองพูน ศิริมนตรี (2549 : 25) กล่าวว่า การเขียนสะกดคำมีความสำคัญที่สุดในการสื่อความหมายด้วยวิธีเขียนและเพิ่มพูนทักษะในการเขียน การเขียนผิดจะเหมือนกับการพูดผิดความหมายของคำก็จะเปลี่ยนไปและประสิทธิภาพของการเขียนจะลดลงในทางตรงกันข้าม การเขียนสะกดคำถูกต้องจะทำให้ผู้อื่นเข้าใจข้อความที่เขียนได้ถูกต้องและจะทำให้ผู้เขียนมั่นใจในการเขียนของตนมากยิ่งขึ้น และในขณะเดียวกันประสิทธิภาพของการเขียนก็เพิ่มมากขึ้นด้วย

สรุปว่า การเขียนสะกดคำให้ถูกต้องมีความสำคัญต่อผู้เขียนอย่างมาก กล่าวคือทำให้การเขียนบรรลุตามจุดประสงค์ที่ต้องการ การเขียนสะกดคำถูกต้องก็จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของข้อความที่เขียนได้ถูกต้อง นอกจากนั้นทำให้ผู้เขียนเป็นที่น่านิยมนับถือในเรื่องภูมิปัญญาและการประณีตในการเขียนอีกด้วย

5.3 ปัญหาของการเขียนสะกดคำ

การเขียนสะกดคำ เป็นปัญหาที่สำคัญของนักเรียนและครูสอนภาษาไทยเป็นอย่างมากและจากการศึกษาพบว่า สาเหตุของการเขียนสะกดคำผิด มีดังนี้

กรณีการ พวงเกษม (2534 : 2) ได้กล่าวถึงปัญหาและข้อบกพร่องจากการเขียนสะกดคำผิด ดังนี้

1. เขียนสะกดผิดที่พยัญชนะ
2. การตัดและเติมสระ สระเปลี่ยนรูป การเขียนสระผิด การเขียนสระเสียงสั้นเสียงยาวสลับกัน เขียนคำที่ประวิสรรชนีย์ สระประสมเขียนผิด
3. ใช้วรรณยุกต์ไม่ถูกต้อง
4. ใช้สะกดผิดที่ใช้ตัวการันต์ผิด เขียนคำที่มาจากภาษาอื่นผิด เขียนผิดโดยแทนเสียงให้สั้นลงหรือยืดเสียงให้ยาวออก เขียนคำที่ใช้ ร ล ว ควบกล้ำผิด ที่สระ ไอ โอ และอัย เขียนคำที่ใช้อักษรนำผิด

สุชาติ ชาทอง (2534 : 76 - 77) ได้วิจัยเกี่ยวกับลักษณะข้อผิดพลาดในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ลักษณะข้อผิดพลาดในการใช้คำที่ใช้เกี่ยวกับการใช้ตัวสะกดการันต์ผิดมี ดังนี้

1. การใช้พยัญชนะต้นผิด
2. การใช้สระผิด

3. การใช้พยัญชนะตัวสะกดการันต์
4. การใช้วรรณยุกต์ผิด
5. การใช้พยัญชนะต้นและพยัญชนะสะกดผิด

วรรณิ โสมประยูร (2537 : 157) ได้ศึกษาลักษณะคำยาก ซึ่งเป็นคำที่นักเรียนส่วนมากเขียนผิดนั้น สาเหตุที่เขียนผิดสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนมีประสบการณ์เกี่ยวกับคำผิด โดยเห็นแบบอย่างที่จะสะกดคำผิด
2. นักเรียนไม่รู้หลักภาษา เช่น ไม่รู้จักประวิสรรชนีย์ เป็นต้น
3. นักเรียนไม่ทราบความหมาย เพราะคำไทยมีคำพ้องเสียง
4. นักเรียนฟังไม่ชัด เพราะคำไทยมีคำควบกล้ำ เช่น คราว คลอง ครอบ

กลอง กรอง

5. นักเรียนไม่สามารถถ่ายถอดคำตามเสียงคำที่มาจากภาษาอังกฤษ ซึ่งเขียนแตกต่างจากเสียงได้ เช่น ซอลท์ ดอกเตอร์ แท๊กซี่

6. นักเรียนใช้คำที่มี ร ล ไม่ถูก เช่น ราว – ลาว ราว – ลาด

สาเหตุสำคัญที่ทำให้สะกดผิด คือ การละเลยไม่ตระหนักในความสำคัญของการเขียนสะกดคำให้ถูกต้อง ขาดการสังเกตจนทำให้การเทียบแนวเทียบผิด ซึ่งการสังเกตจะช่วยให้สรุปหลักเกณฑ์ในการสะกดคำให้ถูกต้องได้ (กรมวิชาการ, 2545 : 23)

เฟอร์นาล (Fernald, 1943 : 183) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของความล้มเหลวในการเขียนสะกดคำของนักเรียน สืบเนื่องมาจากการสอนสะกดคำในโรงเรียน มักจะใช้ระยะเวลาจำกัด ทำให้นักเรียนไม่สามารถที่จะเรียนได้และไม่สนใจกับกฎการเขียนที่ใช้ได้ผลแล้วและได้รับประสบการณ์ที่ผิด จากสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ และคำศัพท์ที่เรียนมีจำนวนมากตลอดจนการที่นักเรียนเรียนภาษาควบคู่กับภาษาอื่นทำให้จำได้ยากและเกิดจากปัญหาจากตัวนักเรียนเอง ได้แก่ ความบกพร่องทางสายตา ทางสมอง เป็นต้น

ฟิตเจอร์ราลด์ (Fitzgerld, 1967 : 245) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีปัญหาในการสะกดคำ เนื่องมาจากนักเรียนไม่สนใจต่อการเรียนสะกดคำและวิธีสอนของครู ไม่มีประสิทธิภาพ เช่น ครูไม่เตรียมการสอน เด็กไม่ได้รับการสอนสะกดคำที่ถูกต้องทำให้เสียเวลากับการเรียน โดยไม่รู้วิธีการสะกดคำ

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าปัญหาที่สำคัญของการเขียนสะกดคำผิด ขึ้นอยู่กับครูผู้สอน ตัวนักเรียนเองและวิธีการสอนของครู ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควร

ตระหนักถึงปัญหาเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนี้มีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น การโฆษณาสินค้า ป้ายโฆษณาต่าง ๆ และสื่อมวลชน

มาตราตัวสะกด

ความหมายของมาตราตัวสะกด

ได้มีผู้ให้ความหมายของมาตราตัวสะกดไว้ ดังนี้

มาตราตัวสะกด หมายถึง หมวดหมู่ของพยัญชนะที่ทำหน้าที่เป็นพยัญชนะท้ายหรือตัวสะกด มาตราตัวสะกดมีทั้งหมด 8 มาตรา (วิณา วงศ์ศรีเผือก และคนอื่น ๆ. 2546 : 73) แบ่งออกตามลักษณะ ดังนี้

1. มาตราตัวสะกดที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราเพียงตัวเดียว ได้แก่ มาตราตัวสะกดแม่กง แม่กม แม่เกย และแม่เกอว
2. มาตราตัวสะกดที่มีตัวสะกดตรงตามมาตรา และไม่ตรงตามมาตรา ได้แก่ มาตราตัวสะกดแม่กค แม่กค แม่กน และแม่กบ

ตัวอย่างคำที่อยู่ในมาตราตัวสะกดต่าง ๆ มี ดังนี้

1. มาตราตัวสะกดแม่กค เป็นมาตราตัวสะกดที่มีลักษณะ ดังนี้

- 1.1 ใช้พยัญชนะ ก เป็นตัวสะกดตรงตามมาตรา เช่น กก กาก สุก
ฝือก
- 1.2 ใช้พยัญชนะ กร ข ค คร ฃ เป็นตัวสะกดที่ไม่ตรงตามมาตรา และอ่านออกเสียงเหมือนตัว “ก”

กร เช่น จักร

ข เช่น เลข พืช สุนัข ความสุข

ค เช่น พญานาค ประโยค โรค โชค

คร เช่น สมัคร

ฃ เช่น เมฆ

2. มาตราตัวสะกดแม่กค เป็นมาตราตัวสะกดที่มีลักษณะ ดังนี้

2.1 ใช้พยัญชนะ ค เป็นตัวสะกดตรงตามมาตรา เช่น กัด ปัด ขัด จัด

2.2 ใช้พยัญชนะ จ ช ฌ ฌ ฎ ฎ ฐ ฑ ฒ ต ฑ ทร ถ ท ทร ฐ ฌ ศ

ษ เป็นตัวสะกดที่ไม่ตรงตามมาตรา และอ่านออกเสียงเหมือนตัว “ค”

จ เช่น กาจ กิจ

ช เช่น เวช
 ชร เช่น เพชร
 ช เช่น ก้าช
 ฎ เช่น กฎหมาย
 ฎ เช่น ปราบฎ
 ฐ เช่น ฐ
 ฑ เช่น ฑ
 ฒ เช่น วัฒน วัฒน
 ต เช่น นิมิต
 ตร เช่น มิตร มาตรการ
 ถ เช่น รถ
 ท เช่น ประเภท
 ทร เช่น ภัทร
 ฐ เช่น พุทธ
 ส เช่น รส ทาส
 ศ เช่น เพศ อากาศ
 ย เช่น โทย

3. มาตรการตัวสะกดแม่กบ เป็นมาตรการตัวสะกดที่มีลักษณะ ดังนี้

3.1 ใช้พยัญชนะ บ เป็นตัวสะกดตรงตามมาตรา เช่น กราบ น้ำอบ

3.2 ใช้พยัญชนะ ป ฟ พ ภ เป็นตัวสะกดที่ไม่ตรงตามมาตรา และอ่าน

ออกเสียงเหมือนตัว “บ”

ป เช่น บาป รูป ฐป

พ เช่น เทพ

ฟ เช่น กราฟ

ภ เช่น ลภ

4. มาตรการตัวสะกดแม่กน เป็นมาตรการตัวสะกดที่มีลักษณะ ดังนี้

4.1 ใช้พยัญชนะ น เป็นตัวสะกดตรงตามมาตรา เช่น จน คน สันต์

4.2 ใช้พยัญชนะ ญ ฦ ร ล พ เป็นตัวสะกดที่ไม่ตรงตามมาตรา และ

อ่านออกเสียงเหมือนตัว “น”

ญ เช่น เพ็ญ เจ็ญ บุญ
 ณ เช่น คุณ ทารุณ
 ร เช่น กร พร จร
 ล เช่น กาล ขาล พาล
 ห เช่น กาฬโรค ปลาหวาฬ

5. มาตรการตัวสะกดแม่กง เป็นมาตรการตัวสะกดที่มีลักษณะ ดังนี้
 ใช้พยัญชนะ “ง” เป็นตัวสะกดที่ตรงตามมาตราเพียงตัวเดียว เช่น

กง จง ชง ยง
 กาง สาง ลาง บาง
 รัง ปัง ผัง พัง
 ระหัง กระโปรง หนังสือ กางเกง
 เวียงวัง ห้องขัง กางเขน เอียงคอ
 เตียงนอน ลูกโป่ง น้ำแกง หอยแครง

6. มาตรการตัวสะกดแม่กม เป็นมาตรการตัวสะกดที่มีลักษณะ ดังนี้
 ใช้พยัญชนะ “ม” เป็นตัวสะกดที่ตรงตามมาตราเพียงตัวเดียว เช่น

ลม กลม คม งม
 คราม สาม จาม ขาม
 สัมโอ แก้มแดง ผ้าอ้อม ซ่อมแซม
 ขนม มอมแมม เมงนม ทรุคโทรม
 ขอยืม ชมเชย เฉลิม แลคัม
 ปลอม นิคม ปมค้อย น้านม

7. มาตรการตัวสะกดแม่เกย เป็นมาตรการตัวสะกดที่มีลักษณะ ดังนี้
 ใช้พยัญชนะ “ย” เป็นตัวสะกดที่ตรงตามมาตราเพียงตัวเดียว เช่น

เนย เขย เขย
 กระต่าย ไวยวาย ปรายตา
 คุยกัน อร่อย พลอย
 รอคอย ฝอยทอง ผจญภัย
 ปีกลาย ขายของ จ่ายเงิน
 สอยเสื่อ ลอยแพ คุณนาย

8. มาตราตัวสะกดแม่เกอว เป็นมาตราตัวสะกดที่มีลักษณะ ดังนี้
ใช้พยัญชนะ “ว” เป็นตัวสะกดที่ตรงตามมาตราเพียงตัวเดียว เช่น

สาว	กาว	ชาว	อ่าว
ข้าวเหนียว	เกี่ยวข้อง	มะพร้าว	หิวข้าว
ใบปลิว	ชอยเปลี่ยว	ไข่เจียว	รสเปรี้ยว
เดียวดาย	ทิวเขา	เข้าแถว	มันแกว
ท้องเที่ยว	ค้ำคาว	แวววาว	คนลาว
ชาวข้าว	เรียวแรง	ดวงดาว	เยียวยา

แบบทดสอบอัตนัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดทักษะการเขียนสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 20 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ และหลักทฤษฎีในประเด็นต่อไปนี้ มาใช้ประกอบในการสร้าง

1. ลักษณะของแบบทดสอบแบบอัตนัย

ได้มีนักการศึกษากล่าวถึงแบบทดสอบอัตนัยไว้ ดังนี้

ธอร์นไดค์ และเฮเกน (Thomdike and Hagen. 1960 : 35 – 58) กล่าวถึงแบบทดสอบอัตนัยว่ามีลักษณะที่สำคัญที่กำหนดให้นักเรียนแต่ละคนจัดระเบียบคำตอบ และใช้ถ้อยคำของตนเอง โดยมีข้อจำกัดน้อยที่สุด ตอบคำถามจำนวนน้อยข้อและคำตอบมีระดับแตกต่างกัน

อาห์มานน์ และกล็อก (Ahmann and Glock. 1967 : 78 – 79) กล่าวว่าแบบทดสอบอัตนัยนั้นจะเป็นแบบทดสอบที่ให้นักเรียนตอบเพียง 1 ประโยค หรือมากกว่าตามธรรมชาติจะไม่มีคำตอบเดียวเป็นคำตอบที่ถูกต้อง

เมห์เรนส์ และเลห์มานน์ (Mehrens and Lehmann. 1969 : 206-277) กล่าวถึงแบบทดสอบอัตนัยว่ามีลักษณะของคำถามที่แตกต่างจากคำถามชนิดอื่น ดังนี้

1. ไม่มีคำตอบเพียงคำตอบเดียวที่สมบูรณ์และถูกต้อง
2. ผู้สอนได้ตอบอย่างอิสระ
3. คุณภาพของคำตอบมีระดับต่างกัน

บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2521 : 142 – 162) กล่าวถึง ลักษณะของข้อสอบ อดันัยว่าข้อสอบอดันัย จะเขียนคำถามหรือโจทย์โดยกำหนดเป็นสถานการณ์หรือปัญหาในรูป ใดรูปหนึ่งอย่างกว้าง ๆ หรือเฉพาะเจาะจง เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความรู้ความเข้าใจความ คิดเห็นทัศนคติได้อย่างไม่จำกัด

อนันต์ ศรีโสภา (2525 : 137 – 177) กล่าวถึงลักษณะของข้อสอบอดันัยมี ลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ

1. ให้นักเรียนมีอิสระในการตอบ
2. คุณภาพและความถูกต้องของการตอบแต่ละระดับแตกต่างกัน

ไพศาล หวังพานิช (2526 : 35-36) กล่าวถึงแบบทดสอบอดันัยไว้ว่าเป็น ข้อสอบที่ต้องการให้เด็กอธิบายหรือบรรยายเรื่องราว ประพันธ์ อภิปราย หรือวิพากษ์วิจารณ์ ผู้สอบจะต้องใช้วิธีเขียนตอบเป็นความเรียงหรือบทประพันธ์

วิญญา วิศาลาภรณ์ (2530 : 74) กล่าวว่า ข้อสอบแบบความเรียงหรือข้อสอบ แบบอดันัย เป็นข้อสอบที่ให้เสรีภาพเป็นอย่างมากแก่นักเรียนในการตอบ นักเรียนมีอิสระใน การที่จะเสนอความคิด ตอบด้วยภาษาของตนเอง หรือนักเรียนต้องใช้ความสามารถอธิบาย ปัญหาต่าง ๆ ได้ดังนั้นข้อสอบแบบอดันัยจึงสามารถใช้วัดความรู้ ความคิดขั้นสูงที่ซับซ้อนได้ ใช้วัดทัศนคติได้ในการตอบข้อสอบแบบอดันัยนั้น นักเรียนจะต้องมีความสามารถในการจัด ระเบียบความรู้ ความคิด แสดงความคิดริเริ่ม และรู้จักสังเคราะห์

ภัทธา นิคมานนท์ (2532 : 8) กล่าวว่า ข้อสอบอดันัยเป็นข้อสอบที่เปิดโอกาสให้ ผู้ตอบได้สามารถแสดงออกโดยใช้ภาษาของตนเอง ในการทำแบบทดสอบประเภทนี้ผู้สอบ ต้องมีความสามารถในการจัดระเบียบความรู้ แสดงความคิดริเริ่ม และรู้จักสังเคราะห์ข้อความ ได้อย่างเหมาะสม

สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ (2536 : 32) กล่าวว่า ข้อสอบอดันัยเป็นข้อสอบที่ ประกอบด้วยคำถามที่มีจำนวนไม่มากข้อนี้ ไม่มีคำตอบให้เลือกตอบ ผู้ตอบจะต้องคิดหา คำตอบเองโดยบูรณาการความรู้ ความคิด แล้วแสดงออกมาเป็นภาษาเขียนอย่างถูกต้องและ สมเหตุสมผลตามหลักวิชาของศาสตร์นั้น ๆ ดังนั้นข้อสอบอดันัยจึงเป็นเครื่องมือวัด สมรรถภาพทางสมองในระดับสูงที่ทะลุคอคจนทัศนคติได้อย่างแท้จริง

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2539 : 86) กล่าวถึงแบบทดสอบอดันัยไว้ว่า เป็นแบบทดสอบที่มีจุดประสงค์วัดความสามารถในการบรรยาย อธิบาย และแสดงเหตุผลตาม ความคิดเห็นของตน อาจจำกัดความยาวหรือไม่จำกัดความยาวก็ได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะของแบบทดสอบอัตนัยนั้นเป็นแบบทดสอบที่ให้นักเรียนได้ตอบอย่างอิสระสามารถจัดระเบียบคำตอบและใช้ภาษาของตนเอง โดยมีข้อจำกัดน้อยที่สุด ใช้วัดความรู้ ความคิด ขั้นสูงที่ซับซ้อนได้ มีจำนวนข้อไม่มาก ไม่มีคำตอบให้เลือกตอบ คุณภาพของคำตอบมีระดับต่างกัน

2. ข้อดีและข้อเสียของแบบทดสอบอัตนัย

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และอนนกกุล กริแสง (2522 : 71) ได้กล่าวถึง ข้อดี และข้อเสียของแบบทดสอบแบบอัตนัย โดยเปรียบเทียบกับแบบทดสอบเลือกตอบไว้ ดังนี้

ข้อดีของแบบทดสอบอัตนัย

1. วัดกระบวนการทางความคิด ได้ดีกว่าข้อสอบปรนัย
2. วัดผลของการสอนในระดับสูงได้ดี
3. วัดทัศนคติได้
4. ส่งเสริมความคิดริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์
5. ส่งเสริมนิสัยการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพราะในการตอบข้อสอบต้องเอาความรู้ไปอ้างอิง แล้วมองเห็นความสัมพันธ์ของเหตุผล
6. ให้นักเรียนแสดงออกโดยการเขียนและส่งเสริมการใช้ภาษาอย่างถูกต้อง

7. สะดวกและง่ายในการออกข้อสอบ

8. ให้เสรีภาพแก่ผู้สอบในการตอบคำถาม

ข้อเสียของแบบทดสอบอัตนัย

1. อาจมีความเชื่อมั่นต่ำ เพราะเป็นข้อสอบที่มีจำนวนน้อยข้อ
2. อาจมีความเที่ยงตรงต่ำ เพราะเป็นข้อสอบที่มีจำนวนน้อยข้อ
3. อาจมีประโยชน์ใช้สอยต่ำ เพราะตรวจข้อสอบลำบาก

วิญญา วิศาลาภรณ์ (2530 : 80) ได้กล่าวถึง ข้อดีและข้อเสีย ของแบบทดสอบอัตนัย ดังนี้

ข้อดีของแบบทดสอบอัตนัย

1. ให้เสรีภาพแก่นักเรียนในการตอบ
2. สามารถใช้วัดสมรรถภาพทางสมองขั้นสูง ที่ใช้ข้อสอบชนิดอื่นวัดได้โดยยาก เช่น การวัดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่า เป็นต้น
3. สามารถวัดการผสมผสานความคิด วัดกระบวนการความคิด ทักษะใน

การแก้ปัญหาการอธิบายจุดยืนของตัวเอง

4. เสียเวลาในการสร้างน้อยกว่าข้อสอบชนิดอื่น

ข้อเสียของแบบทดสอบอัตนัย

1. ขาดความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา ข้อสอบอาจไม่ได้เป็นตัวแทนที่ดีของเนื้อหาทั้งหมด

2. เสียเวลาในการตรวจให้คะแนน

3. ยากในการจะตรวจให้คะแนนให้มีความเชื่อมั่นสูง

4. ถ้านักเรียนมีปัญหาในการแสดงความคิดโดยการเขียนคะแนนที่ได้ อาจจะไม่สามารถบอกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แท้จริงได้

ภัทธา นิคมานนท์ (2532 : 83) ได้กล่าวถึง ข้อดีและข้อเสียของแบบทดสอบแบบอัตนัยไว้ ดังนี้

ข้อดีของแบบทดสอบอัตนัย

1. ผู้สอบมีโอกาสใช้ความรู้ความคิด รวมทั้งความสามารถในการใช้ภาษาได้กว้างขวาง

2. สร้างได้ง่ายและรวดเร็ว

3. เด็กไม่มีโอกาสเดาหรือเดาได้น้อยมาก

4. ประหยัดค่าใช้จ่าย

ข้อเสียของแบบทดสอบอัตนัย

1. ถามได้บางเรื่องไม่ครอบคลุมเนื้อหา

2. การตรวจให้คะแนนไม่คงที่แน่นอน

3. คำถามแต่ละข้อไม่สามารถนำไปวิเคราะห์ปรับปรุงได้

4. ข้อสอบประเภทนี้มักมีความเชื่อมั่นต่ำ

5. มักขาดความเที่ยงตรง

สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ (2536 : 33-34) ได้กล่าวถึงข้อดีและข้อเสียของแบบทดสอบแบบอัตนัยในลักษณะของประโยชน์และข้อจำกัดดังนี้

ข้อดีของแบบทดสอบอัตนัย

1. สามารถวัดผลการเรียนรู้ในระดับสูง และระดับที่มีลักษณะซับซ้อน ซึ่งไม่สามารถใช้ข้อสอบปรนัยวัดได้ หรือกระทำได้ยากลำบากโดยเฉพาะข้อสอบอัตนัยแบบ

ไม่จำกัดคำตอบ มุ่งเน้นวัดความสามารถในการบูรณาการและประยุกต์ความคิด และทักษะในการแก้ปัญหา

2. เป็นเครื่องมือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างค้ำจุน อาทิ เช่น การพัฒนาทักษะในการคิด ทักษะในการสื่อสารที่เป็นภาษาเขียน เป็นต้น

3. สร้างง่าย ไม่ยุ่งยาก และจัดเตรียมข้อสอบง่ายกว่าข้อสอบปรนัย

4. ขจัดปัญหาเรื่องการเดาคำตอบ เนื่องจากไม่มีคำตอบให้เลือก

ข้อเสียของแบบทดสอบอัตนัย

1. ข้อสอบไม่เป็นตัวแทนของเนื้อหาวิชาทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อสอบแบบไม่จำกัดคำตอบ เนื่องจากมีจำนวนข้อน้อย วิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวสามารถกระทำได้ดังนี้

1.1 ใช้ข้อสอบให้มีลักษณะให้ตอบสั้น ๆ เพื่อเพิ่มจำนวนข้อ

1.2 ใช้ข้อสอบปรนัยวัดเนื้อหาวิชาด้านความรู้ และความเข้าใจส่วนข้อสอบอัตนัยใช้วัดความสามารถสมองในระดับสูง หรือวัดผลสัมฤทธิ์ที่สลับซับซ้อน

2. ปัญหาด้านความเชื่อมั่นของการให้คะแนนมีแนวโน้มต่ำ ไม่ว่าจะใช้ผู้ตรวจข้อสอบหลายคน หรือคนเดียวตรวจหลายครั้งก็ตาม วิธีแก้ปัญหาดังกล่าวก็คือ

2.1 ตั้งวัตถุประสงค์ของการออกข้อสอบว่ามุ่งวัดพฤติกรรมด้านใด

2.2 จัดสร้างระบบ/กฎเกณฑ์การให้คะแนนที่แน่นอน

2.3 ผู้ตรวจควรผ่านการฝึกทักษะในการให้คะแนน

2.4 ผู้ตรวจไม่ควรดูชื่อผู้ตอบ

2.5 ผู้ตรวจควรหยุดพักเป็นระยะ ๆ เพื่อป้องกันความเหนื่อยล้า

จากการศึกษาข้อดีและข้อเสียของข้อสอบอัตนัย สรุปได้ว่าแบบทดสอบอัตนัยมีข้อดีในการที่จะนำไปวัดสมรรถภาพทางสมองขั้นสูง ที่ใช้ข้อสอบชนิดอื่นวัดได้ยาก วัดทัศนคติส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ให้เสรีภาพแก่ผู้สอบในการตอบคำถาม นักเรียนไม่มีโอกาสเดาหรือเดาได้น้อยมาก สะดวกและง่ายในการออกข้อสอบ ส่วนข้อเสียเกิดจากการที่แบบทดสอบอัตนัยมีจำนวนข้อน้อย ทำให้ขาดความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา ความเชื่อมั่นต่ำ เสียเวลาในการตรวจให้คะแนนและความเที่ยงตรงของการให้คะแนนมีแนวโน้มต่ำด้วย

2. ชนิดของแบบทดสอบอัตนัย

แบบทดสอบอัตนัย มีหลายชนิด ผู้ประเมินจะต้องสร้างให้ครอบคลุมจุดประสงค์ในการวัด มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงชนิดของแบบทดสอบอัตนัยไว้ดังนี้

เมห์เรนส์ และเลห์มานน์ (Mehrens and Lehmann. 1969 : 206-277) ได้แบ่งแบบทดสอบอัตนัยออกเป็น 2 ประเภท ตามลักษณะของควมมีอิสระในการตอบ ดังนี้

1. แบบตอบขยาย (Extended Response) หรือแบบไม่จำกัดคำตอบ (Unrestricted Response) ข้อสอบแบบนี้จะถามความรู้ความสามารถต่าง ๆ โดยให้อิสระในการตอบแก่นักเรียนหรือผู้สอบมาก เปิดโอกาสให้เขียนแสดงความคิดเห็น อธิบายอธิบายได้อย่างเต็มที่ ทุกแง่ทุกมุมตามที่ต้องการไม่จำกัด ลักษณะของคำถามจึงกว้างขวางเหมาะกับการวัดความสามารถด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะคิด และการประเมินค่าเพราะข้อสอบแบบนี้ ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักรวบรวมความคิดต่าง ๆ การประเมินคุณค่าของสิ่งเหล่านั้นและการใช้วิธีการต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลนี้ ปริมาณคำตอบของข้อสอบแบบนี้จึงขึ้นอยู่กับคำถามและความรู้ที่สั่งสมไว้ว่ามีมากน้อยเพียงใดประกอบกับความสามารถในการจัดระบบการตอบ และความสามารถในการใช้ภาษาของนักเรียนแต่ละคนเป็นสำคัญ จุดอ่อนของการถามแบบนี้อยู่ที่การให้คะแนนเพราะยากที่จะหาเกณฑ์ในการให้คะแนนที่ถูกต้องที่โดยตรงได้ คำถามที่ใช้มักจะเป็นคำถามประเภท “จงอธิบายเปรียบเทียบแสดงความคิดเห็น” เป็นส่วนใหญ่

2. แบบตอบข้อจำกัด (Restricted Response หรือ Short-Essay Item) ข้อสอบแบบนี้จะสามารถแก้ไขจุดอ่อนของคำถามแบบแรกได้ ทั้งนี้เนื่องจากข้อสอบแบบขยายคำตอบเป็นแบบทดสอบที่ให้อิสระในการตอบโดยไม่จำกัด ทำให้ได้คำตอบที่แตกต่างกันมาก จึงมักมีปัญหาในการตรวจให้คะแนน โดยเฉพาะในแง่ของการเปรียบเทียบกันในกลุ่ม ข้อสอบแบบนี้จึงถามแบบเจาะจง ผู้เขียนข้อสอบจะกำหนดขอบเขต ลักษณะการตอบตลอดจนเนื้อหาทิศทางคำตอบและความยาวในการตอบไว้ด้วยคำตอบจึงสั้นและอยู่ภายใต้ขอบเขตที่กำหนดไว้ ผู้ตอบต้องจัดเรียงเรียงความคิดให้เป็นระเบียบแล้วตอบให้ตรงประเด็นของคำถามเพียงสั้น ๆ โดยไม่มีโอกาสอธิบายแสดงความคิดเห็นนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ได้ ข้อสอบแบบนี้จึงมีความสะดวกในการให้คะแนนมากกว่าแบบแรก เพราะมีเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะตัดสินให้คะแนนมากขึ้น ผู้เขียนข้อสอบจึงจำเป็นต้องระมัดระวังในเรื่องคำสั่งของโจทย์ ขอบเขตของเนื้อหา และเวลาที่กำหนดให้นักเรียนน้อยมากในการแสดงความสามารถเกี่ยวกับการจัด การรวบรวม การแสดงความคิดเห็น และการจัดสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นเกี่ยวกับการตอบ จึงมีประโยชน์สำหรับการวัดผลการเรียนรู้ระดับความเข้าใจการนำไปใช้ และการวิเคราะห์แต่จะมีคุณค่าน้อยมากถ้าจะนำไปใช้ในระดัการสังเคราะห์และการประเมินค่า

ภัทรา นิคมานนท์ (2532 : 83) ได้แบ่งข้อสอบอัตนัยเป็น 2 ชนิด คือ

1. แบบไม่จำกัดคำตอบ (Unstricted-response Type) ข้อสอบลักษณะนี้ เน้นความลึกและขอบเขตความรู้ เน้นเสรีภาพของการแสดงออก ช่วยให้ผู้สอบเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2. แบบจำกัดคำตอบ (Restricted-response Type) ข้อสอบลักษณะนี้ ต้องการคำตอบเฉพาะเจาะจงที่จัดระเบียบของความคิดเป็นอย่างดี

เกอเบอร์ริค (อังศุมาลิน เพิ่มผล. 2542 : 22 ; อ้างอิงมาจาก Gerberich. 1964 ; 204-205) ได้แบ่งแบบทดสอบอัตนัยออกเป็น 3 ประเภท

1. แบบระลึกอย่างง่าย (Simple Recall Question) ตอบสั้น ๆ สามารถให้คะแนนได้โดยแม่นยำ

2. แบบตอบสั้น ๆ (Ahort Answer Question) ให้ตอบเป็นประโยคหรือวลี สามารถจัดอันดับคุณภาพได้อย่างเป็นปรนัย

3. แบบให้อภิปราย (Discussion Qecstion) ให้ตอบโดยสมบูรณ์การให้คะแนนอย่างเป็นปรนัยเป็นไปได้ยาก

อาร์ห์มานน์ และกล็อก (อังศุมาลิน เพิ่มผล. 2542 : 23 – 24 ; อ้างอิงมาจาก Ahrmann and Glock. 1959 ; 285) ได้แบ่งแบบทดสอบอัตนัยออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบตอบยาว ๆ (Extended Response) ใช้วัดความสามารถของนักเรียนในด้านบูรณาการ (Integration) ด้านการพิสูจน์กฎเกณฑ์ทางคณิตศาสตร์ การแปลภาษาต่างประเทศการให้เหตุผลที่ใช้ในการแก้ปัญหา การประเมินค่า ความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถอื่นที่ให้นักเรียนเขียนอธิบายอย่างน้อย 1 หน้า

2. แบบตอบสั้น ๆ (Restricrd Response Type or Short Answer Type) สามารถใช้วัดความเข้าใจ การนำไปใช้ การตั้งกฎเกณฑ์ การตั้งสมมติฐานและการสรุปผลอย่างถูกต้องโดยให้ตอบเป็นคำ วลี ประโยคหนึ่งหรือสองประโยค และตัวเลข

จากการศึกษาชนิดของแบบทดสอบอัตนัย สรุปได้ว่า ชนิดของแบบทดสอบอัตนัยมีหลายชนิด ผู้วิจัยต้องการให้นักเรียนได้ตอบแบบไม่จำกัดคำตอบ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ให้เขียนตอบเป็นประโยคหรือวลี สามารถจัดอันดับคุณภาพได้อย่างเป็นปรนัย

4. หลักการสร้างแบบทดสอบอัตนัย

มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงหลักการสร้างแบบทดสอบอัตนัย ไว้ดังนี้

วิญญา วิศาลาภรณ์ (2530 : 9) กล่าวถึงข้อควรพิจารณาในการวางแผน

การออกข้อสอบแบบความเรียงหรือแบบอัตนัย ดังนี้

1. ข้อสอบควรจะวัดสมรรถภาพทางสมองขั้นสูง ที่ข้อประเภทอื่นไม่เหมาะที่จะใช้สอบวัด
2. ข้อสอบควรมีมากข้อพอที่จะเป็นตัวแทนของเนื้อหาวิชา แต่ก็ไม่ควรจะมีจำนวนมากข้อเกินกว่าที่นักเรียนจะมีเวลาวางแผนการตอบ เขียนตอบ และตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของคำตอบ
3. คำสั่งจะต้องชัดเจน นักเรียนทุกคนจะต้องเข้าใจตรงกันว่าข้อสอบต้องการให้นักเรียนตอบสนองอย่างไร นักเรียนควรจะทราบน้ำหนักคะแนนของแต่ละข้อ และเวลาที่ใช้ทดสอบในแต่ละข้อควรจะเป็นเท่าไร
4. ไม่ควรมีข้อให้เลือกตอบ เพราะจะทำให้เอาคะแนนของนักเรียนแต่ละคนมาเปรียบเทียบกันได้ยาก

ศูนย์ เหมะประสิทธิ์ (2536 : 35) กล่าวถึงหลักการสร้างข้อสอบอัตนัยโดยมีการวางแผนเป็นลำดับขั้น ดังนี้

1. ขั้นเตรียมหรือขั้นวางแผนการสร้างข้อสอบ ต้องกระทำสิ่งต่อไปนี้
  - 1.1 ตั้งวัตถุประสงค์ของการสร้างข้อสอบอัตนัยว่ามุ่งวัดพฤติกรรมด้านใด
  - 1.2 จัดทำตารางวิเคราะห์หลักสูตร หรือตารางวิเคราะห์เนื้อหาวิชาเพื่อกำหนดว่าข้อสอบ ต้องวัดเนื้อหาและพฤติกรรมด้านใด
2. ขั้นสร้าง เป็นขั้นของการสร้างตามตารางวิเคราะห์เนื้อหาวิชาโดยอาจมีจำนวนข้อสอบมากกว่าที่กำหนด ซึ่งจะดำเนินการตัดทิ้งภายหลัง สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการสร้าง คือ
  - 2.1 ควรเป็นข้อสอบที่สามารถวัดพฤติกรรมระดับสูง
  - 2.2 ควรมีกรอบโครงสร้างของคำถาม เพื่อให้ผู้ตอบทราบแนวทางว่าควรจะตอบในแง่มุมใด
  - 2.3 ไม่ควรสร้างแบบทดสอบอัตนัยแบบให้เลือกทำ เช่น ให้เลือกทำ 4 ข้อ จาก 6 ข้อ
  - 2.4 ควรสร้างให้เหมาะสมกับความสามารถและวุฒิภาวะของผู้ตอบ
  - 2.5 ควรสร้างข้อสอบให้มีรูปแบบใหม่ สถานการณ์ใหม่ ซึ่งมีลักษณะท้าทายกระตุ้นพัฒนาการของผู้ตอบ ในด้านความสามารถทางสมองระดับสูง

3. ขึ้นสร้างคู่มือเฉลยคำตอบและการให้คะแนน
4. ขึ้นทบทวนและคัดเลือกข้อสอบ ในด้านต่าง ๆ เช่น วัดตรงตาม

จุดประสงค์ภาคคะแนนความยากง่าย

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า หลักการสร้างแบบทดสอบอัตรณ์จะต้องมีแบบแผนลำดับขั้นตอนการสร้างที่ถูกต้องและชัดเจน

5. เกณฑ์การให้คะแนน

เนื่องจากแบบทดสอบอัตรณ์เปิดโอกาสให้ผู้ตอบมีความอิสระในการตอบ จึงทำให้มีจุดอ่อนในการตรวจให้คะแนนมาก จากผลการวิจัย คอฟฟี่แมน (Coffman, 1971 : 271 – 278) พบว่า ปัญหาสำคัญที่สุดของแบบทดสอบอัตรณ์อยู่ที่ความไม่แน่นอนของผู้ตรวจให้คะแนน ดังนั้นในการตรวจให้คะแนน จึงจำเป็นต้องกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนหรือ Rubric จะต้องมีความชัดเจนในการให้คะแนนอย่างพอเพียงถึงขนาดที่ผู้ตรวจให้คะแนน 2 คน สามารถใช้ Rubric เดียวกันตรวจแบบทดสอบของผู้เรียนข้อเดียวกันแล้วให้คะแนนได้ตรงกัน ระดับของความสอดคล้องในการให้คะแนนของผู้ตรวจทั้ง 2 คน ที่ประเมินอย่างเป็นอิสระจากกันจะเรียกว่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของการให้คะแนน

ส.วาสนา ประวาลพฤกษ์ (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) ไว้ ดังนี้

ขั้นตอนในการสร้างเกณฑ์ (Rubric)

1. กำหนดองค์ประกอบของเกณฑ์
2. นิยามปฏิบัติการให้สอดคล้องกับงานนั้น ๆ
3. กำหนดจำนวนระดับเกณฑ์
4. พิจารณาเกณฑ์ผ่านและไม่ผ่านพร้อมคำอธิบายและ/หรือตัวอย่าง

งาน (คำตอบ)

5. เขียนคำอธิบายระดับที่สูงกว่าเกณฑ์หรือต่ำกว่าเกณฑ์ตามลำดับ
6. ตรวจสอบโดยคณะผู้มีส่วนร่วมหรือผู้เชี่ยวชาญ
7. ทดลองใช้เกณฑ์ตรวจผลงาน
8. หาคุณภาพของเกณฑ์
9. ทดลองใช้และปรับปรุงเกณฑ์ที่ได้มาตรฐาน

การกำหนดเกณฑ์ (Rubric)

Rubric Score มี 2 ลักษณะ คือ

1. Holistic Score กำหนดภาพรวมเพียงคะแนนเดียวสำหรับงานหรือการปฏิบัตินั้น

2. Analytic Score กำหนดการพิจารณาเป็นประเด็นต่าง ๆ แยกกันในงานชิ้นเดียวโดยส่วนใหญ่จะพิจารณา 4-5 ระดับ โดยพิจารณาจากเป้าหมายและความคาดหวังในการปฏิบัติงานนั้น ๆ กำหนดระดับสูงสุดแล้วแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ยอมรับได้ (ผ่าน) และยอมรับไม่ได้ (ไม่ผ่าน) แล้วพิจารณาว่าในช่วงของการยอมรับได้นั้นแบ่งเป็น 2 ระดับ คือผ่านอย่างดี และผ่านอย่างพอใจ แล้วทำเช่นเดียวกันในช่วงของการไม่ยอมรับหรือไม่ผ่านส่วนคะแนนศูนย์คือไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติเพียงเล็กน้อยและไม่ถูกต้องเลย

แนวการกำหนดเกณฑ์ (Rubric)

ระดับ 1 : ขั้นเริ่มต้น

ค้นหา ทำตามแบบ มีข้อผิดพลาด ยังไม่เข้าประเด็น งานไม่สำเร็จ

ระดับ 2 : ขั้นพัฒนา

ผลงานยังเป็นไปตามแบบ ไม่สมบูรณ์ มีจุดแข็งและจุดอ่อน โดยส่วนรวมมีจุดอ่อนมากกว่าจุดแข็ง

ระดับ 3 : ขั้นทำได้ ปฏิบัติได้ (ผ่าน)

ผลงานมีมาตรฐานค่อนข้างสมบูรณ์ มีจุดแข็งมากกว่าจุดอ่อน

มีทักษะ

ระดับ 4 : ขั้นมั่นคง

มีความสมบูรณ์แน่นอน คงเส้นคงวา มีทักษะและยุทธศาสตร์ในการปฏิบัติ

ระดับ 5 : ขั้นสมควรเป็นตัวอย่าง .

มีบรรทัดฐาน มีความเด่นเป็นเอียงอย่างได้ สร้างสรรค์

แนวการสร้างเกณฑ์มี 4 วิธี คือ

วิธีที่ 1 แยกประเด็นพิจารณาออกเป็นประเด็นย่อยแล้วทำเป็นตารางพิจารณาความถูกต้องในแต่ละประเด็นกำหนดระดับของคะแนนตามจำนวนที่ปฏิบัติถูกต้องในประเด็นเหล่านี้

ตัวอย่าง กำหนดให้นักเรียนศึกษาว่ากระดาษทิชชู 3 ยี่ห้อ ยี่ห้อไหนจะซับน้ำได้ดีที่สุด โดยให้อุปกรณ์การทดลองประกอบด้วย หลอดแก้ว ถาด หลอดหยด และ

ตาซึ่งเกณฑ์การให้คะแนนจะพิจารณาวิธีการ การทำให้มีตัว การพิจารณาผล การขัง และการลงสรุป

คะแนน	วิธีการ	การทำให้มีตัว	การพิจารณาผล	การขัง	ผล
4	ถูก	ถูก	ถูก	ถูก	ถูก
3	ถูก	ถูก	ถูก	ผิด	ถูก/ผิด
2	ถูก	ถูก	คลาดเคลื่อน	ผิด	ถูก/ผิด
1	ถูก	ผิด	คลาดเคลื่อน	ผิด	ถูก/ผิด
0	ไม่ได้ปฏิบัติเลย / ปฏิบัติผิดหมด				

วิธีที่ 2 การกำหนดระดับความสมบูรณ์ตามเส้นแสดงความต่อเนื่อง
ของความสามารถ (Continuous Ability)

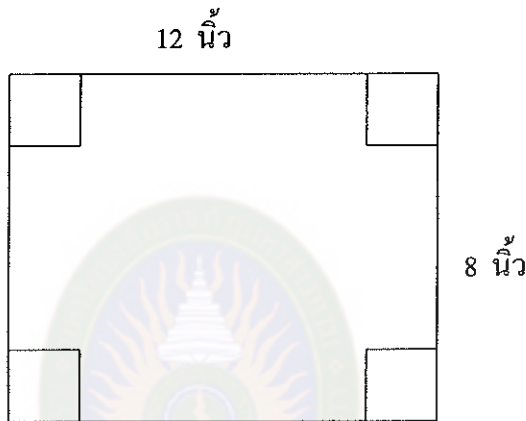
ตัวอย่าง แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา

- ผลงานถูกต้อง
  - แสดงวิธีคิดมากกว่าวิธีการหาคำตอบ
  - บอกได้ว่าทำไมคำตอบจึงถูก
  - บอกแนวทางการแก้ปัญหาแนวทางอื่น ๆ ได้
- ถูกต้อง
- ถูกต้อง
- แก้ปัญหาในแนวนี้
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- บางตอนหรือบางส่วนของคำตอบไม่
  - ก่อนข้างจะบอกได้ว่าคำตอบนั้น
  - ทราบวิธีการแต่แก้ปัญหาไม่สำเร็จ
  - งานไม่สำเร็จ
  - แสดงความพยายามแก้ปัญหา
  - ไม่สามารถจะบอกได้ว่าทำไมจึง

วิธีที่ 3 กำหนดตามระดับความผิดพลาด

พิจารณาความบกพร่องจากคำตอบว่ามีอย่างน้อยเพียงใด โดยจะหักจากระดับคะแนนสูงสุดลงมาทีละระดับ โดยเน้นความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในระดับสูงหรือประยุกต์ความรู้

ตัวอย่างกระดาษขนาด 8×12 นิ้ว ต้องการทำเป็นกล่องสี่เหลี่ยมไม่มีฝา โดยตัดมุมทั้ง 4 ออกให้เป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส ที่มีด้านเป็นจำนวนเต็มของนิ้ว ควรจะตัดออกด้านละ กี่นิ้ว โดยให้กล่องมีปริมาตรมากที่สุด

แสดงวิธีคิดโดยใช้แผนภูมิ ภาพ ตาราง หรือวิธีทางคณิตศาสตร์คำตอบถูก
จากสูตร ปริมาตร = กว้าง x ยาว x สูง

สูง	กว้าง	ยาว	ปริมาตร
1	10	6	60
2	8	4	64
3	6	2	36

สรุป ขนาดของสี่เหลี่ยมจัตุรัสที่ตัดออกด้านละ 2 นิ้ว

หรือใช้พีชคณิต แคลคูลัส

กำหนดให้ ด้านที่ตัดยาว = x

$$V = x(12-2x)(8-2x)$$

แล้วหา $V_{\max}$ โดยใช้ dv/dx

(ไม่จำเป็นต้องแสดงเหตุผลทางคณิตศาสตร์ลึกซึ้งนัก แต่ขอให้เหตุผลนั้นถูกต้อง เช่น บอกว่าคำตอบถูกจะมีเพียง 1, 2 และ 3 นิ้วเท่านั้น ถ้ามากกว่านั้นไม่สามารถเป็นกล่องได้)

เกณฑ์การให้คะแนน

- 0 - ไม่ตอบหรือตอบไม่ถูกเลย
- 1 - แสดงวิธีคิดเล็กน้อยแต่ยังไม่ได้คำตอบ
- 2 - เหตุผลหรือการคำนวณผิดพลาด แต่มีแนวทางที่จะนำไปสู่คำตอบ
- 3 - คำตอบถูก เหตุผลถูกต้อง อาจมีข้อผิดพลาดเล็กน้อย
- 4 - คำตอบถูก แสดงเหตุผลถูกต้อง แนวคิดชัดเจน

วิธีที่ 4 กำหนดระดับการยอมรับและคำอธิบาย

ตัวอย่าง การเสนอโครงการศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของคนจีนในเมืองไทย

เกณฑ์การให้คะแนน

- 4 - ดีมาก แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจสภาพความเป็นอยู่อย่างชัดเจน มีข้อมูลที่สมบูรณ์ และแสดงความคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบและ มีความเป็นไปได้
- 3 - ดี แสดงความเข้าใจในสภาพความเป็นอยู่อย่างชัดเจน
- 2 - ใช้ได้ แสดงความเข้าใจในสภาพความเป็นอยู่ไม่สมบูรณ์ ข้อมูลบกพร่อง
- 1 - ใช้ไม่ได้ ข้อมูลไม่ครบถ้วน ขาดประเด็นที่สำคัญ
- 0 - ไม่มีแนวคิดที่ชัดเจน

กรมวิชาการ (2539 : 55-59) ได้กล่าวถึงแนวการให้คะแนนของ Rubric ก็คือ การตอบคำถามว่านักเรียนทำอะไรได้สำเร็จหรือว่ามีระดับความสำเร็จในขั้นต่างๆ กัน หรือมีผลงานเป็นอย่างไรนั่นเอง การให้คะแนน Rubric มี 2 แบบ คือ

1. การให้คะแนนเป็นภาพรวม (Holistic Score) คือการให้คะแนนงานชิ้นใดชิ้นหนึ่ง โดยดูภาพรวมของชิ้นงานว่ามีความเข้าใจความคิดรวบยอดการสื่อความหมาย กระบวนการที่ใช้และผลงานที่เป็นอย่างไร แล้วเขียนอธิบายคุณภาพของงานหรือความสำเร็จของงานเป็นขั้นๆ โดยอาจจะแบ่งระดับคุณภาพตั้งแต่ 0-4 หรือ 0-6 สำหรับในขั้นต้น การให้คะแนนรูบริกอาจจะแบ่งวิธีการให้คะแนนหลายวิธี เช่น

วิธีที่ 1 แบ่งงานตามคุณภาพ เป็น 3 กอง คือ

กองที่ 1 ได้แก่งานที่มีคุณภาพเป็นพิเศษและเขียนอธิบายลักษณะของคนที่มีคุณภาพเป็นพิเศษ

กองที่ 2 ได้แก่งานที่ยอมรับได้และเขียนอธิบายลักษณะของงานที่ยอมรับได้

กองที่ 3 ได้แก่งานที่ยอมรับได้น้อย หรือยอมรับไม่ได้และเขียนอธิบาย ลักษณะของงานที่ยอมรับไม่ได้ดังนี้

งานกองที่ 1 จะให้คะแนน 6 หรือ 5

งานกองที่ 2 จะให้คะแนน 4 หรือ 3

งานกองที่ 3 จะให้คะแนน 2 หรือ 1

สำหรับงานที่แสดงไม่ได้ใช้ความพยายามเลยให้คะแนนเป็น 0

วิธีที่ 2 กำหนดระดับความผิดพลาด โดยพิจารณาจากความบกพร่องของ คำตอบว่ามีมากน้อยเพียงใด แล้วหักจากระดับคะแนนสูงสุดมาที่ระดับดังนี้

คะแนน 4 หมายถึง คำตอบถูกแสดงเหตุผลถูกต้อง แนวคิดชัดเจน

3 หมายถึง คำตอบถูกแสดงเหตุผลถูกต้อง อาจมีข้อผิดพลาดเล็กน้อย

2 หมายถึง เหตุผลหรือการคำนวณผิดพลาดแต่มีแนวทางที่จะนำไปสู่

คำตอบ

1 หมายถึง แสดงวิธีคิดเล็กน้อยแต่ไม่ได้คำตอบ

0 หมายถึง ไม่ตอบหรือตอบไม่ถูกเลย

วิธีที่ 3 กำหนดระดับและคำอธิบายเช่น

รูปрикของความสามารรถเข้าใจเนื้อหาสาระเขียนได้เป็น 4 ระดับ ดังนี้

3 หมายถึง การสาธิตหรือแสดงออกถึงการเข้าใจที่สมบูรณ์

ครบถ้วนถูกต้องแม่นยำในหลักการความคิดรวบยอดข้อเท็จจริงของงานหรือสถานการณ์ที่กำหนดรวมทั้งเสนอแนวคิดใหม่ que แสดงถึงความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงกฎเกณฑ์ หรือลักษณะของข้อมูล

2 หมายถึง การแสดงออกถึงการเข้าใจที่สมบูรณ์ ครบถ้วน ถูกต้องในหลักการหรือความคิดรวบยอด หรือข้อเท็จจริงของงานหรือสถานการณ์ที่กำหนด

1 หมายถึง การแสดงออกถึงการเข้าใจในความคิดรวบยอด ข้อเท็จจริงของงานหรือสถานการณ์ที่กำหนดคนน้อยมาก และเข้าใจไม่ถูกต้องบางส่วน

0 หมายถึง ไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ

มาตราวัดนี้บรรยายความสามารถ การแสดงออกตั้งแต่ระดับ 0 ซึ่งต่ำสุด ไปจนถึงระดับ 4 ซึ่งเป็นความสามารถสูงสุด โดยปรกติระดับของรูปริกจะต้องมีการพิจารณาว่าระดับใดจะเป็นที่ยอมรับได้ จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไปมีคำอธิบายถึงการแสดงออกที่

ยอมรับได้เพราะนักเรียนแสดงออกถึงความเข้าใจที่สมบูรณ์ ครอบคลุม ถูกต้องในหลักการ ความคิดรวบยอด ข้อเท็จจริงของงานหรือสถานการณ์ที่กำหนด

2. การให้คะแนนแบบแยกองค์ประกอบ (Analytic Score) เพื่อให้การมองคุณภาพหรืองานหรือความสามารถของนักเรียนได้อย่างชัดเจน จึงได้มีการแยกองค์ประกอบของการให้คะแนนและอธิบายคุณภาพของงานในแต่ละองค์ประกอบของงานเป็น 4 ด้าน คือ

2.1 ความเข้าใจในความคิดรวบยอด ข้อเท็จจริง เป็นการแสดงให้เห็นว่านักเรียนเข้าใจในความคิดรวบยอด

2.2 การสื่อความหมาย สื่อสาร คือความสามารถในการอธิบาย นำเสนอการบรรยาย เหตุผล แนวคิด ให้ผู้อื่นเข้าใจได้ดีมีความคิดสร้างสรรค์

2.3 การใช้กระบวนการและกลยุทธ์วิธี สามารถเลือก ใช้ยุทธวิธี กระบวนการที่นำไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ผลสำเร็จของงาน ความถูกต้องแม่นยำในผลสำเร็จของงานหรืออธิบายที่มาและตรวจสอบผลงานครูจะต้องให้นักเรียนทราบรูปรีคเมื่อนักเรียนทำงานใดทำงานหนึ่ง ถ้างานนั้นได้รับการออกแบบให้สามารถวัดได้ 4 องค์ประกอบ ครูก็จะต้องจัดทำ รูปรีคของทั้ง 4 องค์ประกอบ เมื่อครูกำหนดงานชิ้นมางานหนึ่งก็ต้องสร้างรูปรีคเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเพื่อบรรลุสมรรถภาพที่อยู่ในงานนั้น ๆ

เมอร์เรนต์ และเลห์แมน (พรณี เข็มสุบุตร. 2543 : 25-28 ; อ้างอิงมาจาก Mebrens and LeHmann. 1973 : 329-238) กล่าวว่าเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งได้ 2 วิธี ดังนี้

1. วิธีการวิเคราะห์ (Analytical Method) เป็นวิธีที่มีรูปแบบประกอบด้วยประเด็นเฉพาะที่กำหนดไว้ก่อนแล้ว คะแนนของนักเรียนที่ได้จะขึ้นอยู่กับจำนวนประเด็นที่เขาตอบรวมไปถึงส่วนอื่น ๆ เช่น แสดงความคิดเห็น ได้ชัดเจนในการให้เหตุผลและการยกตัวอย่างสนับสนุนในประเด็นคำตอบ และการกำหนดคะแนนในแต่ละประเด็นจะขึ้นอยู่กับเวลาที่ใช้ในการตอบความซับซ้อนของคำตอบและเนื้อหาที่ครูสอน

ข้อดีของการตรวจให้คะแนนด้วยวิธีการวิเคราะห์ มีดังนี้

1. ให้ผลคะแนนที่เชื่อถือได้ เมื่อผู้ตรวจตรวจอย่างยุติธรรม

2. เมื่อมีการเตรียมรายละเอียดของคำตอบไว้แล้ว ครูสามารถพิจารณา

ความผิดพลาดจากการใช้คำ ความยาก หรือความซับซ้อนของคำถาม รวมทั้งเวลาที่ไมเหมาะสม และสามารถเปลี่ยนแปลงคำถาม หรือขยายเวลาให้เหมาะสมได้

3. มีการแบ่งคำตอบเป็น กอง ๆ ทำให้สามารถตรวจให้คะแนน จัดอันดับคุณภาพแบบทดสอบของนักเรียนได้ง่าย

ข้อจำกัด

1. ตรวจยาก

2. การกำหนดประเด็นหรือใส่ส่วนประกอบมากเกินไปอาจทำให้ได้รับคำตอบด้านต่าง ๆ ไม่ลึกซึ้งถึงแม้ว่าการตรวจด้วยวิธีการวิเคราะห์จะใช้ได้ทั้งคำถามชนิดจำกัดคำตอบและไม่จำกัดคำตอบ แต่จะใช้ได้ดีกับชนิดจำกัดคำตอบและไม่มากเกินไปจึงจะเชื่อมั่นได้มากกว่า

2. วิธีรวม (Holistic Method) เป็นวิธีที่คำตอบจะไม่ถูกแบ่งส่วน เป็นประเด็นเฉพาะ แต่ผู้ตรวจจะอ่านคำตอบ อย่างรวดเร็วแล้วใช้ความประทับใจและให้มาตรฐานบางอย่างกำหนดระดับของคำตอบ การตรวจคำตอบใจขึ้นอยู่กับระดับของการแบ่ง อาจแบ่งข้อสอบเป็น 2 กลุ่ม คือ “กลุ่มที่ยอมรับได้ กลุ่มที่ยอมรับไม่ได้” หรือ 5 กลุ่ม คือ “ดีมาก จนถึงต่ำกว่ามาตรฐาน” โดยมากจะแบ่งประมาณ 4 หรือ 5 กลุ่มสำหรับกรณีที่แบ่งเป็น 5 กลุ่มประกอบด้วย

2.1 คุณภาพดีมาก

2.2 คุณภาพดีกว่าปานกลาง

2.3 คุณภาพปานกลาง

2.5 คุณภาพต่ำกว่าปานกลาง

2.6 คุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน

ในการอ่านคำตอบอย่างรวดเร็วนั้น ผู้ตรวจจะกำหนดคุณภาพของคำตอบให้อยู่ 1 ใน 5 กลุ่มนี้ แต่ละคำตอบจะต้องอ่านอย่างน้อยที่สุด 2 ครั้ง เพื่อจัดอันดับคุณภาพ วิธีนี้จะไม่ลำบากและไม่เสียเวลามากเกินไป จึงทำได้เร็วกว่าวิธีการวิเคราะห์ ซึ่งวิธีรวมจะมีประสิทธิภาพมากเมื่อแบบทดสอบมีจำนวนมาก

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าการสอนเขียนจะต้องมีการวัดและประเมินผลทุกครั้งครูจะต้องกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนให้ชัดเจน

6. หลักการประเมินผลทักษะการเขียน

ในการเรียนการสอนนั้นจะต้องมีการวัดและประเมินผลด้วยทุกครั้ง เช่น วัดและประเมินผล รวม อาจประเมินสัปดาห์การศึกษาแต่ละภาค หรืออาจประเมินเป็นช่วง ๆ ปี การศึกษาระยะ 2-3 ครั้ง หรือ 4 ช่วง

จุดมุ่งหมายของการวัดและประเมินผลนั้นเพื่อให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนได้ทราบผลของตนเอง ผู้สอนจะได้ทราบวิธีสอนของตนว่า สอนได้บรรลุจุดประสงค์หรือไม่ นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงอย่างไร จะได้หาทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป ตัวผู้เรียนเองก็จะได้ทราบว่าเข้าใจมากน้อยเพียงใด วิธีการเรียน ความสนใจในการเรียนเพียงพอหรือไม่ มีสิ่งใดที่ควรปรับปรุง แก้ไข ครูต้องอาศัยเกณฑ์ที่ชัดเจน เหมาะสมในการตรวจ

เสาวลักษณ์ รัตนวิช (Saowalak Rattanavich, 1987 : 54-55) ได้กล่าวถึงเกณฑ์การให้คะแนนการเขียนเรียงความบรรยายภาพจากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ดังนี้

1. การลำดับเรื่อง 5 คะแนน ได้แก่ การเรียบเรียงเนื้อความอย่างต่อเนื่องตามลำดับไม่สับสน

2. การเสนอแนวคิด 5 คะแนน ได้แก่ การสื่อความคิดที่ชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ตรงความต้องการ

3. การใช้ภาษา 5 คะแนน ได้แก่ การใช้หลักภาษาและเขียนสะกดคำถูกต้อง

4. การสื่อความหมายจากเรื่อง 5 คะแนน ได้แก่ การเขียนถึงสิ่งที่ปรากฏในภาพให้มีความสัมพันธ์กัน สื่อความหมายได้ชัดเจนตลอดเรื่อง

เปลื้อง ณ นคร (2512 : 80) มีหลักในการให้คะแนนเรียงความ โดยแบ่งเป็นส่วน ดังนี้

เนื้อหา ร้อยละ 50 โดยแบ่งออกเป็นข้อเท็จจริงร้อยละ 30 และความคิด ร้อยละ 20

สำนวนภาษาคือ การใช้ถ้อยคำและสำนวนโวหาร ร้อยละ 30

รูปแบบ ร้อยละ 20 โดยพิจารณาด้านการวางรูปแบบเรียบเรียงความการมีย่อหน้าเว้นวรรคตอน เครื่องหมายวรรคตอนและอักษรวิธี

เรื่องอุไร กุศลาสัย (2516 : 10-11) ได้กล่าวถึงวิธีการตรวจเรียงความ ดังนี้

1. เนื้อเรื่อง ให้ร้อยละ 50 ประกอบด้วยข้อเท็จจริง ความคิดเห็น

2. รูปแบบ ให้ร้อยละ 20 ประกอบด้วยย่อหน้า การใช้เครื่องหมายวรรคตอน เว้นวรรคและสะกดคำ

3. จำนวน ให้ร้อยละ 20 ประกอบด้วยการใช้จักใช้จำนวนโวหาร ประโยค รัศมุกราะชัย รัศมึเปรียบเทียบ

4. เบ็ดเตล็ด ให้ร้อยละ 10 ประกอบด้วยเขียนตัวหนังสือไม้ขีด อ่านยาก เขียนสกปรกมีรอยลบ ขูด ขม่า

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน (2518 : 12-13) ได้กล่าวถึง ข้อควรพิจารณาในการตรวจ ดังนี้

1. เนื้อเรื่อง ร้อยละ 40 ได้แก่ แนวคิด การจัดลำดับความคิด การขยาย ความคิดชัดเจน
2. การใช้ภาษาร้อยละ 40 ได้แก่ การใช้คำ การผูกประโยค การสร้างย่อหน้าที่สมบูรณ์
3. รูปแบบ ร้อยละ 10 ได้แก่ การพิจารณาว่า ทำได้ถูกต้องตามรูปแบบการเขียนแต่ละชนิด
4. กลไกประกอบการเขียน ร้อยละ 10 ได้แก่ การคำนึงถึงเรื่องตัวสะกด การันต์ลายมือ และความเป็นระเบียบเรียบร้อย

กรรณิการ์ พวงเกษม (2534 : 148-149) กล่าวว่า ควรประเมินว่าผู้เขียนมี จุดมุ่งหมายที่แสดงออกโดยการเขียนเข้าขั้นและมีการลำดับเนื้อเรื่องที่ดี แต่เป็นไปตาม จุดมุ่งหมายที่วางไว้ถูกต้องหรือไม่ โดยใช้ข้อสอบอันดับนี้ ตรวจสอบให้คะแนนด้วยวิธีจัดอันดับ คุณภาพ เช่น กำหนดภาพให้เขียนเรื่องจากภาพ พร้อมทั้งกำหนดเกณฑ์ให้คะแนน โดยวิธีจัด อันดับคุณภาพ เช่น กำหนดภาพให้เขียนเรื่องจากภาพ พร้อมทั้งกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนไว้ ด้วยแล้วให้คะแนน โดยวิธีจัดอันดับคุณภาพดังกล่าวอย่างการวัดและประเมินผลการเขียนเรื่องจาก ภาพของนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยกำหนดให้มีความยาวไม่น้อยกว่า 10 ประโยค กำหนดหัวข้อในการให้คะแนนโดยวิธีการจัดอันดับ ดังนี้

- 1) ความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาสอดคล้องกับภาพ
- 2) การเรียบเรียงจัดลำดับความคิด
- 3) ความถูกต้องเหมาะสมในการใช้ภาษา

ตัวอย่าง

ตารางที่ 1 การวัดและประเมินผลการเขียนเรื่องจากภาพโดยวิธีจัดอันดับคุณภาพ

ชื่อ-สกุล	ความถูกต้อง เหมาะสมของ เนื้อหา					การเรียบ เรียงความคิด					ความถูกต้อง เหมาะสมในการ ใช้ภาษา					ผลการ ประเมิน	หมายเหตุ
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
1.																	
2.																	
3.																	
ฯลฯ																	

หมายเหตุ 5 เท่ากับ ดีมาก
2 เท่ากับ อ่อน

4 เท่ากับ ดี
1 เท่ากับ อ่อนมาก

3 เท่ากับ ปานกลาง

เกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดไว้นี้อาจนำไปเปรียบเทียบเป็นระบบร้อยละได้
ตามที่เห็นสมควร

กิ่งดาว พุทธพันธ์ (2534 : 85-86) ได้กล่าวถึงเกณฑ์การให้คะแนนการเขียน
บรรยายภาพ ไว้ดังนี้

1. ผู้ตรวจอ่านเรียงความแล้วให้คะแนนในแต่ละด้านดังนี้ คือ

1.1 การแสดงออก หมายถึง การเสนอแนวคิดใหม่ ๆ เป็นของตนเอง
แสดงความรู้สึกรักคิด ความเข้าใจอย่างเสรี 5 ส่วน

1.2 การเชื่อมโยงความคิด หมายถึง การจัดระเบียบความคิดให้เชื่อมโยง
ต่อเนื่องกันเป็นอันเดียวกัน 2 ส่วน

1.3 การเสนอเรื่อง หมายถึง การจัดลำดับตอนเสนอเรื่องอย่างน่าสนใจ
และสอดคล้องกับชื่อเรื่อง 1 ส่วน

1.4 การใช้ภาษา หมายถึง การใช้ภาษาที่ชัดเจน แจ่มแจ้ง ได้ใจความ
ตรงกับความหมายที่ต้องการจะพูด หรือเหตุการณ์ในเรื่อง 1 ส่วน

1.5 เนื้อหาสาระ หมายถึง การเสนอความรู้ที่เป็นความจริงทั่วไป ให้
เหมาะสมกับภาพและชื่อเรื่อง ได้ใจความและมีความยาวพอสมควรกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 1
ส่วน

2. กำหนดเกณฑ์เพื่อเป็นแบบในการให้คะแนน ดังนี้

ดีมาก มีค่าเท่ากับ 5

ดี มีค่าเท่ากับ 4

พอใช้ มีค่าเท่ากับ 3

เกือบใช้ได้ มีค่าเท่ากับ 2

ต้องแก้ไข มีค่าเท่ากับ 1

3. นำเกณฑ์ในแต่ละด้านคูณด้วยน้ำหนักความสำคัญแล้วนำมารวมกันเป็นคะแนนของนักเรียนแต่ละคน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 9-10) ได้กำหนดเกณฑ์การเรียงความจากภาพไว้ 2 ลักษณะ สรุปได้ดังนี้

1. เจริญปริมาณ พิจารณาจากจำนวนบรรทัดที่เขียนได้

2. เจริญคุณภาพ ได้กำหนดเกณฑ์ไว้ 5 ด้าน คือ

2.1 การสื่อความ ได้แก่ การสื่อความ ได้แก่ การเขียนให้ผู้อ่านทราบเรื่องจากความคิดของตนและสอดคล้องกับภาพ

2.2 การใช้ภาษา ได้แก่ การใช้คำที่มีความหมายบอกความคิด ความรู้สึก สื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจและสัมพันธ์กับภาพ ใช้ภาษาถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษาการลำดับ

2.3 การลำดับความคิดเป็นการเรียบเรียงความคิดให้สัมพันธ์กับภาพที่กำหนดให้ อย่างต่อเนื่อง ไม่สับสนวุ่นวาย

2.4 ความสอดคล้องกับภาพละข้อเรื่อง เนื้อหามีความสอดคล้องกับภาพและข้อเรื่อง

2.5 จินตนาการ แสดงความคิดผูกเป็นเรื่องราวและขยายความต่อเนื่องหรือให้ข้อคิดได้อย่างเหมาะสม

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (อติภรณ์ ลิขสิทธิ์. 2538 : 58-59 ; อ้างอิงมาจาก ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. 2539 : 25) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการตรวจเรียงความ ดังนี้

1. ตั้งเกณฑ์การให้คะแนนไว้ก่อน คือ ถ้าพอใจมากให้คะแนน 16 ขึ้นไป จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน พอใจพอประมาณ คะแนนจะอยู่ระหว่าง 14 15 พอใจน้อย หรือไม่พอใจ คะแนนจะอยู่ในเกณฑ์ต่ำ คือ 12-13

2. อ่านครั้งแรกดูเป้าหมายของเรื่องที่เขียน ดูวิธีเขียนว่าน่าสนใจหรือไม่ ภาษาฟังราบรื่นหรือไม่

3. ดูความหมายเนื้อเรื่อง ต้องยาวพอสมควรกับที่กะไว้ให้

4. สิ่งประกอบอื่น เช่น วรรคตอน

วิระวัฒน์ วัฒนา (2542 : 90) ได้กล่าวถึง เกณฑ์การตรวจให้คะแนนการเขียนบรรยายภาพจากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ดังนี้

1. การแสดงออก (5 คะแนน) หมายถึง การเสนอความคิดแปลกใหม่เป็นความคิดของตนเอง แสดงความรู้ลึกความเข้าใจอย่างเสรี

2. การเชื่อมโยงความคิด (5 คะแนน) หมายถึง การลำดับความคิดให้มีความต่อเนื่องสัมพันธ์กัน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

3. การเสนอเรื่อง (4 คะแนน) หมายถึง การเสนอเรื่องอย่างน่าสนใจ สอดคล้องกับชื่อเรื่อง

4. การใช้ภาษา (3 คะแนน) หมายถึง ความชัดเจนในการใช้ภาษา สื่อความตามที่ต้องการ ได้ถูกต้องตามเหตุการณ์ในเรื่อง

5. เนื้อหาสาระ (3 คะแนน) หมายถึง การเสนอความรู้ที่เป็นความจริงทั่วไป ไปเหมาะสมกับชื่อเรื่อง ได้ใจความมีความยาวพอสอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

จะเห็นว่าแนวทางในการวัดและประเมินผลการเขียน รวมทั้งหลักเกณฑ์การตรวจให้คะแนนการเขียนมีหลายลักษณะด้วยกัน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลทางภาษาส่วนใหญ่ได้เสนอแนะให้ใช้ข้อสอบแบบอัตนัยแบบไม่จำกัดคำตอบหรือการเขียนเรียงเรียงถ้อยคำให้เป็นเรื่องราวนั่นเอง ทั้งนี้เป็นเพราะข้อสอบแบบอัตนัยเป็นเครื่องมือที่วัดสมรรถภาพทางการคิดหรือการสื่อสารทางด้านการเขียนซึ่งไม่สามารถใช้ข้อสอบปรนัยวัดได้ ถือว่าเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับวัดความสามารถ ด้านการแสดงออกทางความคิด เจตคติ ซึ่งชี้ให้เห็นความสามารถในระดับสูงของผู้ตอบ สำหรับหลักเกณฑ์การให้คะแนนนั้นแบ่งเป็นส่วน ๆ เช่น ด้านเนื้อหา หรือเนื้อเรื่อง หรือการจัดลำดับความคิด ด้านการใช้ภาษา ด้านรูปแบบการเขียนและด้านกลไกรูปประกอบการเขียน เป็นต้น กำหนดเวลาในการเขียนให้ประมาณ 30-40 นาที การให้คะแนนเป็นแบบประเมินค่า หรือประเมินภาพรวมมุ่งประเมินด้านคุณภาพมากกว่าด้านปริมาณสิ่งที่ควรคำนึงในการตรวจข้อสอบแบบอัตนัยแบบไม่จำกัดคำตอบคือ ปัญหาด้านความเที่ยงตรงในการให้คะแนน สามารถป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นได้โดยตั้งจุดประสงค์ในการวัดให้ชัดเจน สร้างระบบการให้คะแนนที่แน่นอน ตายตัว ให้มีผู้ตรวจ

มากกว่า 1 คน ซึ่งเป็นผู้ที่ที่ทักษะในการตรวจหรือเคย์ฝึกการตรวจข้อสอบชนิดนี้มาแล้ว ระหว่างการตรวจไม่ควรดูข้อผู้ตอบและหยุดพักเป็นระยะเพื่อให้การตรวจเป็นไปอย่างราบรื่น

ความพึงพอใจ

ในการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ มีความจำเป็นต้องศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนต้องเรียนตัวเองและมีปฏิสัมพันธ์กับแบบฝึกทักษะ เพื่อนำผลของการศึกษา ความพึงพอใจมาปรับปรุงบทเรียนให้ดียิ่งขึ้น

1. ความหมายของความพึงพอใจ

ได้มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ ดังนี้

มอร์ส (Morse, 1955 : 27) ได้ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถลดความเครียดของผู้ที่ทำงานให้ลดน้อยลง ถ้าเกิดความเครียดมากจะทำให้เกิดความไม่พอใจในการทำงาน และความเครียดนี้มีผลมาจากความต้องการของมนุษย์เมื่อมนุษย์มีความต้องการมากจะเกิดปฏิกิริยาเรียกร้องหาวิธีตอบสนอง ความเครียดก็จะลดน้อยลงหรือหมดไป ความพึงพอใจก็จะมากขึ้น

กิติมา ปรีดีติลล (2529 : 321) ได้กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือพอใจที่มีต่อองค์ประกอบและสิ่งจูงใจในด้านต่าง ๆ ของงาน และ ผู้ปฏิบัติงานนั้นได้รับการตอบสนองความต้องการของเขาได้

กู๊ด (Good, 1973 : 161) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพหรือระดับความพอใจที่เป็นผลมาจากความสนใจและเจตคติของบุคคลที่มีต่องาน

สลใจ วิบูลกิจ (2534 : 42) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพของอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อองค์ประกอบของงานและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลนั้น ๆ

พิน คงบุล (2529 : 389) ได้สรุปว่า ความหมายของความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน คือ ความรู้สึกชอบ ยินดี เต็มใจ หรือเจตคติที่ดีของบุคคลที่มีต่องานที่เขาปฏิบัติ ความพึงพอใจเกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการ ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

แอปเปิลไวท์ (Applewhite, 1965 : 6) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกส่วนตัวของบุคคลในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีความหมายกว้างรวมถึงความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางกายภาพด้วย การมีความสุขที่ทำงานร่วมกับผู้อื่นที่เข้ากันได้ มีทัศนคติที่ดีต่องานด้วย

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 143) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจในการทำงานไว้ว่า หมายถึง ความรู้สึกรวมของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวก เป็นความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติงานและได้รับผลการตอบแทน คือผลที่เป็นความพึงพอใจที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นมีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญและกำลังใจ สิ่งเหล่านี้มีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน รวมทั้งการส่งผลต่อความสำเร็จและเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร

เด่นศักดิ์ อิงอาจ (2547 : 35) ได้กล่าวถึง ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจหมายถึง อารมณ์ความรู้สึกที่เต็มไปด้วยความยินดีหรือเจตคติที่ดีต่อการทำงาน ต่อบุคคล ต่อองค์กรหรือต่อสิ่งอื่น ๆ ที่พอใจและทำให้มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ปฏิบัติตามแนวทางที่ตั้งไว้ในทางบวก

สุพิตร สมหนองหัว (2547 : 86) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ดังนั้นความพอใจในการเรียนรู้จึงหมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนและต้องดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

เพชร แก้วกาหลง (2548 : 55) ได้กล่าวถึง ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ ในทางบวกและเป็นความรู้สึกพึงพอใจในการเรียนรู้จึงหมายถึง ความรู้สึกพอใจที่มีต่อการทำงานที่เข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนจนบรรลุผลหรือเป้าหมายในการเรียนรู้

ทองพูน ศิริมนตรี (2549 : 40) ได้สรุปว่า ความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึกพอใจ เต็มใจ ชอบใจ ที่จะปฏิบัติงานนั้นให้เสร็จ

จากความหมายของความพึงพอใจ ที่มีผู้ให้ความหมายไว้ข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงาน หรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ดังนั้น ความพึงพอใจในการเรียนรู้ จึงหมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน และต้องการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผล

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ในการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตาม การที่ผู้ปฏิบัติงานจะเกิดความพึงพอใจต่อการทำงานนั้นมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจในการทำงานที่มีอยู่ การสร้างสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้เกิดกับผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้น ๆ เป็นไปตาม

วัตถุประสงค์ที่วางไว้มีนักการศึกษาในสาขาต่าง ๆ ทำการศึกษาค้นคว้าและตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจในการทำงานไว้ ดังนี้

แนวความคิดของนักวิจัยต่าง ๆ ที่นำมาเป็นเครื่องมือวัดความพอใจในการปฏิบัติงาน องค์ประกอบหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อความพอใจ ซึ่งเป็นที่นิยมแพร่หลายในปัจจุบันประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้

ตัวแปรที่ 1 องค์ประกอบที่เกี่ยวกับงานปัจจุบัน แบ่งเป็น

1. ความตื่นเต้น / น่าเบื่อ
2. ความสนุกสนาน / ความไม่สนุกสนาน
3. ความโล่ง / ความสลับ
4. ความท้าทาย / ไม่ท้าทาย
5. มีความพึงพอใจ / ไม่พอใจ

ตัวแปรที่ 2 องค์ประกอบทางด้านค่าจ้าง ประกอบด้วย

1. ถือว่าเป็นรางวัล / ไม่เป็นรางวัล
2. มาก / น้อย
3. ยุติธรรม / ไม่ยุติธรรม
4. เป็นทางบวก / เป็นทางลบ

ตัวแปรที่ 3 องค์ประกอบทางด้านเลื่อนตำแหน่ง

1. ยุติธรรม / ไม่ยุติธรรม
2. เชื่อถือได้ / เชื่อถือไม่ได้
3. เป็นเชิงบวก / เป็นเชิงลบ
4. เป็นเหตุผล / ไม่เหตุผล

ตัวแปรที่ 4 องค์ประกอบทางด้านผู้บังคับบัญชา

1. อยู่ใกล้ / อยู่ไกล
2. ยุติธรรมแบบจริงใจ / ไม่ยุติธรรมผู้บังคับบัญชา
3. เป็นมิตร / ค่อนข้างไม่เป็นมิตร
4. เหมาะสมทางคุณสมบัติ / ไม่เหมาะสมทางคุณสมบัติ

ตัวแปรที่ 5 องค์ประกอบทางเพื่อนร่วมงาน

1. เป็นระเบียบเรียบร้อย / ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย
2. จงรักภักดีต่อที่ทำงาน / ไม่จงรักภักดีต่อที่ทำงานและเพื่อนร่วมงาน

3. สนุกสนานร่าเริง / ดูไม่มีชีวิตชีวา

3. แนวคิดในการสร้างแรงจูงใจให้เกิดความพึงพอใจ

นักการศึกษา ได้เสนอแนวคิดเรื่องการจูงใจให้เกิดความพึงพอใจ ไว้ดังนี้

สกอต (Scott. 1970 : 124) ได้เสนอแนวคิดเรื่องการจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่จะให้เกิดผลเชิงปฏิบัติ มีลักษณะ ดังนี้

1. งานควรมีความสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว งานนั้นจะมีความหมายสำหรับผู้ทำ
2. งานนั้นต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้ โดยใช้ระบบการทำงานและการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งจูงใจภายในเป้าหมายของงาน จะต้องมียุทธศาสตร์ ดังนี้

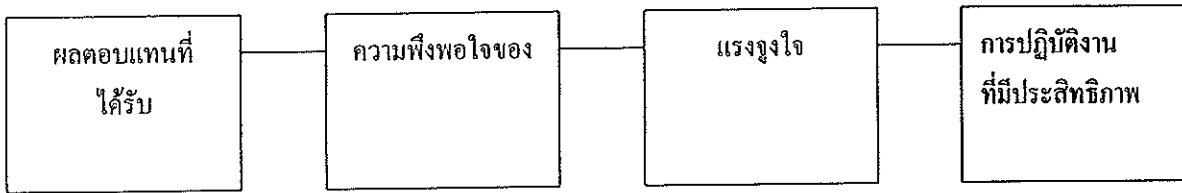
3.1 คนทำงานมีส่วนในการตั้งเป้าหมาย

3.2 ผู้ปฏิบัติได้รับทราบผลสำเร็จในการทำงานโดยตรง

3.3 งานนั้นสามารถทำให้สำเร็จได้

เมื่อนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกตามความสนใจ และมีโอกาสร่วมกันตั้งจุดประสงค์หรือความมุ่งหมายในการทำกิจกรรม ได้เลือกวิธีแสวงหาคำตอบด้วยวิธีที่ผู้เรียนนัดและสามารถค้นพบคำตอบได้ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือต้องการปฏิบัติให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนซึ่งในสภาพปัจจุบันเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกหรือให้คำแนะนำปรึกษา จึงต้องคำนึงถึงความพึงพอใจในการเรียนรู้ การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้หรือการปฏิบัติงานมีแนวคิดพื้นฐานที่ต่างกัน 2 ลักษณะ คือ

1. ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงาน การตอบสนองความต้องการ ผู้ปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่สูงกว่าผู้ไม่ได้รับการตอบสนอง ทักษะตามแนวคิดดังกล่าวสามารถแสดงดังภาพประกอบที่ 2 (สมยศ นาวิการ. 2521 : 155)

ภาพประกอบ 2 ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดดังกล่าว ครูผู้สอนที่ต้องการให้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางบรรลุผลสำเร็จ จึงต้องคำนึงถึงการจับบรรยากาศและสถานการณ์รวมทั้งสื่ออุปกรณ์ การเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียน เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียนให้มีแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจนบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ผลของการปฏิบัติงานนำไปสู่ความพึงพอใจ ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจ และผลการปฏิบัติงานที่ถูกเชื่อมโยงโดยปัจจัยอื่น ๆ ผลการปฏิบัติงานที่ดีจะนำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการตอบสนองในรูปแบบของรางวัลหรือผลตอบแทน ซึ่งแบ่งออกเป็นผลตอบแทนภายใน (Intrinsic Rewards) และผลตอบแทนภายนอก (Extrinsic Rewards) โดยผ่านการรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ปริมาณของผลตอบแทนที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับ นั่นคือความพึงพอใจในงานของผู้ปฏิบัติงานจะถูกกำหนดโดยความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริง และการรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทนที่รับรู้ความพึงพอใจย่อมเกิดขึ้น (สมยศ นาวิการ. 2521 : 119)

จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าว เมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลตอบแทนภายในหรือรางวัลภายใน เป็นผลค้นความรู้สึกของผู้เรียนที่เกิดแก่ตัวผู้เรียนเอง เช่น ความรู้สึกต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้นเมื่อสามารถเอาชนะความยุ่งยากต่าง ๆ และสามารถดำเนินงานภายใต้ความยุ่งยากทั้งหลายได้สำเร็จ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจ ตลอดจนรับการยกย่องจากบุคคลอื่น ส่วนผลตอบแทนภายนอก เป็นรางวัลที่ผู้อื่นจัดหามาให้ มากกว่าที่ตนเองให้ตนเอง เช่น การได้รับการยกย่องชมเชยจากครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือแม้แต่การได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียนและผลการเรียนจะมีความสัมพันธ์กันทางบวก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตมากยิ่งขึ้นนั่นเอง

สิ่งที่ผู้สอนจะคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

บริบทโรงเรียนบ้านเลิงแฝกบัวแก้ว(พื้นที่วิจัย)

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนบ้านเลิงแฝกบัวแก้ว โรงเรียนได้พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายการพัฒนา/มาตรการศึกษาโดยได้จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและกำหนดยุทธศาสตร์ระดับสถานศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2546 - 2550 การจัดการเรียนการสอน โรงเรียนบ้านเลิงแฝกบัวแก้ว จัดการเรียนการสอน 2 ระดับ คือ ระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา โดยยึดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งมีโครงสร้างในการจัดการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียน แบ่งเป็น 4 งาน คือ งานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารงบประมาณและงานบริหารทั่วไป

บุคลากร โรงเรียนบ้านเลิงแฝกบัวแก้ว มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 12 คน มีนักเรียนทั้งหมด จำนวน 255 คน การจัดบุคลากรรับผิดชอบงาน เป็นไปตามความสนใจและความถนัดเพราะครูจบการศึกษาไม่ตรงตามวิชาเอกที่เข้าสอน ทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ซึ่งจะเห็นว่าในการจัดการเรียนการสอนยังเป็นปัญหาอยู่หลายอย่าง เนื่องจากการจัดครูเข้าสอนในแต่ละชั้นแต่ละสาระการเรียนรู้ จัดตามความสนใจและความถนัดของแต่ละคนทำให้ขาดความรู้ ความเข้าใจในธรรมชาติของแต่ละวิชา ครูไม่เข้าใจในหลักวิธีการสอน ส่งผลต่อผลการเรียนรู้ของนักเรียน จะเห็นได้จากรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี 2550-2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีปัญหามากที่สุด คือกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่โรงเรียนกำหนด เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ยังอ่านหนังสือไม่ออก เขียนไม่ถูก ทางโรงเรียนได้มอบหมายให้ฝ่ายบริหารงานวิชาการจัดทำแผนยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โครงการแก้ไขการอ่านไม่ออกเขียนไม่ถูกขึ้น รongรับและสนองนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อแก้ไขและพัฒนายกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้สูงขึ้นตามเกณฑ์มาตรฐาน นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังมีนโยบายให้ข้าราชการครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียน อาจเป็นวิจัยหน้าเดียวหรือวิจัยเต็มรูปแบบเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แบบฝึกทักษะ ทั้งงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งได้จัดเอกสารงานวิจัยไว้ ดังนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

ประภาพร อันสงคราม (2545 : 58) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการสอนแบบฝึกภาษาไทย การสะกดคำและการแจกลูก ด้วยวิธีกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า แผนการสอนและแบบฝึกการสะกดคำและแจกลูกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 83.40/86.16 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ .49 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 76

บรรจง จันทร์พันธ์ (2547 : 97) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแผนการเรียนรู้และแบบฝึกเสริมทักษะเรื่องการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า แผนการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะที่ผู้ศึกษาค้นคว้าพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.95 / 82.75 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80 / 80 ดัชนีประสิทธิผลของแผนการเรียนรู้และแบบฝึกเสริมทักษะเรื่องการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เท่ากับ 0.6092 หมายความว่า นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 60.92 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแผนการเรียนรู้และแบบฝึกเสริมทักษะเรื่องการเขียนสะกดคำไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด เท่ากับ 4.22 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก

ประวีณา เอ็นดู (2547 : 128) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียนสะกดคำ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะ พบว่า แผนการเรียนรู้ภาษาไทยการอ่านและการเขียนสะกดคำ โดยใช้แบบฝึกทักษะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 83.33/ 86.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทย

ปานดาว วาดโคกสูง (2547 : 65) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแผนการเรียนรู้การอ่านและการเขียนภาษาไทย เรื่อง คำควบกล้ำ ร ล ว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกทักษะ ผลการวิจัยพบว่า แผนการเรียนรู้การอ่านและการเขียนภาษาไทย เรื่อง คำควบกล้ำ

ร ต ว ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 85.52/91.37 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้และมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.78 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 78

ปิยาภรณ์ สร้อยระย้า (2547 : 65) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการสะกดคำยาก วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการสะกดคำยาก ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 87.70/84.13 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7104 ซึ่งหมายความว่า ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 71.04 และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ลำจวน กิติ (2547 : 40) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้เกมเพื่อฝึกการเขียนสะกดคำยาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าหลังจากที่นักเรียนเรียนโดยใช้เกมเพื่อฝึกการเขียนสะกดคำยากแล้วนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 60 %

สุพมาลย์ ฐานมัน (2547 : 87) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแผนและแบบฝึกทักษะการสะกดคำยาก วิชาภาษาไทย เรื่อง ไชยเชษฐ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแผนและแบบฝึกทักษะการสะกดคำยากวิชาภาษาไทย ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ศึกษาดัชนีประสิทธิผล ดัชนีประสิทธิผลของแผนและแบบฝึกทักษะการสะกดคำยากมีค่าเท่ากับ 0.73 ซึ่งหมายความว่า แผนและแบบฝึกทักษะการสะกดคำยากมีความเป็นไปได้ที่ทำให้ผลการเรียนของนักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่สูงขึ้นร้อยละ 73

เอมอร สงวนดี (2547 : 65) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า แผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 81.07/82.83 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และมีดัชนีประสิทธิผล 0.6366 หมายความว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 63.66

พัชรินทร์ เสารีก (2548 : 69) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการเขียนสะกดคำยาก วิชาภาษาไทยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3) โดยใช้เกม ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวนนักเรียนร้อยละ 79.17 มีผลสัมฤทธิ์ผ่านเกณฑ์ประเมินร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

ชวลิต ชาวหนองแสน (2549 : 66) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแผนการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านและการเขียนคำยาก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยกระบวนการกลุ่มที่ใช้แบบฝึกทักษะ ผลการวิจัยพบว่า แผนการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านและการเขียนคำยาก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยกระบวนการกลุ่มที่ใช้แบบฝึกทักษะ มีประสิทธิภาพเท่ากับ $84.71 / 82.33$ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้และดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 0.6131 หมายถึงนักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 61.31

สุทธิพร มณีนิล (2549 : 71) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแผนการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการสะกดคำยาก และการใช้คำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยแบบฝึกทักษะ ผลการวิจัยพบว่า แผนการสอนเรื่องการสะกดคำยาก และการใช้คำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยแบบฝึกทักษะมีประสิทธิภาพเท่ากับ $90.93 / 85.00$ ดัชนีประสิทธิผลของแผนการสอนมีค่าเท่ากับ 0.6845 คิดเป็นร้อยละ 68.48 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะ มีค่าเท่ากับ 4.75 หมายความว่า มีความเหมาะสมมากที่สุด

ทองพูน ศิริมนตรี (2549 : 74-75) ได้ทำการวิจัยเรื่องพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกด โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนและกระบวนการเรียนภาษา กลุ่มสาระภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านเมืองเสื่อ พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำตามมาตราตัวสะกดมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$

ธนิดา เรืองวิเศษ (2550 : 78) ได้ทำการวิจัยเรื่องพัฒนาทักษะการสะกดคำยาก โดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหัวหมู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่านักเรียนที่เรียนตามแบบฝึกทักษะการสะกดคำยากโดยใช้กระบวนการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ $.01$

อัมพวรรณ โคนโคสี (2550 : 114) ได้ทำการวิจัยเรื่องพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการสะกดคำ กลุ่มสาระภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลศรีวิไล พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการสะกดคำมีผลสัมฤทธิ์ทางการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยในประเทศที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความสามารถในการเขียน การเรียนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้แบบฝึกทักษะยังช่วยให้การเรียนน่าสนใจ

สนุกสนานเพลิดเพลิน ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายต่อเรื่องที่เรียน ฉะนั้นกล่าวได้ว่า แบบฝึกทักษะเป็นสื่อการเรียนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง แนวทางการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะให้ได้ผล ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเริ่มจากง่ายไปหายาก เพื่อเป็นการกระตุ้นยั่วยุให้ผู้เรียนเกิดความคิดในการเรียน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

อาร์เมด (Ahmed, 2000 : 273-A) ได้ศึกษาพัฒนาแบบแผนการสะกดคำตามหน่วยเสียงและตามอักขรวิธีในชั้นประถมศึกษาของสหรัฐ โดยได้ออกแบบการทดสอบการรู้จักรการสะกดคำเบื้องต้นและนำไปทดสอบเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ถึง 5 จำนวน 390 คน แบบทดสอบนี้ประกอบด้วยคำที่ไม่มีมีความหมายพยางค์เดียวและสองพยางค์จำนวน 35 คำ และมุ่งเป้าไปที่แบบแผนการสะกดคำ 3 แบบแผนถอดรหัสหน่วยเสียงอย่างเดียว ความรู้เรื่องกฎอักขรวิธีอย่างเดียว และการรวมการถอดรหัสหน่วยเสียงกับหน่วยความรู้ในคำคำเดียว

ผลการศึกษาพบว่าแนวโน้มทางการพัฒนาที่ชัดเจนในแบบแผนการสะกดคำทั้งสามแบบแผนในทั้ง 4 ระดับการเรียน การปฏิบัติการสะกดคำในกลุ่มตัวอย่างอิสระเสอบกลุ่มและปรากฏว่าแนวโน้มของพฤติกรรมเหมือนกัน และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับ 4 ระหว่างชั้นปีที่ 2 กับ 5 ระหว่างชั้นปีที่ 3 กับ 4 และระหว่างชั้นปีที่ 3 กับ 5 ภายในแต่ละชั้นมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในการปฏิบัติระหว่างแบบแผนการสะกดคำอย่างเดียวกับแบบแผนการสะกดคำตามอักขรวิธีอย่างเดียว และระหว่างแบบสอนสะกดคำแบบถอดรหัสหน่วยเสียงอย่างเดียวกับแบบแผนการสะกดคำแบบถอดรหัสอย่างเดียวยกแบบแผนการสะกดคำตามอักขรวิธี จากแบบแผนการสะกดคำทั้ง 3 แบบแผนที่เหมาะสมแล้วนั้นคำที่ต้องการรู้เรื่อง กฎของอักขรวิธีอย่างที่สุด เนื่องจากการสะกดคำที่มีการเปลี่ยนแปลงทางหน่วยคำและหน่วยเสียงเป็นอยู่ด้วย ทำให้นักเรียนทั้ง 4 ระดับชั้น มีความผิดพลาดในการสะกดคำมากที่สุด

โกลอดซิเอจ (Kolodziji : 2001 : 103-A) ได้ทำการศึกษาเพื่อกำหนดมีความสัมพันธ์อะไรบ้างที่มีอยู่ระหว่างแจ้งผู้ปกครองเกี่ยวกับหลักการและเหตุผลและประโยชน์ของการใช้สะกดคำที่ประดิษฐ์ขึ้นกับเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อการสะกดคำที่ประดิษฐ์ขึ้น ผู้ถูกทดลองจำนวน 77 คน จากโรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่งในรัฐเพนซิลวาเนียถูกสุ่มให้มา กำหนดให้อยู่ในกลุ่มทดลองจำนวน 42 คน หรืออยู่ในกลุ่มทดลองจำนวน 35 คน ระเบียบวิธีการวิจัยอาศัยรูปแบบการวิจัยแบบคำอธิบายสั้น ๆ ประกอบภาพที่ใช้ให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อและเจตคติของผู้ถูกทดลอง คำอธิบายประกอบภาพดังกล่าว การแสดงออก ภาพหนึ่ง

มีนิยามสั้น ๆ ของการสะกดคำที่ประดิษฐ์ขึ้นและอีกภาพหนึ่งมีสารสนเทศเกี่ยวกับหลักการและเหตุผล และประโยชน์ของการใช้การสะกดคำที่ประดิษฐ์ขึ้นของเด็กเล็ก ข้อมูลเกี่ยวกับประชากรและเจตคติเก็บรวบรวม โดยใช้แบบสอบถาม และความรู้ที่มีมาก่อนของผู้ปกครองเกี่ยวกับการสะกดคำที่ประดิษฐ์ขึ้น : เครื่องมือเก็บรวบรวมเส้นฐาน ผลการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์อย่างนัยสำคัญระหว่างการจัดให้สารสนเทศกับเจตคติของผู้ปกครอง ผู้ถูกทดลองที่ได้รับสารสนเทศเกี่ยวกับการสะกดคำที่ประดิษฐ์ขึ้นมีเจตคติที่นำนิยมต่อการสะกดคำมากกว่าผู้ถูกทดลองที่ไม่ได้รับสารสนเทศ

ฮากันสัน (Hakanson. 2001 : 579-A) ได้ศึกษาผลการเรียนการสะกดคำในบริบทที่มีต่อนักเรียนในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีความสามารถในการสะกดคำจากคำไปสูงใช้เวลาฝึก 10 สัปดาห์ ไม่มีการสอนการสะกดคำโดยตรงแบบทดสอบก่อนและหลังการสอนใช้เปรียบเทียบผลของความรู้ทางกานสะกดคำทั่วไปของนักเรียนนอกเวลาสอน ผลการทดสอบก่อนและหลังการสอนให้เห็นว่าการฝึกสะกดคำในบริบทไม่มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อความรู้ทางการสะกดคำโดยรวม การฝึกการสะกดคำโดยแยกเดี่ยวออกมาพบด้วยว่ามีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่าผลของการฝึกสะกดคำในบริบท

ผลการศึกษาครั้งนี้บ่งชี้ว่า การฝึกสะกดคำในบริบทของการเขียนของเราเอง มีผลต่อความรู้ทางการสะกดคำโดยรวมมากกว่าการฝึกสะกดคำที่แยกออกมาเดี่ยว ๆ ถึงแม้ทั้งสองกลยุทธ์นั้นจะปรับปรุงความรู้ทางกานสะกดคำโดยทั่วไปให้ดีขึ้นได้ก็ตาม

เบชาชาร์ด (Bouchard. 2002 : 541-A) ได้ศึกษาความรู้เรื่องคำของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาทั้ง ๆ ที่มีความสำคัญอย่างมากอย่างมากระหว่างการอ่านกับการสะกดคำแต่การปฏิบัติงานการอ่านและการสะกดคำของนักเรียนก็มักจะแสดงให้เห็นความแตกต่างมีนัยสำคัญในความถูกต้องและความผิดพลาดของคำ การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาการสะกดคำตามความรู้เรื่องคำเชิงพัฒนาใน 4 ด้านผลการวิเคราะห์การแปรปรวน พบว่าการปฏิบัติงานการอ่านของนักเรียนดีกว่าการปฏิบัติงานการสะกดคำอย่างมีนัยสำคัญ และพบว่ามีผลของงานอย่างมีนัยสำคัญต่อระดับความรู้เรื่องคำของนักเรียน การวิเคราะห์เชิงคุณภาพในความผิดด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียนต่อไปอีก พบว่าความผิดเกี่ยวข้องกับลักษณะทางอักษรวิธีที่เหมือนกันในทุกงาน ในที่สุดได้ศึกษาการให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการสะกดคำและความรู้เรื่องของคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของครู

ผลการวิเคราะห์ข้อพบว่า การให้คะแนนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการปฏิบัติงานจริงของนักเรียนได้ผลสัมฤทธิ์ทางการสะกดคำ กลุ่มตัวอย่างความผิดในการอ่านและ

การสะกดคำจำเป็นมากพอที่จะเป็นตัวแทนของการพัฒนาการรู้เรื่องคำของนักเรียนได้จากการวิเคราะห์ความผิดซึ่งได้แก่ความผิดจากงานทางภาษาศาสตร์ที่แตกต่างกัน พบว่านักเรียนใช้การผสมผสานจากคำบอกไปทางอักษรวิธีให้ทั้งการอ่านและสะกดคำเท่านั้น

ลาเวลล์ (Lavelle. 2002 : 817-A) ได้วิจัยเพื่อการประเมินรู้หนังสือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 คือ การประเมินเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 20 ในความแตกต่าง 3 ด้านกับความแตกต่าง 4 ด้าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในระหว่างปีการศึกษา โดยใช้แบบวัดการรู้หนังสือ 5 ชนิด ได้แก่ แบบวัดการอ่าน ความเข้าใจ คำศัพท์ในคำที่มองเห็นในหลักการพื้นฐานการเขียนคำศัพท์ และการสะกดคำเชิงพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า การประเมินต้องมุ่งเน้นวิธีการที่เราใช้แบบประเมินในบริการความสำเร็จของนักเรียน ไม่ใช่มุ่งเน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ไม่ใช่มุ่งเน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ครูควรคาดหวังประโยชน์ที่ได้รับมาจากนักเรียนทุกคน ในขณะที่การศึกษาครั้ง ปรากฏชัดเจนว่าได้รับประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญในทั้ง 2 วิธีการที่แตกต่างกัน โดยภาพรวมแล้วการศึกษาครั้งนี้ พบว่า นักเรียนที่มีการประเมินความแตกต่างกัน 4 ด้าน แตกต่างกันในด้านความรู้หนังสือของตน ซึ่งสัมพันธ์กับแบบวัดการรู้หนังสือโดยการปฏิบัติในระดับการรู้หนังสือที่สูงขึ้น และพบว่าทิศทางการก้าวหน้าทางการรู้หนังสือของนักเรียนไม่แตกต่างกันระหว่างทั้ง 2 กลุ่ม โดยความก้าวหน้าที่ทั้ง 2 กลุ่มเพิ่มขึ้นอย่างไรก็ตามในตอนปลายความก้าวหน้าในการรู้หนังสือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้รับผลจากปริมาณและจังหวะเวลาของความแตกต่างของแบบประเมินในปีการศึกษานั้น และจากการสอนตามลำดับที่กำหนดไว้

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวแล้ว สรุปได้ว่าการเรียนการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความสามารถในการเขียนการเรียนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้แบบฝึกทักษะยังช่วยให้การเรียนน่าสนใจ สนุกสนานเพลิดเพลิน ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายต่อสาระที่เรียน ฉะนั้นกล่าวได้ว่า แบบฝึกทักษะเป็นสื่อการเรียนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอีกด้วย